

Strategia Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2022-2030

Zwierzyn 2022

Opracowanie:

Spis treści

I Wprowadzenie	4
Podstawa prawna	5
Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi	6
II Diagnoza strategiczna Gminy Zwierzyn	16
Portret gminy	16
Wnioski z diagnozy	17
Wnioski z badań społecznych	22
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy	23
Obszary Strategicznej Interwencji w strategii rozwoju województwa a zakres planowanych działań gminy ..	27
III Analiza SWOT	33
IV Strategiczne założenia rozwojowe.....	36
Wizja i misja rozwoju	36
Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym	38
Kierunki działań podejmowane dla osiągnięcia celów strategicznych	41
Schemat interwencji strategicznej.....	49
Obszary Strategicznej Interwencji kluczowe dla gminy	50
Rezultaty planowanych działań	51
V System wdrażania	54
Monitoring i ewaluacja	55
Aktualizacja oraz wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.....	55
Finansowanie strategii.....	57
Ewaluacja ex-ante	58
Załącznik nr 1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej	62
Analiza danych zastanych.....	62
Gmina oczami mieszkańców	69
Załącznik nr 2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Zwierzyn	77
Załącznik nr 3 Mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego	86

I Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2022-2030 to jeden z kluczowych dokumentów, który określa kierunki rozwoju gminy na kilka kolejnych lat. Tego rodzaju opracowanie ma za zadanie diagnozować najważniejsze uwarunkowania, wyzwania, problemy, ale także potrzeby i potencjały gminy. Dokument został opracowany na podstawie przepisów ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 ze zmianami) oraz ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057 ze zmianami).

Opracowywanie strategii daje możliwość zaangażowania mieszkańców oraz innych grup interesariuszy, którzy zainteresowani są rozwojem gminy. Powstanie dokumentu jest efektem przeprowadzonych badań z mieszkańcami, analizy danych zastanych, diagnozy oraz prac warsztatowych, eksperckich.

Niniejsze opracowanie składa się z trzech głównych elementów: część diagnostyczna, część planistyczna oraz system wdrażania. W części diagnostycznej przedstawiono dane statystyczne w ujęciu statycznym oraz dynamicznym tworząc tło, portret sytuacji w gminie oraz krótko scharakteryzowano poszczególne sołectwa Gminy Zwierzyn. Uzupełnieniem tej części było przedstawienie wyników badania ankietowego, które przeprowadzone zostało wśród mieszkańców. Uzyskane i zebrane informacje oraz opinie stanowiły podstawę do stworzenia koncepcji strategicznej. Drugim, najistotniejszym elementem jest część planistyczna, która stanowi rdzeń dokumentu i identyfikuje kluczowe cele i plany na poziomie strategicznym oraz operacyjnym. Opracowanie wieńczy system wdrażania, w którym określone zostały mechanizmy związane z realizacją strategii na kolejnych etapach.

Strategia Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2022-2030 ma ambicję wyznaczenia scenariusza rozwoju gminy na najbliższą dekadę. Dodatkowo, opracowanie tego typu dokumentu ma stanowić wsparcie dla władz w zarządzaniu strategicznym oraz umożliwić skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych, w szczególności z funduszy Unii Europejskiej.

Podstawa prawna

Podstawą prawną definiującą kształt i strukturę *Strategii Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2022-2030* jest ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 ze zmianami) która wskazuje, że strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy oraz określa w szczególności:

1. cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
2. kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
3. oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
4. model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
5. ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
6. obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022r. poz. 547 ze zmianami), wraz z zakresem planowanych działań;
7. obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
8. system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
9. ramy finansowe i źródła finansowania.

Aktualnie w postrzeganiu zarządzania strategicznego na najniższym poziomie silny akcent kładzie się na integrację wymiarów: społecznego, gospodarczego i przestrzennego w strategii rozwoju gminy. Pojawienie się komponentu przestrzennego stanowi swoiste *novum* na gruncie dotychczasowych przepisów prawa. Celem zmian ma być większa spójność, efektywność strategii i programów, ale również uporządkowanie systemu planowania na różnych poziomach (krajowym, regionalnym i lokalnym). Strategia rozwoju gminy nadal pozostaje dokumentem nieobowiązkowym, ale silnie umocowanym w przepisach. Na szczeblu lokalnym potwierdzono praktykę opracowywania strategii, wskazując jej obowiązkowe elementy oraz praktykę jej uchwalania (m.in. uchwałą określającą szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu oraz trybu konsultacji). Jednym z elementów wynikających ze zmian legislacyjnych jest wymóg podjęcia działań konsultacyjnych z interesariuszami zewnętrznymi w formie konsultacji horyzontalnych (m.in. sąsiednie gminy). Dodatkowo dokument przedkłada się Zarządowi Województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa (ustawa o samorządzie gminnym, Art. 10f. ust. 1-3).

Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi

Strategia rozwoju gminy ma charakter zintegrowany i jest spójna z innymi dokumentami planistycznymi. Prezentowany dokument wpisuje się w ustalenia nadrzędnych dokumentów planistycznych, szczególnie tych na poziomie krajowym i regionalnym. Dla *Strategii Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2022-2030* kluczowe znaczenie odgrywa *Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*. Istotne jest również odwołanie się do dokumentów lokalnych, które wpisują się w założenia planistyczne *Strategii Rozwoju Gminy Zwierzyn* i są w jej ramach koordynowane.

Niniejszy dokument jest zgodny m.in. z następującymi dokumentami:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 – KSRR 2030;
- Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego wraz z planami zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego Zielona Góra i Gorzów Wielkopolski (Dz. Urz. Woj. Lub. 2018.1163);
- Program Rozwoju Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego na lata 2016 – 2023;
- Strategia terytorialna Partnerstwo Północ województwa lubuskiego zawsze razem;
- Statut Gminy Zwierzyn (przyjęty Uchwałą NR IX/ 54 /2019 Rady Gminy Zwierzyn z dnia 29 maja 2019 r. w sprawie Statutu Gminy Zwierzyn);
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zwierzyn.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest kluczowym krajowym dokumentem w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Głównym celem SOR jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. W dokumencie wyznaczono także trzy cele szczegółowe uwzględniające wzrost gospodarczy, rozwój społeczny i instytucjonalny: 1. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną, 2. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, 3. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej w perspektywie do 2030 r., wyznaczającym model rozwoju regionalnego Polski. Dokument przedstawia działania i zadania, jakie należy podjąć na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i lokalnym, aby osiągnąć główny cel, jakim jest społecznie i terytorialnie

zrównoważony rozwój kraju. Główny cel polityki regionalnej wsparto trzema celami szczegółowymi: 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym, 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych, 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030

Nowelizacja przepisów wzmocniła rolę i wpływ strategii województwa, dlatego też istotne w kontekście opracowywania niniejszej strategii jest przywołanie konkretnych zapisów dokumentu *Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*. W strategii wyróżniono cztery obszary strategicznej interwencji dla pobudzenia rozwoju regionu, którym przypisano cele operacyjne. Tytuły obszarów precyzują cele główne, które zaprezentowano poniżej:

1. Inteligentna, zielona gospodarka regionalna opiera się przede wszystkim na rozwoju w województwie lubuskim innowacyjnych rozwiązań w obszarze gospodarki oraz wspieraniu tego obszaru przy wykorzystaniu posiadanych potencjałów i zgodnie z zasadami tzw. zielonej gospodarki,
2. Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do wysokiej jakości usług publicznych i rozwijanie kompetencji społeczeństwa obywatelskiego to jedne z ważniejszych obszarów działań strategicznych podejmowanych przez samorząd województwa. Planowane przedsięwzięcia mają na celu podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez ukierunkowane wsparcie wszystkich grup społecznych: od najmłodszych po najstarszych.
3. Integracja przestrzenna regionu. Realizacja tego celu strategicznego opiera się na osiągnięciu spójności przestrzennej i infrastrukturalnej regionu, przy równoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego i ekologicznego.
4. Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę. Samorząd województwa lubuskiego kładzie nacisk na sprawne i efektywne współdziałanie środowisk i instytucji w obszarach istotnych dla rozwoju regionu. Kluczowym instrumentem zarządzania będzie przy tym wielopoziomowe partnerstwo podmiotów ze wszystkich sektorów, które mają wpływ na pozycję konkurencyjną regionu. Samorząd wojewódzki bierze na siebie rolę animatora tak rozumianego współdziałania.

Poniżej przedstawiono cele strategiczne wyodrębnione w Strategii Województwa Lubuskiego 2030 wraz z dedykowanymi im celami operacyjnymi.

Cel strategiczny	Cele operacyjne
Inteligentna, zielona gospodarka regionalna	<ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie sektora B+R oraz mechanizmów transferu innowacji, szczególnie w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji • Rozwój zielonej gospodarki, w tym energetyki przyjaznej środowisku • Wysoka jakość kształcenia oraz jego powiązanie z regionalnym rynkiem pracy • Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej i powiązań gospodarczych regionu

	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój konkurencyjnego sektora przedsiębiorstw i wsparcie reindustrializacji • Rozwój potencjału turystycznego • Konkurencyjne i ekologiczne rolnictwo oraz rozwój produktów regionalnych
Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost dostępności i efektywności kształcenia oraz wychowania przedszkolnego i opieki nad najmłodszymi dziećmi • Promocja włączenia społeczno-zawodowego oraz kompleksowe wsparcie seniorów • Wysoka jakość i dostępność usług medycznych oraz upowszechnianie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego stylu życia • Zapewnienie bogatej oferty kulturalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego • Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a także upowszechnianie i promocja sportu • Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i poczucia tożsamości regionalnej
Integracja przestrzenna regionu	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja oraz rozwój infrastruktury komunikacyjnej i transportu zbiorowego • Wzmocnienie dostępności infrastruktury teleinformatycznej • Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego i publicznego • Ochrona środowiska przyrodniczego, w tym przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu • Rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich wraz z ich obszarami funkcjonalnymi • Wzmocnienie funkcji społeczno-gospodarczych miast średnich i lokalnych ośrodków miejskich • Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich
Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę	<ul style="list-style-type: none"> • Efektywna współpraca międzyregionalna i transgraniczna, • Atrakcyjny wizerunek i rozpoznawalna marka województwa • Wysoka sprawność działania administracji publicznej i instytucji regionalnych oraz współdziałanie na rzecz rozwoju regionu • Wzmocnienie roli i integracja systemów zarządzania strategicznego oraz planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym • Rozwój e-usług i kompetencji cyfrowych społeczeństwa

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego wraz z planami zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego Zielona Góra i Gorzów Wielkopolski

Celem sporządzania planu zagospodarowania przestrzennego województwa jest określenie spójnej polityki przestrzennej dla województwa, wykorzystującej potencjał społeczny, kulturowy, środowiskowy i gospodarczy obszaru, w sposób zapewniający zrównoważony rozwój. W planie wyznaczono cele strategiczne i operacyjne rozwoju przestrzennego województwa lubuskiego: 1. Spójność terytorialna, 2. Zrównoważony rozwój społeczny, 3. Rozwój konkurencyjnej gospodarki. Zgodnie z zapisami dokumentu, zasadniczą rolę w kreowaniu stałego wzrostu gospodarczego i społecznego odgrywają wewnętrzne potencjały województwa. Wykorzystywanie walorów i szans wynikających z ukształtowanej sieci osadniczej, systemów infrastruktury technicznej, transportowej i społecznej oraz środowiskowych uwarunkowań ma prowadzić do długookresowego, zrównoważonego rozwoju.

Program Rozwoju Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego na lata 2016 – 2023

Ważną rolę w opracowaniu Strategii Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2022-2030 stanowią także zapisy Programu Rozwoju Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego na lata 2016-2023, którego nadrzędnym celem jest „satisfakcja mieszkańców oraz harmonijny rozwój gwarantujący zachowanie środowiska i bogatego dziedzictwa kulturowego dla następnych pokoleń”.

Strategia terytorialna Partnerstwo Północ województwa lubuskiego zawsze razem

Gmina Zwierzyn jest ponadto członkiem Partnerstwa Północ województwa lubuskiego zawsze razem. W Strategii Terytorialnej Partnerstwa określono trzy główne cele jego rozwoju: 1. Silna gospodarka w zgodzie z naturą, 2. Lepsza jakość życia mieszkańców, 3. Obszar atrakcyjny turystycznie i krajobrazowo.

Statut Gminy Zwierzyn (przyjęty Uchwałą NR IX/ 54 /2019 Rady Gminy Zwierzyn z dnia 29 maja 2019 r. w sprawie Statutu Gminy Zwierzyn)

Statut Gminy Zwierzyn stanowi o jej ustroju i określa w szczególności organizację wewnętrzną oraz tryb pracy Rady Gminy, Komisji Rady Gminy, a także Wójta Gminy Zwierzyn.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zwierzyn

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy stanowi obowiązkowe opracowanie, stanowiące podstawę do opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W Studium określa się cele, uwarunkowania i kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy, z uwzględnieniem zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zwierzyn przyjęto „określenie otwartej struktury przestrzennej Gminy Zwierzyn uwzględniającej równowagę rozwoju ekologicznie uwarunkowanego” jako nadrzędny cel.

Podstawę do formułowania zapisów strategii określają w szczególności:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,
- ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Dodatkowo, istotna z punktu widzenia strategii rozwoju (w szczególności gmin, które zagrożone są powodzią) jest realizacja przepisów ustawy Prawo Wodne z dnia 20 lipca 2017 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 2233 ze zmianami), a konkretnie art. 315 i art. 326, wskazujących dokumenty planistyczne ważne w procesie gospodarowania wodami, które powinny zostać uwzględnione w strategiach rozwoju gmin.

Poniżej odniesiono się do dokumentów w zakresie bezpośrednio odnoszącym się do granic administracyjnych Gminy Zwierzyn.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy są dokumentami planistycznymi, stanowiącymi podstawę do podejmowania decyzji, które mają wpływ na kształtowanie stanu zasobów wodnych i zasad gospodarowania. Gmina Zwierzyn znajduje się na obszarze dorzecza Odry, a dokładnie w regionie wodnym Noteci.

Wyznaczając cele środowiskowe dla poszczególnych jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) brano ponadto pod uwagę ocenę stanu lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Zgodnie z tym, celem środowiskowym dla JCWP rzecznych jest dobry stan chemiczny wód i elementów hydromorfologicznych.

Poniższe tabele przedstawiają szczegółowe informacje na temat JCWP (jednolitych części wód powierzchniowych) i JCWPD (jednolitych części wód podziemnych) zlokalizowanych na terenie Gminy Zwierzyn.

Tabela 1 Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych zlokalizowanych na terenie Gminy Zwierzyn

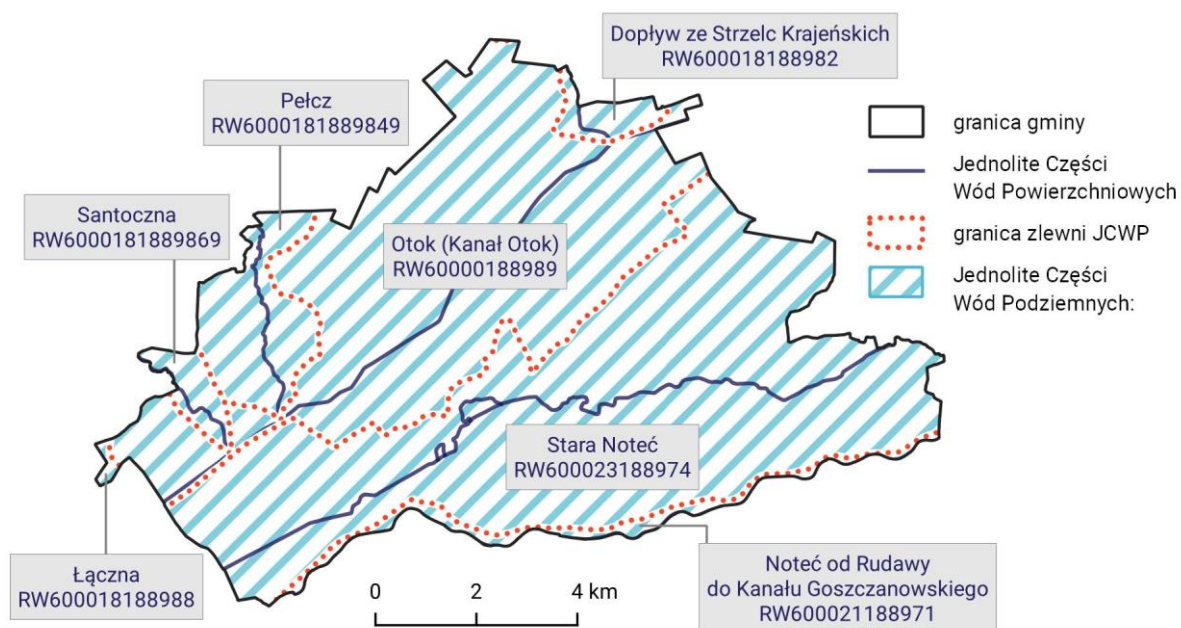
Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typologia JCW	Status	Stan ogólny	Cel środowiskowy	
					Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny
RW60000188989	Otok (Kanał Otok)	kanały i zbiorniki zaporowe	Sztuczna część wód	zły	umiarkowany potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego
RW600018188982	Dopływ ze Strzelec Krajeńskich	Potok nizinny żwirowy	Naturalna	zły	umiarkowany stan ekologiczny	-
RW6000181889849	Pełcz	Potok nizinny żwirowy	Naturalna	zły	umiarkowany stan ekologiczny	-
RW6000181889869	Santoczna	Potok nizinny żwirowy	naturalna	zły	umiarkowany stan ekologiczny	-
RW600018188988	Łączna	Potok nizinny żwirowy	naturalna	zły	umiarkowany stan ekologiczny	-
RW600021188971	Noteć od Rudawy do Kanału Goszczanowskiego	Wielka rzeka nizinna	Silnie zmieniona część wód	zły	słaby potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego
RW600023188974	Stara Noteć	Potok lub strumień na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych	Silnie zmieniona część wód	zły	słaby potencjał ekologiczny	-

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem bazy danych PGWWP KZGW i <https://www.gios.gov.pl>. Tabela 2 Charakterystyka jednolitych części wód podziemnych zlokalizowanych na terenie Gminy Zwierzyn.

Numer JCWPD	Ogólna ocena stanu	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu ilościowego	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
PLGW600034	dobry	dobry	dobry	zagrożona

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem bazy danych PGWWP KZGW i <https://www.gios.gov.pl>.

Rysunek 1 Mapa JCWP i JCWPD zlokalizowanych na terenie Gminy Zwierzyn

Źródło: opracowanie własne

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry

Nadrzędnym celem PZRP jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń. Działania te mają prowadzić m.in. do obniżenia strat powodziowych. W planie zarządzania ryzykiem powodziowym zidentyfikowano miejsca problemowe, dla których stwierdzono znaczące zagrożenie lub ryzyko powodziowe.

Wśród celów głównych PZRP wymienia się:

1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego
2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego
3. Poprawę systemu zarządzania ryzykiem powodziowym

Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju

Program wodno-środowiskowy kraju (PWŚK) to jeden z podstawowych dokumentów planistycznych w zakresie ochrony, zarządzania zasobami wodnymi i gospodarowania wodami w Polsce. Opracowywany jest w celu programowania i koordynowania działań, które zmierzają do realizacji celów środowiskowych, takich jak:

- nie pogarszanie stanu części wód;
- osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla naturalnych części wód powierzchniowych, dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny dla sztucznych i silnie zmienionych części wód oraz dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych;

- spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawodawstwie, w odniesieniu do obszarów chronionych;
- zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji.

Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju (aPWŚK), uwzględnia rozróżnienie na poszczególne kategorie podziału jednolitych części wód: powierzchniowych i podziemnych oraz obszarów chronionych, z uwzględnieniem podziału na obszary dorzeczy. W poniższej tabeli przedstawiono podstawowe działania wyróżnione w aPWŚK dla poszczególnych cieków zlokalizowanych na terenie Gminy Zwierzyn.

Tabela 3 Działania wskazane w Aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju dla JCWP i JCWPD zlokalizowanych w Gminie Zwierzyn

Nazwa JCWP/JCWPD	Podstawowe działania
Otok (Kanał Otok)	<ul style="list-style-type: none"> • budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących • regularny wywóz nieczystości płynnych • przegląd pozwoleń wodnoprawnych
Dopływ ze Strzelec Krajeńskich	<ul style="list-style-type: none"> • budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków • budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących • kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata • kontrola postępowania w zakresie oczyszczania ścieków przez przedsiębiorstwa z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata • regularny wywóz nieczystości płynnych
Pełcz	<ul style="list-style-type: none"> • budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków • budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących • regularny wywóz nieczystości płynnych
<ul style="list-style-type: none"> • Santoczna • Noteć od Rudawy do Kanału Goszczanowskiego • Stara Noteć 	<ul style="list-style-type: none"> • budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących • regularny wywóz nieczystości płynnych
Łączna	<ul style="list-style-type: none"> • budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków • budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących • regularny wywóz nieczystości płynnych
PLGW600034	<ul style="list-style-type: none"> • coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia • opracowanie dokumentacji na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP) • opracowanie projektu rozporządzenia na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP) • przegląd pozwoleń wodnoprawnych związanych z poborem wód podziemnych • realizacja zadań systemowych gospodarki odpadami zawartych w planach gospodarowania odpadami • wydanie rozporządzenia na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP)

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem bazy danych PGWWP KZGW.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS) jest dokumentem, który został sporządzony na podstawie art.183 – 185 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 2233 ze zmianami). Teren Gminy Zwierzyn znajduje się na obszarze, który został zakwalifikowany w klasach zagrożenia suszą rolniczą do klasy IV – ekstremalnie zagrożone, w klasach zagrożenia suszą hydrologiczną do klasy

II – umiarkowanie zagrożone, a hydrogeologiczną do klasy I – słabo zagrożone. Według klas łącznego zagrożenia suszą, obszar Gminy Zwierzyn określono jako silnie zagrożony suszą.

Do celów szczegółowych PPSS należą:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy,
- zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy,
- edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy,
- formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

II Diagnoza strategiczna Gminy Zwierzyn

Portret gminy

Gmina Zwierzyn jest gminą wiejską położoną w województwie lubuskim w powiecie strzelecko – drezdeneckim, obejmującą obszar 99,84 km². Siedzibą władz lokalnych gminy jest wieś Zwierzyn, położona w drogowej odległości 6,2 km od Strzelec Krajeńskich, 34,1 km od Gorzowa Wielkopolskiego oraz 82 km od granicy z Niemcami (Kostrzyn nad Odrą). Gmina od północy graniczy z Gminą Strzelce Krajeńskie, od wschodu z Gminą Stare Kurowo, od południa natomiast z gminami: Santok i Drezdenko, a od zachodu z Gminą Santok. Przez obszar gminy przebiega wielotorowa linia kolejowa relacji Kostrzyn – Gorzów Wielkopolski – Krzyż przystosowana do obsługi ruchu pasażerskiego i towarowego. Jest to linia kolejowa o znaczeniu międzynarodowym, ze względu na fakt, iż stanowi najbliższe połączenie Gdańska z Berlinem. Jednym z ważniejszych potencjałów gminy jest jej bioróżnorodność. Na terenie gminy w ramach sieci ECONET-PL wyznaczono obszary węzłowe i korytarze ekologiczne: Dolina Noteci, Puszcza Drawska, Puszcza Barlinecka, Dolina Warty i Dolnej Noteci, a także fragment rezerwatu „Buki Zdroiskie”. Gmina Zwierzyn położona jest w dorzeczu Odry (zlewnia I rzędu) w regionie Warty (zlewnia II rzędu). Sieć hydrograficzną tworzą Noteć i jej dopływy, ciek, rowy. Ponadto na terenie Gminy Zwierzyn znajdują się zbiorniki powyrobiskowe: Jezioro Żwirka, Jezioro Glinianka, a w najbliższym czasie do zasobu wód powierzchniowych gminy pozyskane będzie jezioro w Zwierzynie. W granicach gminy rzeka Noteć posiada głębokość i przepływy umożliwiające żeglugę bez potrzeby budowania śluz rzecznych. Jest ona według klasyfikacji europejskiej śródlądową drogą wodną II klasy. Noteć jest elementem drogi wodnej, tzw. „Wielkiej Pętli Wielkopolski”, która przepływa przez trzy województwa: kujawsko-pomorskie, lubuskie i wielkopolskie. Noteć jest również fragmentem Międzynarodowej Drogi Wodnej MDW E-70 i łączy Antwerpię z Kłajpedą. Na terenie gminy występują obszary i zabytki podlegające ochronie. Należą do nich liczne stanowiska archeologiczne, zabytki architektury wpisane do rejestru i ewidencji, takie jak kościoły i zespoły dworskie.

Na terenie gminy występują również historyczne ruralistyczne (wiejskie) układy przestrzenne z czytelnymi przestrzennymi układami:

- wielodrożnicy we wsiach: Zwierzyn, Górki Noteckie, Sarbiewo, Górecko, Przysieka;
- owalnicy we wsi Górki Noteckie;
- osadnictwa XIX i XX w. o rozproszonej zabudowie: parcelacji holenderskiej we wsiach Brzezinka, Błotno, Gościmiec, Górczyna (przewaga), Przysieka, Zagaje, Górecko (przewaga);
- wątki ulicówki występują w obrębie Zwierzyna wzdłuż linii kolejowej.

Małomiasteczkowy charakter zabudowy o podwyższonych gabarytach do 3 kondygnacji charakterystyczny jest dla centrum Zwierzyna.

Wnioski z diagnozy

Demografia

- W analizowanym okresie od 2010 do 2020 r. liczba ludności w Gminie Zwierzyn zmalała o około 3,2%. Na koniec 2020 roku liczba mieszkańców wynosiła 4307 osób (2158 kobiet i 2149 mężczyzn).
- Prognozy Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące liczby ludności zakładają, że w perspektywie 2030 roku mieszkańców Gminy Zwierzyn będzie ubywać. W 2030 r. gminę ma zamieszkiwać 4154 osób, czyli o 3,6 % mniej w porównaniu do 2020 r.
- Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w latach 2010-2020 utrzymywał się na mniej więcej stałym poziomie (około 19% ogółu populacji). Odsetek ludności w wieku produkcyjnym malał natomiast każdego roku. Na początku badanego okresu był on równy 64,1%, a w 2020 roku wyniósł 62,7%, co jest zjawiskiem negatywnym. Niekorzystny jest także systematyczny wzrost odsetka ludności w wieku poprodukcyjnym, który wzrósł o 1,7 pp. względem roku 2016 i w roku 2020 wyniósł 18,2%.
- Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej systematycznie rośnie – z 13,4% w 2016 roku wzrósł do 14,7% w roku 2020.
- W analizowanym okresie poziom przyrostu naturalnego wahał się, przyjmując ujemne wartości w latach 2016 i 2017. W 2018 roku sytuacja zaczęła się poprawiać i w 2019 roku wartość przyrostu naturalnego wyniosła już 2,31 na 1000 osób, co było wynikiem lepszym od wyniku w powiecie strzelecko-drezdeneckim, a także województwie lubuskim. W 2020 r. wskaźnik ten spadł natomiast do -4,2 na 1000 osób, co jest niekorzystnym zjawiskiem, spowodowanym sytuacją związaną z wybuchem pandemii COVID-19.
- Saldo migracji w Gminie Zwierzyn w analizowanych latach było ujemne. Jego najniższą wartość odnotowano w 2016 r., kiedy wyniosła ona -6,6 na 1000 ludności. W 2020 r. saldo migracji wynosiło natomiast -2,8. Przeważająca liczba wymeldowań z gminy może świadczyć o niższej atrakcyjności osiedleńczej Gminy Zwierzyn oraz niskim stopniu zadowolenia z jakości życia na jej terenie (zwłaszcza według osób młodych).

Pomoc społeczna

- W 2020 r. na terenie Gminy Zwierzyn pomocą społeczną objętych było 276 rodzin, a więc mniej, niż w roku 2016 (320 rodzin).
- W 2020 r. w stosunku do 2016 r. liczba rodzin, którym udzielono świadczeń z pomocy społecznej zmalała. W 2020 r. liczba ta wynosiła odpowiednio 128 rodzin ze wsparciem pieniężnym oraz 89 ze wsparciem niepieniężnym.

- W latach 2016-2020 malały także kwoty udzielonych świadczeń w ramach zadań własnych gminy. W 2020 r. kwota wypłaconych świadczeń w Gminie Zwierzyn wynosiła ponad 412 793 zł.
- Głównymi powodami przyznawania pomocy społecznej w Gminie Zwierzyn w 2020 r. były: długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność i ubóstwo.
- Liczba osób, którym udzielono zasiłki okresowe oraz stałe w badanym okresie malała. Odnotowano również spadek w kwocie udzielonych świadczeń na zasiłki celowe, okresowe i stałe.
- W strukturze wsparcia rodzin objętych pomocą społeczną dominują rodziny z dziećmi.

Edukacja i kultura

- Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w Gminie Zwierzyn w 2020 roku wyniósł 74,6% i był nieznacznie niższy niż odsetek notowany na poziomie powiatu (78,5%) oraz województwa (88,6%).
- Z usług oferowanych przez biblioteki publiczne w Gminie Zwierzyn korzystają 142 osoby na każde 1000 mieszkańców. Liczba osób korzystających z zasobów bibliotecznych rośnie z roku na rok.
- Poziom nauczania w placówkach szkolnych gminy na poziomie podstawowym należy uznać za dobry, biorąc pod uwagę zdawalność egzaminu ośmioklasisty. W 2021 roku w gminie odnotowano wyższe wyniki egzaminu z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego niż średnie wyniki w powiecie i województwie.
- Współczynnik skolaryzacji dla szkół podstawowych w gminie (relacja liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania) systematycznie malał przez cały analizowany okres. W roku 2020 roku wynosił 80,4%, co wskazuje, na fakt, iż mieszkańcy gminy coraz częściej wysyłają swoje dzieci do szkół poza jej granicami.
- W przypadku imprez organizowanych przez ośrodek kultury, ich liczba była najwyższa w 2016 r. – zorganizowano wtedy 64 imprezy, w których wzięło udział ponad 3 tysiące osób.
- Analizując wydatki budżetu gminy na oświatę (wydatki na szkoły podstawowe i przedszkola), widoczny jest stały ich wzrost. W 2020 r. wydatki w zakresie oświaty i wychowania stanowiły 28,9% wydatków ogółem, natomiast w przypadku kultury i ochrony dziedzictwa narodowego tylko 3,2% (o 0,2 pp. w stosunku do roku poprzedniego). Spadek ten może być spowodowany wystąpieniem epidemii, zamknięciem placówek kulturalnych, a przez to mniejszymi potrzebami w tym zakresie.

Rynek pracy

- Liczba osób pracujących przypadających na 1000 mieszkańców w roku 2020 wynosiła 111 i była niższa, niż wskaźnik w powiecie (171) i województwie (229).
- Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w perspektywie lat 2016-2020 zmniejszył się z 5,6% do 4,4%, co wiąże się bezpośrednio ze spadkiem liczby osób bezrobotnych w gminie.
- W latach 2016-2020 liczba osób pracujących uległa nieznacznemu zwiększeniu – w 2020 r. wynosiła 476, z czego ponad 38,8% w strukturze pracujących stanowiły kobiety.
- W latach 2016-2020 liczba osób bezrobotnych spadła o ok. 25%. W 2020 r. liczba bezrobotnych wyniosła 118, z czego 62,7% stanowiły kobiety.
- Wśród bezrobotnych największy udział (33,9%) stanowią osoby z niskim poziomem wykształcenia (gimnazjalne i poniżej). Pod względem czasu pozostawiania bez pracy, największy udział stanowią pozostający bez pracy poniżej 3 miesięcy (34,7%). Osoby długotrwale bezrobotne (pozostające bez pracy więcej, niż 24 miesiące) stanowią 6,8% osób bezrobotnych.
- Spośród bezrobotnych największą grupę stanowią osoby w grupie wiekowej od 25-34 lata (30,5%), bądź posiadający staż pracy od 1 do 5 lat (26,3%).

Przedsiębiorczość

- Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Zwierzyn w okresie 2016-2020 znacznie wzrosła – z 316 do 376 (wzrost o 19%). W dynamicznym wzroście liczby podmiotów gospodarczych w gminie nie przeszkodziła również sytuacja związana z COVID-19 w Polsce.
- W 2020 r. odnotowano przewagę liczby podmiotów nowo zarejestrowanych nad podmiotami wyrejestrowanymi (zarejestrowanych – 74, wyrejestrowanych – 25). Na uwagę zasługuje stały dodatni bilans nowych podmiotów gospodarczych nad tymi zamykanymi w latach 2016-2020.
- Wskaźnik przedsiębiorczości w Gminie Zwierzyn (liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. ludności) w 2020 r. wyniósł 701 i w analizowanym okresie wykazywał tendencję wzrostową (z 547 w 2016 r. do 701 w 2020 r.).
- W 2020 r. w Gminie Zwierzyn największy odsetek przedsiębiorców stanowiły osoby między 30. a 49. rokiem życia (ok. 54%).
- Według sekcji PKD 2007 w 2020 r. najliczniejszą grupę podmiotów wpisanych do rejestru REGON stanowiły podmioty z sekcji G – handel hurtowy i detaliczny (72 podmioty) oraz sekcji F – budownictwo (69 podmiotów).
- W analizowanym okresie liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. ludności utrzymywała się na stałym poziomie i 2020 roku wyniosła 44. Liczba fundacji we

wszystkich analizowanych latach porównywalna była z liczbą fundacji w powiecie strzelecko-drezdeneckim oraz województwie lubuskim.

Finanse samorządowe

- Wysokość dochodów i wydatków gminy w analizowanym okresie stale wzrastały. W 2020 roku ogólne dochody gminy były o ok. 2 mln zł wyższe od jej wydatków i stanowiły kwotę prawie 25 mln zł.
- Biorąc pod uwagę źródła dochodów, główne źródło dochodów Gminy Zwierzyn stanowią dochody własne – 37,8% dochodów w 2020 r., a następnie dotacje (36,5%).
- W przypadku dochodów własnych gminy, głównym źródłem jest podatek dochodowy od osób fizycznych oraz podatek od nieruchomości.
- W latach 2016-2020 widoczny był wzrost dochodów gminy na 1 mieszkańca. W 2020 r. wielkość dochodów zwiększyła się i wynosiła 5780 zł na osobę. Dochód ten jest porównywalny do średniego osiąganego na poziomie powiatu oraz województwa.
- Według działów Klasyfikacji Budżetowej, w przypadku Gminy Zwierzyn, najwięcej wydatków przeznaczanych jest na rodzinę, w dalszej kolejności na oświatę i wychowanie. W przypadku pomocy społecznej udział w wydatkach ogółem zwiększył się w 2020 r. i wyniósł 41,8% (o 4,1 pp. więcej w stosunku do 2019 r.), na co wpływ miało wystąpienie pandemii COVID-19.
- Wskaźnik samofinansowania Gminy Zwierzyn, który wskazuje stopień, w jakim jednostka samorządu terytorialnego finansuje inwestycje środkami własnymi, był w 2020 wysoki (192,2%). Im wyższa jest ta relacja, tym mniejsze ryzyko utraty płynności finansowej w związku z nadmiernymi kosztami obsługi zadłużenia, jednak jego wysoka wartość może również świadczyć o niskim poziomie realizowanych inwestycji w stosunku do własnych możliwości.
- Wskaźnik obciążenia dochodów własnych obsługą zadłużenia dla gminy w 2020 roku wyniósł 11,4%. Im większa jest wartość tej relacji, tym większe jest ryzyko wystąpienia niewypłacalności jednostki samorządu terytorialnego.

Infrastruktura i ochrona środowiska

- Gminę Zwierzyn charakteryzuje stosunkowo słaby poziom gospodarki odpadami w porównaniu do powiatu strzelecko-drezdeneckiego i województwa lubuskiego. W 2020 r. odpady zebrane selektywnie z gospodarstw domowych stanowiły tylko 8,8% ogółu odpadów, co jest wynikiem dużo niższym od wyniku powiatu (28,0%) i województwa (35,9%).
- Znaczną część wydatków budżetu gminy na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska stanowią wydatki na oświetlenie ulic, placów i dróg. W 2020 r. kwota ta wyniosła 269 tys. zł. Wydatki na gospodarkę odpadami komunalnymi w analizowanym okresie zmniejszyły się. Pozytywnym aspektem jest zwiększenie wielkości wydatków przeznaczanych na rzecz

utrzymania zieleni na terenie gminy, co będzie miało pozytywny wpływ na podniesienie jakości i estetyki przestrzeni.

- Gminę Zwierzyn charakteryzuje wysoki poziom wyposażenia w infrastrukturę wodociągową. Niemal wszyscy mieszkańcy (98,3%) korzystają z sieci wodociągowej, co jest sytuacją lepszą, niż średnia powiatowa (93,1%), a także wojewódzka (94,8%).
- W latach 2016-2019 zużycie wody na 1 korzystającego w powiecie strzelecko-drezdeneckim oraz województwie lubuskim było wyższe niż w gminie Zwierzyn. W 2020 r. nastąpił spadek wartości wskaźnika dla powiatu i województwa, zużycie wody było na zbliżonym poziomie do odnotowanego w Gminie Zwierzyn (34,2 m³ na 1 korzystającego).
- Gmina nie jest wyposażona w sieć kanalizacyjną, a z sieci gazowej korzysta zaledwie 1,9% mieszkańców. Ze względu na niską dostępność infrastruktury sieciowej, konieczna jest jej rozbudowa w celu podniesienia jakości życia mieszkańców.
- Gminę Zwierzyn charakteryzuje wysoki udział powierzchni prawnie chronionych. Aż 75,7% gminy objęta jest formami ochrony przyrody, m.in. obszar chronionego krajobrazu Dolina Warty i Dolnej Noteci czy Puszcza Barlinecka.
- Lesistość w Gminie Zwierzyn jest natomiast znacznie niższa od średniej wartości wskaźnika dla powiatu strzelecko-drezdeneckiego i województwa lubuskiego (49,3%)

Wnioski z badań społecznych

- Z badania przeprowadzonego wśród mieszkańców Gminy Zwierzyn wynika, że zdecydowana większość respondentów jest zadowolona z życia na jej terenie. Aż 83% pozytywnych odpowiedzi wskazuje, że gmina jest dobrym miejscem do życia.
- Nieco ponad 65% badanych przyznało, że w najbliższej perspektywie zamierza pozostać w obecnie zamieszkiwanej miejscowości, bądź przenieść się do innej na terenie Gminy Zwierzyn. Na tej podstawie można wysnuć wniosek, że mieszkańcy gminy są przywiązani do swojego miejsca zamieszkania.
- Znaczną część osób biorących udział w badaniu ankietowym stanowiły osoby powyżej 65. roku życia, co może świadczyć o wysokiej aktywności seniorów w Gminie Zwierzyn.
- Z odpowiedzi na pytanie o mocne strony Gminy Zwierzyn wynika, że w opinii mieszkańców gminy jej największym atutem jest środowisko naturalne, krajobraz i tereny zielone. Najczęściej wymienianą wadą okazał się natomiast zły stan techniczny lokalnych dróg.
- Mieszkańcy Gminy Zwierzyn wysoko oceniają dostępność usług publicznych na jej terenie. Większość respondentów oceniła dobrze lub bardzo dobrze dostępność placówek wychowawczo-edukacyjnych (szkół i przedszkoli).
- Z badania wynika wyraźna potrzeba poprawy stanu infrastruktury technicznej. Respondenci oceniają negatywnie przede wszystkim liczbę ścieżek rowerowych oraz jakość dróg, a także brak skomunikowania gminy z sąsiednimi miejscowościami. Inwestycje związane z rozbudową i modernizacją dróg stanowią według mieszkańców główny aspekt podniesienia jakości ich życia na terenie gminy.
- Istotną słabością gminy jest także brak punktów usługowych, handlowych i gastronomicznych na jej obszarze. Ponadto, respondenci wskazali kluczowe według nich problemy społeczne występujące w gminie: zaśmiecenie okolicy i alkoholizm, a także starzenie się społeczeństwa i wysokie bezrobocie.
- Brak dialogu z mieszkańcami był stosunkowo często wskazywaną kwestią. Należy zatem podkreślić znaczenie głosu mieszkańców i wzmocnić ich poczucie posiadania wpływu na to, co się dzieje w najbliższym otoczeniu.
- Z analizy odpowiedzi zebranych na drodze badania wynika, że władze gminy powinny skupić się na działaniach zmierzających do poprawy stanu lokalnej gospodarki oraz do zwiększenia liczby nowych mieszkańców gminy. Mieszkańcy gminy uważają zatem, że należy postawić na jej rozwój gospodarczy i wzmocnienie atrakcyjności osiedleńczej np. poprzez rozbudowę oferty usług i tworzenie nowych miejsc pracy. Wśród najczęściej wskazywanych kierunków znalazło się także zapewnienie bezpieczeństwa w gminie.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

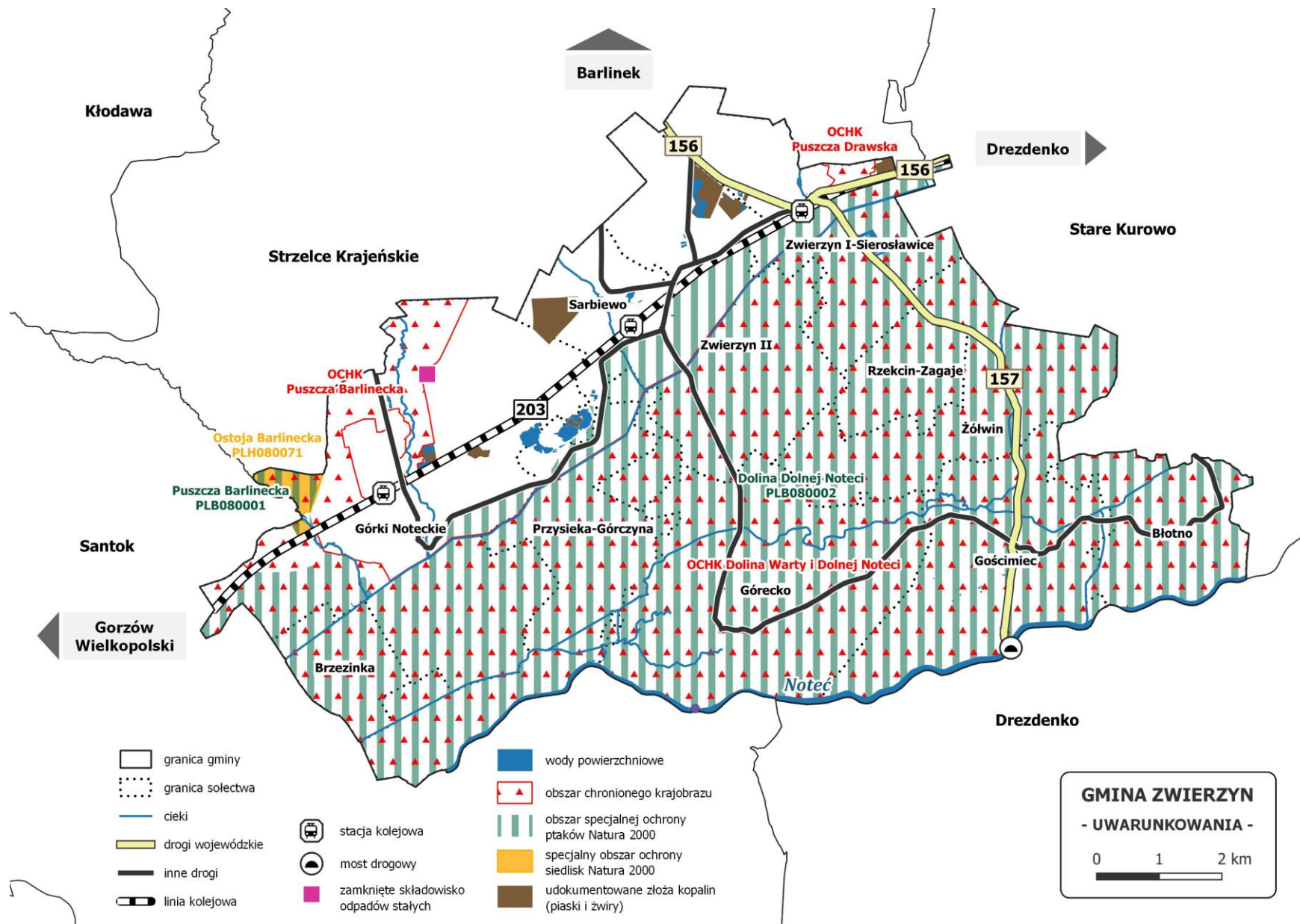
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawia długookresową strategiczną wizję rozwoju gminy. Wynika on z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb i potencjału gminy z uwzględnieniem jej specyfiki i zróżnicowania.

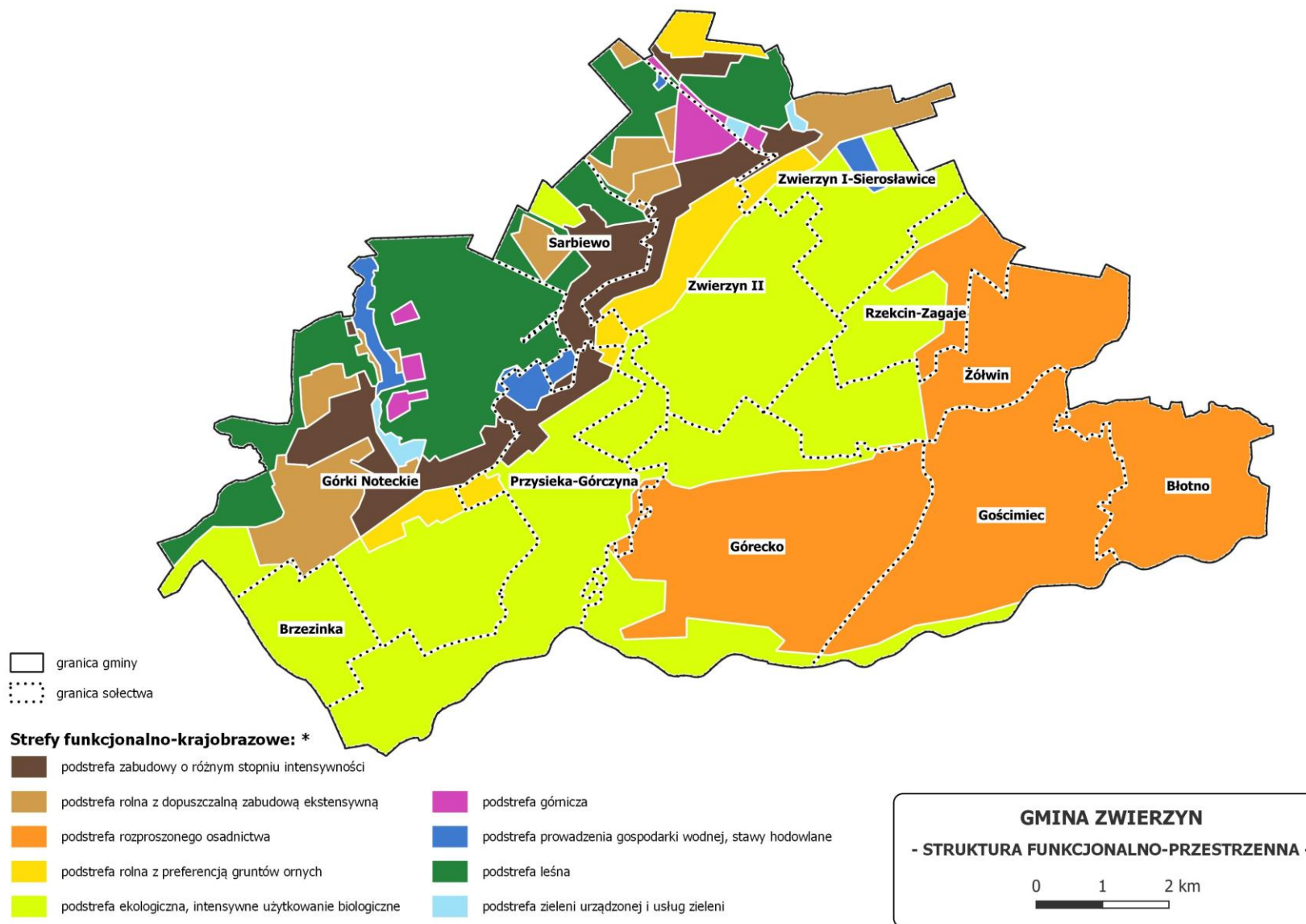
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Zwierzyn został przedstawiony za pomocą trzech map: map uwarunkowań, mapy struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz mapy planowanych działań i kierunków interwencji.

Mapa uwarunkowań jest analizą kluczowych uwarunkowań mających wpływ na kierunek rozwoju gminy. Przedstawia układ komunikacyjny, wybrane elementy infrastruktury technicznej, zasoby środowiska przyrodniczego, obszary wymagające ochrony.

Mapa struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawia podstrefy funkcjonalno-krajobrazowe na podstawie *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zwierzyn*.

Mapa planowanych działań i kierunków interwencji wskazuje ogólne kierunki rozwoju przestrzennego gminy, obszary problemowe oraz obszary z potencjałem rozwojowym o określonych funkcjach. Mapa ma charakter schematyczny i może przedstawiać projektowane kluczowe inwestycje, strefy aktywności gospodarczej, obszary doposażenia w infrastrukturę techniczną, obszary rewitalizacji.

* na podstawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zwierzyn

Obszary Strategicznej Interwencji w strategii rozwoju województwa a zakres planowanych działań gminy

Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) to zarówno obszary charakteryzujące się największym potencjałem rozwojowym, jak i te o najtrudniejszej sytuacji społeczno-gospodarczej, które wymagają wsparcia, aby zapobiec ich dalszej marginalizacji. OSI zostały wyznaczone zarówno w dokumentach krajowych, takich jak Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) oraz Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030), a także w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030.

W SOR oraz KSRR 2030 określono następujące OSI:

- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze – miasta powyżej 20 tys. mieszkańców z wyłączeniem miast wojewódzkich oraz mniejsze, z liczbą ludności pomiędzy 15-20 tys. mieszkańców, będące stolicami powiatów, w których zdiagnozowano niekorzystne tendencje związane z silnym nagromadzeniem problemów oraz utratą funkcji społeczno-gospodarczych i administracyjnych;
- obszary zagrożone trwałą marginalizacją - gminy wiejskie oraz powiązane z nimi funkcjonalnie małe miasta, w których nastąpiła kumulacja negatywnych zjawisk społecznych i ekonomicznych;
- wschodnia Polska – jako jeden z najbiedniejszych obszarów UE, na którym występuje wysoka koncentracja problemów społeczno-ekonomicznych;
- Śląsk – jako obszar, na którym występuje wysoka koncentracja problemów o charakterze gospodarczym, społecznym i środowiskowym.

→ Gmina Zwierzyn nie wpisuje się, w żaden typ OSI zidentyfikowanych na poziomie krajowym.

W Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego wyznaczono natomiast 6 OSI:

OSI	Charakterystyka
1 Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków wojewódzkich – Gorzowa Wielkopolskiego i Zielonej Góry	Gorzów Wielkopolski i Zielona Góra, jako miasta wojewódzkie, są regionalnymi biegunami rozwoju. OSI obejmuje miejskie obszary funkcjonalne obu ośrodków i skupia się m.in. na zwiększeniu dostępności do usług publicznych wyższego rzędu, promowaniu innowacji w obszarze smart city i zielonej gospodarki, wspieraniu współpracy partnerskiej w MOF, rozwoju terenów inwestycyjnych.
2 Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych i lokalnych	Do grupy ośrodków subregionalnych w województwie lubuskim zaliczono miasta powyżej 20 tys. mieszkańców – są to zarówno ośrodki subregionalne, jak i lokalne, pełniące ważną rolę w uzupełnieniu oferty miast wojewódzkich. Koncentrują one funkcje w zakresie gospodarki, dostępu do usług publicznych, edukacji, kultury, transportu publicznego czy usług teleinformatycznych, istotnych z perspektywy mieszkańców miast, jak i mieszkańców otaczających je obszarów wiejskich. Miasta subregionalne w regionie lubuskim stanowią ważne bieguny rozwoju dla poszczególnych części regionu,

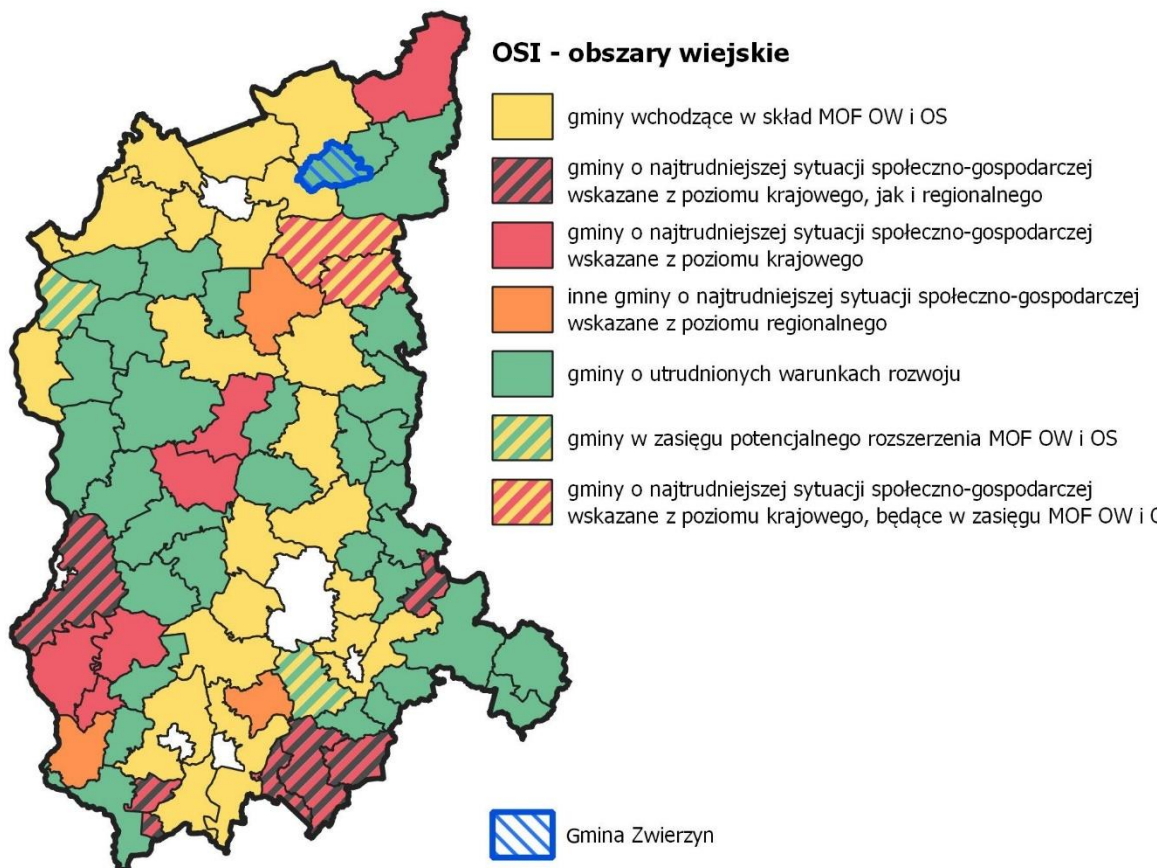
OSI	Charakterystyka
	jak również wpływają na rozprzestrzenianie impulsów rozwojowych w regionie.
3 Obszary wiejskie	OSI obejmuje obszary wiejskie znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz obszary wiejskie o utrudnionych warunkach rozwojowych. Interwencja skierowana do obszarów wiejskich obejmuje przede wszystkim poprawę dostępności usług publicznych, zwiększanie dostępności komunikacyjnej oraz rozwój infrastruktury technicznej.
4 Instrumenty terytorialne dla OSI miejskich i wiejskich	Zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030, wszystkie gminy, w szczególności wiejskie, które nie wchodzą w skład miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich i subregionalnych, wraz z miastami – ośrodkami lokalnymi, mogą realizować nowe instrumenty przeznaczone głównie dla partnerstw lokalnych (tzw. „małe ZIT-y”) – Inne Instrumenty Terytorialne w ramach Polityki Spójności oraz porozumienia terytorialne wprowadzone w 2020 roku w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.
5 Obszary przygraniczne	Obszary przygraniczne w województwie lubuskim obejmują dwa pasy terenów charakteryzujących się specyficznym potencjałem rozwojowym wynikającym z możliwości bezpośredniej współpracy międzynarodowej w dziedzinie gospodarczej, wymiany handlowej, kontaktów politycznych czy realizacji projektów transgranicznych. Z drugiej strony problemem identyfikowanym w OSI jest peryferyjne położenie, słaba krajowa dostępność transportowa oraz zwiększona migracja mieszkańców.
6 Obszary zagrożone powodziami	W województwie lubuskim ryzyko zalań, podtopień powodzi dotyczy przede wszystkim rzek: Odra, Warta, Noteć, Bóbr z Kwisą, Nysa Łużycka z Lubszą. Do grupy gmin, które objęte są obszarami szczególnego zagrożenia powodzią zakwalifikowano na terenie województwa lubuskiego 62 gminy, w tym Gminę Zwierzyn.

Zgodnie z definicjami zawartymi w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030, Gmina Zwierzyn należy do poniższych OSI:

Obszary wiejskie

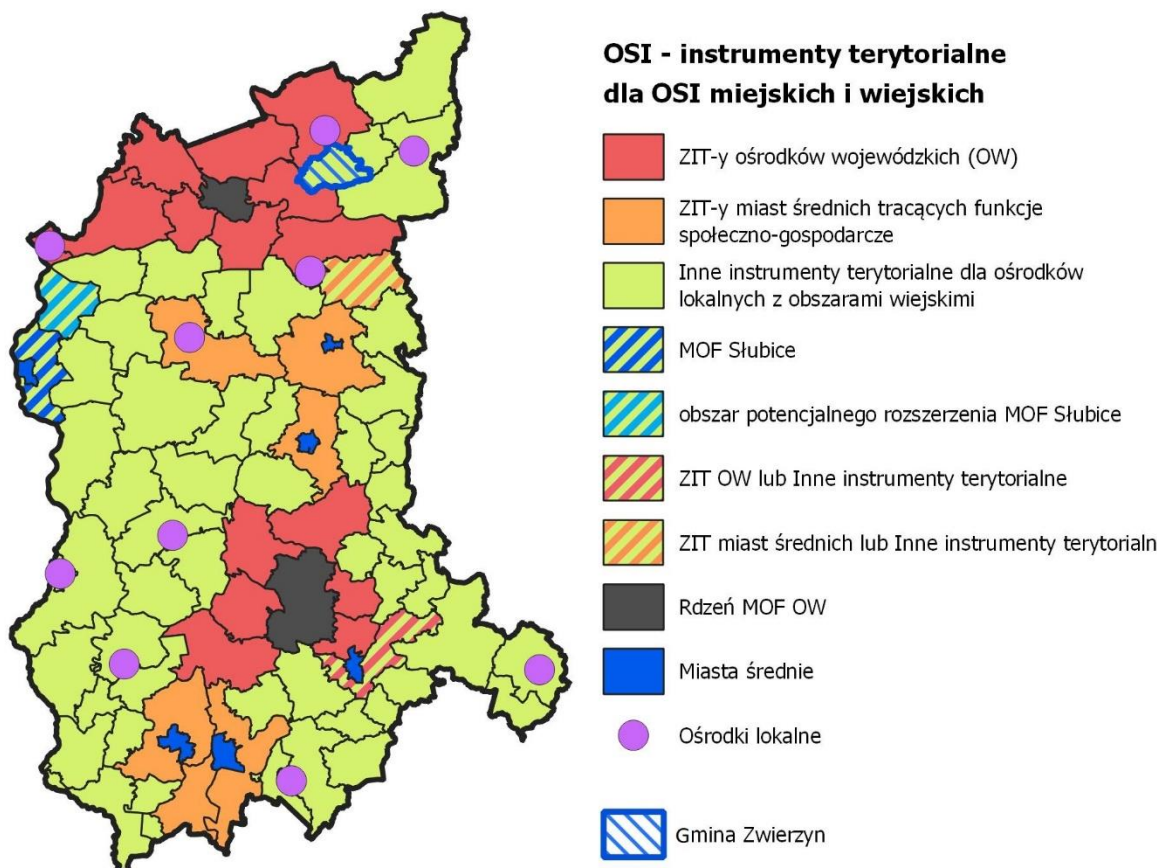
Gmina Zwierzyn została określona jako gmina o utrudnionych warunkach rozwoju w ramach OSI Obszary wiejskie. Jako obszar charakteryzujący się niskimi wskaźnikami rozwoju przedsiębiorczości, niezadawalającą dostępnością do usług publicznych, słabą jakością infrastruktury technicznej oraz ograniczoną dostępnością komunikacyjną. Podobne obszary wymagają wsparcia zapobiegającego dalszej marginalizacji. Zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030, Interwencja skierowana do obszarów wiejskich obejmować będzie w szczególności:

- poprawę dostępu do usług publicznych, w tym dostępności do świadczeń medycznych oraz profilaktyki zdrowotnej, edukacji, usług opiekuńczych oraz kultury i rekreacji, m.in. poprzez współpracę międzygminną, integrującą świadczenie usług i pozwalającą na podnoszenie ich jakości;
- uzupełnienie infrastruktury technicznej;
- zwiększanie dostępności komunikacyjnej;
- podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców i wsparcie lokalnej przedsiębiorczości z wykorzystaniem technologii informacyjnych i komunikacyjnych umożliwiających zdalne nauczanie i świadczenie usług na odległość;
- rozwijanie oferty z obszaru turystyki i rekreacji;
- wykorzystanie atrakcyjnej przestrzeni województwa dla lokalizowania ośrodków opieki dla osób starszych z Polski i z zagranicy, przy zapewnianiu odpowiedniego standardu usług zdrowotnych i kulturalnych;
- wykorzystanie struktur sieciowych w pobudzaniu aktywności gospodarczej i społecznej (m.in. LGD, ODR, izby rolnicze);
- promocję instrumentów współpracy i partnerstwa – włączenie mieszkańców obszarów wiejskich w działania rozwojowe;
- odnowę wsi, wspieranie budowania tożsamości lokalnej i zachowanie wiejskiego dziedzictwa kulturowego i krajobrazu.

Instrumenty terytorialne dla OSI miejskich i wiejskich

Instrumenty terytorialne dla OSI miejskich i wiejskich stanowią natomiast podstawę inicjowania i budowania powiązań funkcjonalnych między lubuskimi gminami, poprzez nawiązywanie współpracy, planowanie i wdrażanie wspólnych projektów. Gmina Zwierzyn nawiązała współpracę w ramach ZIT i razem z partnerskimi ośrodkami: Miastem i Gminą Dobiegniew, Miastem i Gminą Drezdenko, Gminą Stare Kurowo oraz Powiatem Strzelecko-Drezdeńskim, opracowała *Strategię Terytorialną Partnerstwo Północ województwa lubuskiego zawsze razem*. W ramach Partnerstwa jego członkowie zobowiązali się do wspólnej realizacji wyznaczonych celów: *Silna gospodarka w zgodzie z naturą, Lepsza jakość życia mieszkańców oraz Obszar atrakcyjny turystycznie i krajobrazowo*.

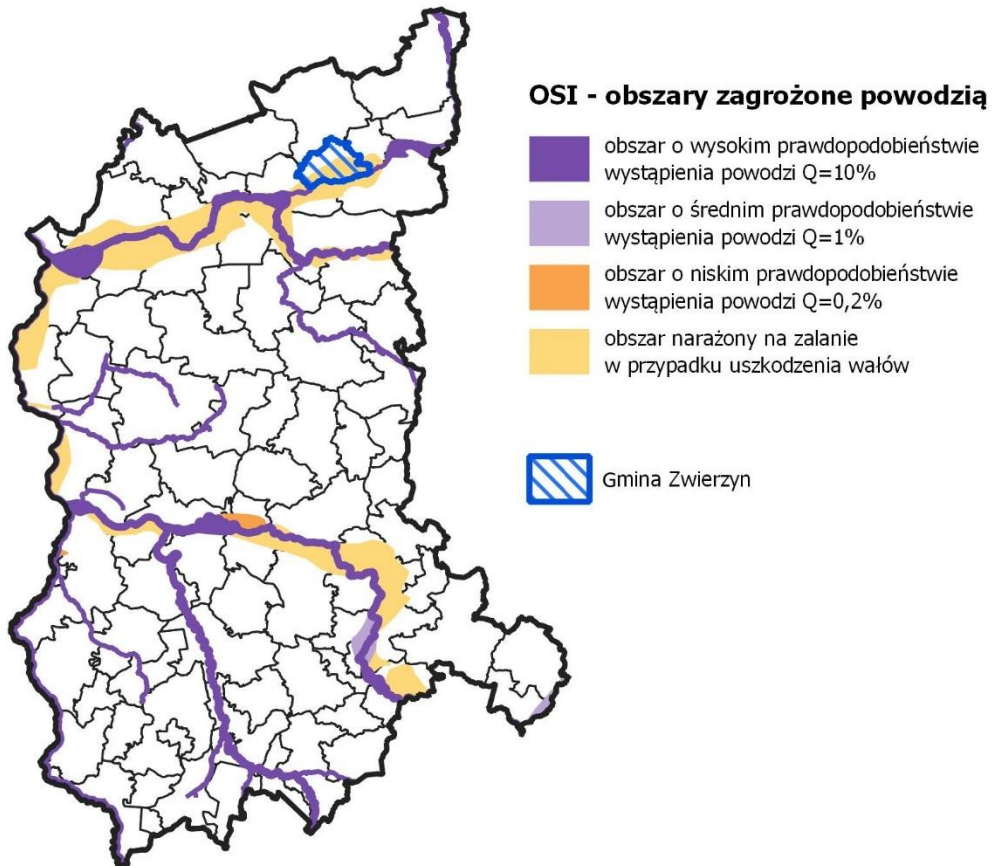
Obszary przygraniczne

Województwo lubuskie dzieli się na dwa pasy obszarów przygranicznych. Gmina Zwierzyn wpisuje się w drugi pas (II strefa) i zlokalizowana jest w podregionie gorzowskim, który obejmuje program współpracy transgranicznej w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej. Obszary te cechują się potencjałem wynikającym z możliwości współpracy międzynarodowej, jednakże położenie stanowi również barierę, peryferyjność wpływa na słabą dostępność oraz zwiększoną migrację mieszkańców. Konieczne jest zatem prowadzenie działań mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz wzrost konkurencyjności gminy, poprzez inwestycje i rozwój infrastruktury technicznej, edukacyjnej i kulturalnej.

Obszary zagrożone powodzią

Ze względu na przebieg rzeki Noteć przez teren Gminy Zwierzyn i związane z tym zagrożenie powodziowe, gmina wpisuje się w OSI – obszary zagrożone powodzią. Zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030, Gmina Zwierzyn jest obszarem o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi oraz obszarem narażonym na zalanie w przypadku uszkodzenia wałów. Inwestycje przeciwpowodziowe powinny obejmować w szczególności budowę wałów przeciwpowodziowych, a także innych budowli, takich jak: jazy, przepusty, wały cofkowe czy zbiorniki retencyjne.

III Analiza SWOT

Mocne strony Gminy Zwierzyn

Bogactwo środowiska przyrodniczego – w południowej części gminy przepływa rzeka Noteć, w gminie występują różne formy ochrony przyrody (Obszar Natura 2000, użytek ekologiczny)

Atrakcyjność turystyczna – wytoczone szlaki turystyczne, rzeka Noteć, obszary chronione

Przebieg linii kolejowej przez gminę, spełniającej rolę osi rozwojowej, umożliwiającej dojazd do pracy/szkoły

Funkcjonowanie organizacji pozarządowych przyczyniających się do minimalizacji zjawiska marginalizacji i wykluczenia oraz obecność miejsc sprzyjających integracji społeczności lokalnej (świetlice środowiskowej, kluby seniora, CIS)

Wysoki poziom zadowolenia mieszkańców z zamieszkiwania gminy, poczucie tożsamości lokalnej, przywiązanie do miejsca

Wzrost poziomu przedsiębiorczości wśród mieszkańców

Wysoka dostępność i jakość oferty wychowawczo-edukacyjnej

Różnorodność oferty i programów skierowanych do seniorów

Wysoka jakość środowiska przyrodniczego – dobra jakość powietrza

Dobra dostępność sieci wodociągowej w gminie – w 2020 r. z sieci korzystało 98,3%

Wzrost i przewaga dochodów gminy nad wydatkami oraz wysoki wskaźnik samofinansowania

Wzrastające dochody gminy na 1 mieszkańca, wyższe w porównaniu do średniej dla województwa

Słabe strony Gminy Zwierzyn

Niska atrakcyjność osiedleńcza i związane z tym ujemne saldo migracji i zmniejszanie się liczby mieszkańców gminy
Starzenie się społeczności lokalnej – udział osób w wieku poprodukcyjnym wynosi 22,1%
Niska dostępność do usług podstawowej opieki zdrowotnej
Niedostatecznie rozwinięta baza turystyczna (noclegowa, gastronomiczna)
Niewykorzystany potencjał turystyczny, niedostateczna liczba gospodarstw rolno-turystycznych i agroturystycznych, mimo sprzyjających warunków rozwoju
Brak obiektów usługowo-handlowych na terenie gminy
Niedostateczna liczba mieszkań chronionych i komunalnych
Brak specjalistycznej kadry opiekuńczo -asystenckiej
Niedostateczna liczba placówek wychowania przedszkolnego
Spadek współczynnika skolaryzacji - malejąca liczba uczniów w placówkach oświatowych
Brak skanalizowania gminy
Niezadawalająca oferta rekreacyjno-wypoczynkowa, mała liczba ścieżek rowerowych
Zła stan infrastruktury drogowej i niedostateczne skomunikowanie gminy z sąsiednimi miejscowościami
Bariery architektoniczne w przestrzeniach publicznych
Ograniczenia w zagospodarowaniu ze względu na pokrycie 75,7% powierzchni formami ochrony przyrody
Niska estetyka przestrzeni publicznych, zaśmiecenie okolicy, widoczne akty wandalizmu

Szanse dla Gminy Zwierzyn

Zwiększenie dostępności komunikacyjnej i umożliwienie szybszego dojazdu do Gorzowa Wielkopolskiego, poprzez budowę połączenia drogowego przez miejscowość Santok

Budowa mostu na Noteci w miejscowości Górecko

Rozwój gminy w oparciu o koncepcję „Smart village”

Rozwój gminy w oparciu o turystykę jednodniową/weekendową

Odnowa i estetyzacja wsi

Partnerstwo i rozwój w ramach Związku Miast i Gmin Nadnoteckich oraz partnerstwa Północ województwa lubuskiego zawsze razem

Możliwość pozyskania środków na inwestycje w nowej perspektywie finansowej dzięki wykorzystaniu IIT (Inny Instrument Terytorialny)

Występowanie udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych

Zagrożenia dla Gminy Zwierzyn

Ciągłe wahania koniunktury gospodarczej w kraju, rosnąca inflacja

Zła sytuacja geopolityczna w Europie wywołana wojną w Ukrainie

Niekorzystne ogólnokrajowe zmiany demograficzne - malejąca liczba mieszkańców, starzenie się społeczeństwa, prognozowany spadek liczby ludności do 2030 roku

Występowanie terenów zagrożonych podtopieniami w bliskości rzeki Noteć

Postępujący kryzys klimatyczny i możliwość wystąpienia ekstremalnych zjawisk pogodowych

IV Strategiczne założenia rozwojowe

Wizja i misja rozwoju

Nadrzędnym elementem wizji rozwoju Gminy Zwierzyn jest zadowolenie mieszkańców. Z przeprowadzonego badania ankietowego wynika, że 83% respondentów pozytywnie ocenia gminę jako miejsce do życia, a blisko 12% miało problem z jednoznaczną oceną. Z uwagi na ten fakt, ważne jest prowadzenie kompleksowej polityki społecznej wraz z systematycznym podnoszeniem jakości życia. Zapewnienie wysokiej jakości życia możliwa będzie dzięki efektywnym wykorzystaniu posiadanych zasobów, jak również realizacją przedsięwzięć, które stanowią odpowiedź na artykułowane przez społeczność lokalną potrzeby. W celu budowania wizerunku Gminy Zwierzyn jako miejsca dobrego do zamieszkania, warto jest poszerzać istniejącą ofertę kulturalno-rozrywkową i wspierać funkcjonowanie m.in. Gminnego Ośrodka Kultury „Jutrzenka” oraz Gminnej Biblioteki Publicznej w Zwierzynie. Działalność tego rodzaju instytucji przyczynia się do ożywiania życia kulturalnego, stymulowania współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego, jak również zwiększenia poziomu spójności społecznej i pobudzeniu aktywności środowisk lokalnych. Wpływ na poprawę jakości życia będzie miała realizacja inwestycji z zakresu rozwoju infrastruktury drogowej. Gmina Zwierzyn położona jest w północno-wschodnim krańcu województwa lubuskiego, w południowo-zachodniej części powiatu strzelecko-drezdeneckiego, stanowi drugą linię gmin otaczających Gorzów Wielkopolski. Identyfikowanym deficytem jest brak bezpośredniej drogi do Gorzowa Wielkopolskiego, a tym samym ograniczenie możliwości dojazdu do stolicy województwa. Rozwój infrastruktury drogowej stanowi zatem kluczową inwestycję, która przyczyni się nie tylko do zwiększenia jakości życia, ale również rozwoju gospodarczego i wzmocnienia poziomu atrakcyjności turystycznej. Atrakcyjność osiedleńczą, jak również turystyczną warto wzmocniać poprzez wykorzystanie lokalnych zasobów i potencjałów, związanych z obecnością rzeki Noteć czy licznymi formami ochrony przyrody (m.in. obszar chronionego krajobrazu Dolina Warty i Dolnej Noteci oraz Puszcza Barlinecka, użytek ekologiczny Dolny odcinek rzeki Noteci, czy obszar specjalnej ochrony Dolina Dolnej Noteci).

Wizja Gminy Zwierzyn do 2030 roku	
Wizja	Gmina Zwierzyn jest dynamicznie rozwijającą się gminą, zaspokajającą podstawowe potrzeby społeczności lokalnej, jak również poszerzające się aspiracje dotyczące usług wyższego rzędu, poprzez prowadzenie kompleksowej polityki społecznej.
	Systematyczne wzmocnianie dostępności komunikacyjnej wraz z modernizacją i rozbudową sieci transportowej, zwiększa komfort życia oraz sprzyja budowaniu wizerunku gminy jako miejsca dobrego do zamieszkania.

Gmina rozwija się w sposób zrównoważony, korzystając z posiadanych zasobów w postaci obecności obszarów chronionych, przy jednoczesnym zachowaniu wysokich standardów środowiska przyrodniczego i wzmacnianiu odporności na zmiany klimatyczne.

Dzięki prowadzonemu dialogowi i integracji, władze gminy wychodzą naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców zapewniając wysoką jakość życia poprzez poszerzenie świadczonych usług społecznych, z zakresu kultury, rekreacji, edukacji i ochrony zdrowia.

Współpraca w ramach Związku Miast i Gmin Nadnoteckich, Rybackiej Lokalnej Grupy Działania „Pojezierze Dobiegniewskie” i Partnerstwa „Północ województwa lubuskiego zawsze razem”, prowadzone inwestycje związane z rozwojem infrastruktury oraz rewitalizacja warunkują wzrost atrakcyjności turystycznej.

Przez misję rozumie się cel nadrzędny strategii, który jest komplementarny względem wizji. Misja wskazuje najważniejsze zasady, w odniesieniu do której będzie działał samorząd lokalny, stanowi ona zobowiązanie względem mieszkańców, które skupia się wokół wspierania ich aspiracji i zaspokajania potrzeb, w związku z ofertą kulturalną i sportowo-rekreacyjną, jak również wzmacniania turystyki jako branży dywersyfikującej obecną strukturę gospodarczą i poprawą dostępności komunikacyjno-transportowej.

Misja Gminy Zwierzyn do 2030 roku

Misja

Misją Gminy Zwierzyn jest kompleksowa realizacja polityki społecznej w celu podniesienia jakości życia na terenie gminy, systematyczny rozwój sieci transportowej i poprawa skomunikowania z Gorzowem Wielkopolskim poprzez Gminę Santok, jak również dywersyfikacja struktury gospodarczej w oparciu o posiadane zasoby i potencjał turystyczny Noteci, przy jednoczesnym zachowaniu równowagi między przestrzenią ekologiczną a przekształceniami i rozwojem całej gminy.

Przedstawiona wizja i misja stanowią wprowadzenie do poziomu planów strategicznych i operacyjnych oraz odnoszą się do wyzwań stojących przed Gminą Zwierzyn w perspektywie 2030 roku.

Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, cele strategiczne w dokumencie zostały wypracowane w trójdzielnej strukturze, uwzględniając domeny planowania strategicznego: społeczną, gospodarczą i przestrzenną. W strategii wojewódzkiej Gmina Zwierzyn została zaklasyfikowana do OSI jako obszary wiejskie o utrudnionych warunkach rozwojowych. Z tego względu na potrzeby stworzenia kompleksowej interwencji planistycznej sformułowano trzy cele strategiczne. Pierwszy cel związany jest przede wszystkim ze wzmocnieniem wizerunku gminy jako miejsca dobrego do zamieszkania, z różnorodną ofertą usług oraz zapewnieniem spójności społecznej. Cel drugi skupiony jest na wzroście gospodarczym, który będzie możliwy dzięki aktywnej współpracy w ramach partnerstw z sąsiednimi gminami, z naciskiem na Związek Miast i Gmin Nadnoteckich oraz poprzez dywersyfikację gospodarki i wsparcie turystyki jako branży wschodzącej. Ostatni kontekst związany jest z wysoką jakością infrastruktury publicznej, w szczególności poprawą dostępności i skomunikowania z regionalnym biegunem rozwoju – Gorzowem Wielkopolskim.

Poniżej przedstawiono zaplanowane cele w odniesieniu do domen planowania strategicznego – wymiarów, wraz ze szczegółowym opisem.

WYMIAR SPOŁECZNY	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie atrakcyjności osiedleńczej i jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie wysokiej jakości oferty usług publicznych
WYMIAR GOSPODARCZY	Cel strategiczny 2. Rozwój turystyki i wielosektorowej współpracy prowadzący do wzrostu gospodarczego
WYMIAR PRZESTRZENNY	Cel strategiczny 3. Wysoka jakość środowiska naturalnego i jego bioróżnorodności i rozwinięta infrastruktura publiczna

Cel strategiczny 1.**Wzmocnienie atrakcyjności osiedleńczej i jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie wysokiej jakości oferty usług publicznych**

W Gminie Zwierzyn obserwuje się stopniowe zmniejszanie się liczby ludności, starzenie się społeczności lokalnej i ujemne saldo migracji. Ponadto postępującym zjawiskiem jest również dezintegracja społeczna i powiększenia skali wykluczenia społecznego, w szczególności wśród osób bezrobotnych, rodzin wielodzietnych oraz seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Przyczyny tego zjawiska można upatrywać w braku miejsc sprzyjających i warunkujących integrację różnych grup społeczności lokalnej. Miejscowość Zwierzyn jako siedziba gminy oraz miejscowość Górki Noteckie, pełnią funkcje usługowe, mieszkaniowe i rolnicze, a pozostałe miejscowości pełnią głównie funkcje rolnicze, a udział usług podstawowych jest niewielki. Zatem kluczowe z perspektywy rozwoju gminy, jak również zaspokojenia potrzeb i aspiracji mieszkańców jest poszerzenie oferty kulturalnej oraz rozwój usług. Rozbudowa infrastruktury kulturalnej, oświatowej i sportowej, jak również zwiększenie dostępności obiektów do osób ze szczególnymi potrzebami, sprzyjać będzie integracji społecznej mieszkańców. W tym kontekście kluczowe jest wykorzystanie potencjałów związanych z funkcjonowaniem organizacji pozarządowych m.in. Koła Gospodyń Wiejskich, klubów seniora, klubów sportowych czy Stowarzyszeń Odnowy Wsi. Warto również skupić się na systematycznym podnoszeniu jakości życia mieszkańców w wieku senioralnym, których udział w strukturze gminy rośnie, poprzez poszerzenie oferty istniejących usług opiekuńczych i wsparcie funkcjonowania placówek z zakresu pomocy społecznej. Kluczowe we wzmacnianiu i podnoszeniu atrakcyjności gminy jest zapewnienie zróżnicowanej oferty kulturalno-rozrywkowej dla mieszkańców oraz zajęć i oferty czasu wolnego dla młodzieży. Szansą z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Zwierzyn może być wdrażanie koncepcji „Smart village”¹, opartej na wykorzystaniu nowoczesnych technologii cyfrowych i innowacji, w celu poprawy jakości życia codziennego mieszkańców, podnoszenia standardu usług publicznych oraz efektywniejszego wykorzystania zasobów lokalnych.

Cel strategiczny 1.**Rozwój turystyki i wielosektorowej współpracy prowadzący do wzrostu gospodarczego**

Z punktu widzenia rozwoju gospodarczego Gminy Zwierzyn istotne jest korzystanie z lokalnych uwarunkowań i zasobów. Elementem istotnie dywersyfikującym strukturę gospodarczą gminy może być turystyka. W Zwierzynie znajduje się stacja kolejowa Strzelce Krajeńskie Wschód, a przez teren gminy przebiega linia kolejowa, która stanowi oś rozwojową gminy. Korzystne położenie w okolicach Gorzowa Wielkopolskiego mimo niedostatecznego bezpośredniego połączenia z Santokiem stanowiącym bezpośredni pierścień funkcjonalny stolicy województwa oraz bliskość drogi krajowej (DK 22), jak również walory krajobrazowo-kulturowe przemawiają za atrakcyjnością turystyczną gminy. Rozwój warto wspierać poprzez szeroką promocję i aktywną współpracę w ramach przynależności do Partnerstwa Północ województwa lubuskiego zawsze razem oraz Związku Miast i Gmin Nadnoteckich. Prowadząc kompleksową politykę gospodarczą, powinno dążyć się do systematycznego wzrostu lokalnej przedsiębiorczości, wsparcia podmiotów gospodarczych i produktów lokalnych. Ponadto warto skupić się na wzmocnieniu sektora rolnictwa ekologicznego poprzez wykorzystanie nowoczesnych metod i technologii produkcji. Z punktu widzenia rozwoju gospodarczego Gminy Zwierzyn ważny jest rozwój funkcji turystycznych i nastawienie na turystę „jednodniowego” prowadzenie działań zmierzających do zaspokojenia popytu turystycznego, kompleksowo wykorzystując lokalne zasoby i specjalizacje.

1 Kalinowski, S., Komorowski, Ł., Rosa, A., 2021, Koncepcja smart villages. Przykłady z Polski, Warszawa, Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN.

Elementem uzupełniającym jest również rozwój odpowiedniej infrastruktury okołoturystycznej i bazy gastronomiczno-noclegowej.

Cel strategiczny 3.

Wysoka jakość środowiska naturalnego i jego bioróżnorodności i rozwinięta infrastruktura publiczna

Największymi jednostkami osadniczymi, które można uznać, za „centrum” gminy, jest siedziba gminy Zwierzyn oraz miejscowość Górki Noteckie. Z punktu widzenia jakości życia mieszkańców i funkcjonalności przestrzeni, za uzasadnione uznaje się prowadzenie działań mających na celu rewaloryzację, estetyzację przestrzeni i kształtowanie ładu przestrzennego, jak również dostosowanie i zapewnienie dostępności przestrzeni publicznych. Celem jest również przestrzeganie zasad z zakresu ochrony środowiska w szczególności zachowanie krajobrazu Doliny Dolnej Noteci. Z uwagi na położenie na terenach zalewowych, kluczowe jest prowadzenie działań z zakresu ochrony przeciwpowodziowej. Możliwość wystąpienia ekstremalnych zjawisk pogodowych, związanych z postępującym kryzysem klimatycznym determinuje konieczność wdrażania rozwiązań z zakresu adaptacji do zmian klimatu, wraz z podnoszeniem świadomości ekologicznej wśród mieszkańców gminy. Jednym z walorów gminy oprócz bogactwa środowiska przyrodniczego, są również historyczne ruralistyczne układy przestrzenne. Rozwój przestrzenny gminy powinien skupiać się zarówno na ochronie wartości przyrodniczych, jak również zachowaniu i utrzymaniu dotychczasowych morfogenetycznych układów wsi, w celu wzmocnienia atrakcyjności turystycznej. Z uwagi na rozproszenie zabudowy w południowej części gminy oraz większą koncentrację w części północnej ważne jest tworzenie warunków do równoważnego rozwoju gminy, w oparciu o posiadane zasoby i walory przyrodnicze. Kluczowe inwestycje dotyczą przede wszystkim infrastruktury sieci wodno-ściekowej, jak również infrastruktury drogowej. Rozwój sieci kanalizacji i sieci wodociągowej jest inwestycją kosztochłonną, jednocześnie mającą duży wpływ na atrakcyjność osiedleńczą gminy. Równie ważna jest dostępność transportowa i komunikacyjna. Obecnie stan techniczny dróg w gminie jest niezadowalający. Deficytem utrudniającym rozwój oraz negatywnie wpływającym na jakość życia mieszkańców, jest brak drogi do Santoka, która bezpośrednio wpływa również na ograniczenie połączenia z głównym ośrodkiem regionu – Gorzowem Wielkopolskim. Inwestycje w infrastrukturę stanowią priorytet rozwojowy, umożliwiając dalszy rozwój społeczno-gospodarczy.

Kierunki działań podejmowane dla osiągnięcia celów strategicznych

Rozdział przedstawia poziom operacyjny strategii, który opiera się na wyznaczeniu kierunków działań w odniesieniu do zidentyfikowanych deficytów, wyzwań i problemów, jak również mocnych stron i szans rozwojowych. W każdym z wyznaczonych kierunków wskazano zakres przedsięwzięć do realizacji wraz z uwarunkowaniami i rekomendacjami. Kierunki działania służą realizacji założonych celów oraz stanowią podstawę do wdrażania strategii.

Wymiar społeczny

Kierunek działania 1.

Poprawa jakości oferty i bazy oświatowej

- Poprawa dostępności i jakości oferty zorganizowanych form opieki nad dziećmi do lat 3
- Upowszechnienie wychowania przedszkolnego
- Zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach
- Prowadzenie działań na rzecz wydłużenia godzin funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych
- Wzbogacenie oferty kształcenia w szkołach podstawowych
- Podnoszenie jakości i efektywności nauczania w szkołach na terenie gminy przy wykorzystaniu najnowocześniejszych technologii
- Poszerzenie oferty prowadzonych zajęć pozalekcyjnych i stworzenie kół zainteresowań
- Modernizacja, rozbudowa oraz doposażenie placówek oświatowych
- Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Zwierzynie

Uwarunkowania i rekomendacje

W gminie konieczna jest optymalizacja i rozbudowa sieci placówek wychowawczo-edukacyjnych, rozszerzenie działalności i budowa nowych obiektów m.in. rozbudowa szkoły w Zwierzynie. Poziom nauczania w Gminie Zwierzyn można uznać za dobry, o czym świadczą wyższe w porównaniu do średniej powiatowej i wojewódzkiej, wyniki egzaminu ósmoklasisty. Jednakże rekomenduje się systematyczne podnoszenie jakości i atrakcyjności nauczania. W ostatnich pięciu latach odnotowano zmniejszenie się wartości współczynnika skolaryzacji, co może wskazywać na to, że dzieci uczęszczają do szkół poza gminą. Kluczowe jest zatem zapewnienie wysokich standardów nauczania oraz wykorzystywanie w procesie edukacji nowoczesnych technologii i metod, w celu uczynienia oferty bardziej atrakcyjną dla dzieci i młodzieży.

Kierunek działania 2.

Zapewnienie bogatej oferty kulturalnej i usługowej

- Wsparcie funkcjonowania i działalności kulturalnej prowadzonej przez instytucje publiczne i organizacje pozarządowe
- Wzmacnianie zasobów Gminnej Biblioteki Publicznej i Gminnego Ośrodka Kultury w Zwierzynie
- Poprawa jakości, dostępności oferty kulturalno-rozrywkowej
- Animowanie życia kulturalnego społeczności w poszczególnych sołectwach
- Stworzenie atrakcyjnej oferty kulturalno-rozrywkowej i czasu wolnego dla wszystkich mieszkańców
- Wspieranie działań na rzecz dziedzictwa kulturowego i uczestnictwa w kulturze wszystkich grup mieszkańców
- Systematyczna modernizacja i rozbudowa infrastruktury kulturalnej
- Doposażenie i wymiana sprzętu w obiektach pełniących funkcje kulturalne
- Poprawa warunków lokalowych urzędu gminy
- Prowadzenie działań na rzecz utworzenia w gminie lokali gastronomicznych, usługowych i

- handlowych
- Rozwój usług komercyjnych o zróżnicowanym profilu
- Poszerzenie ofertowanych usług zgodnie z potrzebami mieszkańców

Uwarunkowania i rekomendacje

Z uwagi na rosnące potrzeby mieszkańców, konkurencyjność oferty gmin sąsiednich, kluczowe jest zapewnienie bogatej oferty kulturalno-rozrywkowej, skierowanej w stronę różnych grup mieszkańców. Gmina odnotowuje stopniowe zmniejszanie się liczby ludności, a obserwowana tendencja według prognoz do 2030 prawdopodobnie się utrzyma. Ponadto w ostatnich pięciu latach odnotowuje się ujemne saldo migracji, które świadczy o ograniczonej atrakcyjności osiedleńczej. Rekomenduje się prowadzenie działań mających na celu utworzenie w gminie oferty instytucji, podmiotów, organizacji, zaspokajających podstawowe potrzeby mieszkańców, jak również wzbogacenie oferty rozrywkowej, w celu przyciągnięcia nowych mieszkańców. Kultura odgrywa istotną rolę w życiu społeczności, ma wartość aktywizującą oraz wpływa na procesy identyfikacji z gminą. Warto zatem kłaść nacisk na wykorzystanie i budowanie oferty w oparciu o lokalne zasoby, tradycje i dziedzictwo. Ponadto ważne jest umożliwianie wszystkim grupom mieszkańców, w tym seniorom, osobom niesamodzielnym i z niepełnosprawnościami pełnego uczestnictwa w życiu kulturalnym.

Kierunek działania 3.

Animowanie życia sportowo-rekreacyjnego w gminie

- Animowanie czasu wolnego dzieci w okresie wakacyjnym, poprzez udostępnienie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w szkołach i organizację zajęć sportowych
- Upowszechnienie kultury fizycznej poprzez stworzenie atrakcyjnej oferty zajęć sportowych dla różnych grup mieszkańców
- Zwiększenie poziomu aktywności fizycznej mieszkańców poprzez rozbudowę bazy sportowej i stworzenie atrakcyjnej oferty zajęć
- Budowa kompleksu rekreacyjnego wraz z terenami spacerowymi (jezioro powyrobowiskowe w Zwierzynie)
- Zagospodarowanie terenu jeziora Żwirka w miejscowości Przysieka
- Rozbudowanie terenów rekreacyjnych i spacerowych na terenie gminy
- Poprawa standardów istniejącej infrastruktury sportowej
- Efektywne wykorzystanie przestrzeni gminy poprzez rozwój funkcji rekreacyjnej, sportowej
- Promocja sportu i zdrowego stylu życia wśród mieszkańców

Uwarunkowania i rekomendacje

Kluczowa z perspektywy mieszkańców jest atrakcyjna i rozbudowana oferta czasu wolnego. Oprócz kompleksowej polityki kulturalnej, ważna jest również oferta sportowo-rekreacyjna. Wykorzystanie istniejących obiektów wraz z ich modernizacją przyczyni się do zwiększenia jakości życia społeczności zamieszkującej Gminę Zwierzyn. Warto prowadzić działania na rzecz udostępnienia infrastruktury sportowej w szkołach, również w okresie wakacyjnym, by zapewnić dzieciom i młodzieży, miejsce do spędzania czasu wolnego. Ze względu na starzenie się społeczeństwa, warto prowadzić działania na rzecz aktywizacji środowiska seniorów i zwiększenia poziomu aktywności fizycznej wśród tej grupy, poprzez organizację zajęć sportowych. Rozbudowa i zagospodarowanie terenów sportowo-rekreacyjnych w gminie będzie miało przełożenie nie tylko na wzrost jakości życia mieszkańców, ale również na przyciągnięcie turystów.

Kierunek działania 4.

Rozwój społeczeństwa obywatelskiego

- Wykorzystanie potencjału lokalnych organizacji, w szczególności Koła Gospodyń Wiejskich w celu organizacji ekowarsztatów, warsztatów kulinarnych
- Wzmacnianie dialogu pomiędzy samorządem a mieszkańcami
- Prowadzenie działań na rzecz włączenia i szerokiej partycypacji mieszkańców w procesach rozwojowych
- Budowanie tożsamości lokalnej wraz ze wzmocnieniem integracji społeczności lokalnej

- Wspieranie działalności kulturalnej organizacji pozarządowych, takich jak OSP czy KGW (również doposażanie i rozwijanie współpracy)
- Współpraca sołtysów w celu integracji mieszkańców poszczególnych miejscowości
- Prowadzenie działań na rzecz utworzenia w gminie spółdzielni socjalnej
- Wspieranie inicjatyw związanych z ekonomią społeczną i solidarną
- Prowadzenie działań na rzecz aktywizacji i integracji osób ze szczególnymi potrzebami

Uwarunkowania i rekomendacje

Z perspektywy Gminy Zwierzyn istotne jest wzmacnianie funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego, aktywności obywatelskiej mieszkańców oraz zwiększenie poziomu kapitału społecznego. Warto w tym celu wykorzystać potencjał lokalnych organizacji pozarządowych. Ponadto obecność osób ze szczególnymi potrzebami będącymi grupami zagrożonymi wykluczeniem społecznym wskazuje na konieczność ograniczenia i zapobiegania wystąpieniu zjawiska marginalizacji, poprzez integrację społeczności lokalnej. Istotne jest prowadzenie działań mających na celu zwiększenie świadomości mieszkańców na temat potrzeb seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Warto również wspierać organizacje pozarządowe funkcjonujące w gminie, działające na rzecz zwiększenia poziomu kapitału społecznego oraz stworzyć miejsce, w którym mieszkańcy będą mogli się spotykać i integrować.

Kierunek działania 5.

Zapewnienie wysokiego standardu usług opiekuńczych i zdrowotnych

- Rozwój i zwiększenie dostępności do podstawowych usług medycznych
- Rozwój usług opiekuńczych dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz zapewnianie usług opiekuńczych i asystenckich w miejscu zamieszkania
- Poprawa jakości świadczonych usług opiekuńczych wśród seniorów
- Kontynuacja realizacji usług „door to door”
- Wprowadzenie i promocja systemu teleopieki dla seniorów
- Wsparcie funkcjonowania Centrum Integracji Społecznej
- Wsparcie funkcjonowania i działalności Klubów Seniora oraz realizacja zajęć zgodnie z oczekiwaniami najstarszych mieszkańców
- Aktywizacja seniorów, organizacja aktywności społecznej
- Dokonywanie bieżących napraw w budynkach świadczących usługi z zakresu pomocy społecznej i czasu wolnego dla seniorów
- Prowadzenie działań i wsparcie młodych mieszkańców oraz rodzin w procesie usamodzielniania się
- Aktywne działanie na rzecz przeniesienia siedziby Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
- Stworzenie sprawnego systemu wsparcia dla osób starszych, niesamodzielnych i niepełnosprawnych
- Umożliwianie seniorom, osobom niesamodzielnym i z niepełnosprawnościami pełnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej
- Podnoszenie świadomości społeczeństwa o potrzebach i problemach ludzi ze szczególnymi potrzebami
- Wspieranie działań profilaktycznych, w tym programów edukacyjnych i promocji zdrowia

Uwarunkowania i rekomendacje

Starzenie się mieszkańców jest naturalną, ogólnopolską tendencją, obserwowaną również w Gminie Zwierzyn. Samorząd powinien prowadzić działania mające na celu dostosowanie oferty usług do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Ważne jest wsparcie funkcjonowania placówek opieki dla seniorów wraz z poprawą standardu i jakości świadczonych usług. W gminie widoczne są braki w zakresie specjalistycznej kadry opiekuńczo-asystenckiej, jak również pracowników socjalnych. Kluczowe jest zatem przygotowanie atrakcyjnej oferty dla pracowników, promocja zawodów z zakresy ochrony zdrowia i pomocy społecznej, w celu przyciągnięcia nowych pracowników. Ważne jest również wzmacnianie świadomości na temat potrzeb osób w wieku senioralnym, wraz z przygotowaniem atrakcyjnej oferty aktywizującej grupę osób ze szczególnymi potrzebami i kompleksowe wdrażanie zapisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

Kierunek działania 6.	Rozwój lokalnej polityki mieszkaniowej
<ul style="list-style-type: none"> • Poszerzenie zasobu mieszkaniowego – budowa mieszkań komunalnych, z najmem socjalnym i mieszkań chronionych • Wsparcie rozwoju społecznego budownictwa czynszowego w ramach Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej „KZN – Nadwarciański” • Wsparcie i pomoc mieszkańcom ubiegającym się o przyznanie mieszkań komunalnych • Opracowanie gminnej polityki mieszkaniowej 	
Uwarunkowania i rekomendacje	
<p>Rozwój zasobu mieszkaniowego odgrywa istotną rolę w kontekście zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców. Z uwagi na obserwowane zjawiska i starzenie się społeczności lokalnej, kluczowa jest przede wszystkim budowa mieszkań chronionych, przeznaczonych dla osób w wieku senioralnym, jednakże nie wymagających całodobowej opieki. Z tym wiąże się również rozwój lokalnych i zindywidualizowanych usług opiekuńczych. Zapewnienie mieszkań wraz z usamodzielnieniem się mieszkańców, pozwoli na ograniczenie konieczności opieki instytucjonalnej. Blisko 40% mieszkańców nie było w stanie jednoznacznie ocenić możliwości zakupu/ wynajmu mieszkania w gminie, dlatego z punktu widzenia prowadzenia lokalnej polityki mieszkaniowej, ważne jest zwiększenie liczby mieszkań m.in. we współpracy z SIM.</p>	
Kierunek działania 7.	Zwiększenie poziomu cyfryzacji
<ul style="list-style-type: none"> • Działania na rzecz rozwoju sieci Internetu światłowodowego na terenie gminy • Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej • Lobbing na rzecz kompleksowego poprawiania dostępności cyfrowej na terenie całej gminy • Cyfryzacja zasobów gminnych • Popularyzacja załatwiania spraw online wśród mieszkańców • Wprowadzanie e-usług w urzędzie • Wzmacnianie kompetencji pracowników obiektów użyteczności publicznej w zakresie nowych technologii i cyfryzacji 	
Uwarunkowania i rekomendacje	
<p>Gmina z uwagi na oddalenie od większych ośrodków miejskich (Zwierzyn stanowi drugi pierścień gmin otaczających Gorzów Wielkopolski), jak również stopniową depopulację powinna dążyć do zwiększenia wykorzystania technologii cyfrowych i innowacji w życiu codziennym. Wdrażanie w gminie koncepcji tzw. „Smart village” pozwoli na poprawę jakości życia mieszkańców, podniesienie standardu usług publicznych i efektywności funkcjonowania obiektów użyteczności publicznej.</p>	

Wymiar gospodarczy

Kierunek działania 8.	Rozwój sfer aktywności turystycznej
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój infrastruktury okołoturystycznej – bazy noclegowej i gastronomicznej • Przygotowanie zintegrowanej oferty wraz z przewodnikiem turystycznym i mapą wskazującą najciekawsze miejsca w gminie • Rozwój funkcji agroturystycznych • Tworzenie miejsc pracy dla miejscowej ludności poprzez rozwój turystyki • Stworzenie atrakcyjnej oferty w oparciu o aktywności związane z łowiectwem, rybactwem, jeździectwem i turystyką aktywną • Wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego jako elementu rozwoju lokalnego 	

Uwarunkowania i rekomendacje

Turystyka, ze szczególnym wskazaniem na agroturystykę odgrywa kluczową rolę w dywersyfikacji struktury gospodarczej. Warto oprzeć rozwój turystyki o posiadane zasoby i stworzyć ofertę w oparciu o wykorzystanie turystki aktywnej, rowerowej czy łowieckiej. Ponadto elementem wzbogacającym ofertę obszaru jest infrastruktura okołoturystyczna, a zatem rozwój bazy gastronomicznej i noclegowej. Z punktu widzenia rozwoju Gminy Zwierzyn istotne jest zbudowanie kompleksowej oferty z nastawieniem na turystykę jednodniową/weekendową.

Kierunek działania 9.

Wsparcie lokalnej przedsiębiorczości

- Wsparcie mieszkańców w zakresie rozwoju działalności gospodarczej
- Wsparcie mieszkańców w zakresie poszerzenia działalności i rozwoju gospodarstw rolno-turystycznych i agroturystycznych
- Promocja rozwoju kierunków produkcji rolniczej, które są przyznaje środowisku
- Przygotowanie atrakcyjnej oferty inwestycyjnej, w postaci ulg i zachęt dla przedsiębiorców
- Podnoszenie kwalifikacji zawodowych i kreowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców
- Aktywizacja i reintegracja zawodowa mieszkańców
- Stworzenie warunków do rozwoju zawodowego oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób bezrobotnych
- Promocja zawodów deficytowych (m.in. pracowników socjalnych) wraz z zapewnieniem atrakcyjnych miejsc pracy

Uwarunkowania i rekomendacje

W celu ograniczenia zjawiska bezrobocia istotne jest zapewnienie atrakcyjnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej w gminie wraz z aktywizacją i reintegracją zawodową mieszkańców. Dywersyfikacja struktury lokalnej gospodarki poprzez tworzenie gospodarstw nastawionych na agroturystykę, umożliwi dalszy rozwój gospodarczy gminy. Silna gospodarka jest najczęściej wskazywaną odpowiedzią, jeśli chodzi o dalszy rozwój gminy, zatem za uzasadnione uznaje się prowadzenie działań mających na celu zwiększenie poziomu lokalnej przedsiębiorczości i zapewnienie atrakcyjnych warunków do rozwoju działalności.

Kierunek działania 10.

Wzmacnianie współpracy partnerskiej wraz z promocją zasobów i produktów turystycznych

- Zwiększenie poziomu produkcji wyrobów ekologicznych (sery, mleko, owoce) wraz z promocją
- Promocja agroturystyki
- Promocja gminy w oparciu o wykorzystywanie potencjału turystycznego gmin nadnoteckich i rzeki Noteć
- Prowadzenie działań na rzecz nawiązywania partnerstw z okolicznymi gminami, w celu realizacji wspólnych przedsięwzięć
- Aktywna współpraca w ramach partnerstwa Północ województwa lubuskiego zawsze razem
- Realizacja działań przewidzianych w Strategii Rozwoju Związki Miast i Gmin Nadnoteckich do roku 2030
- Wsparcie inicjatyw dotyczących zagospodarowania i rozbudowy infrastruktury turystycznej w osi Noteci

Uwarunkowania i rekomendacje

W celu powstawania alternatywnych źródeł dochodów, istotny jest rozwój gospodarczy oparty na promowaniu lokalnych zasobów (produktów tradycyjnych, regionalnych, ekologicznych). Kluczowa w kontekście rozwoju jak i promocji gminy jest aktywna współpraca m.in. z gminami wchodzącymi w skład Związku Miast i Gmin Nadnoteckich czy w ramach Partnerstwa Północ województwa lubuskiego zawsze razem. Wykorzystanie potencjałów m.in. rzeki Noteć, wsparcie i zaangażowanie w partnerstwo umożliwi zrównoważony rozwój Gminy Zwierzyn.

Wymiar przestrzenny

Kierunek działania 11.

Rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej

- Budowa i rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej
- Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej
- Wdrażanie alternatywnych rozwiązań z zakresu gospodarki ściekowej w sołectwach z rozproszoną zabudową
- Wsparcie mieszkańców w zakresie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków
- Rozbudowa systemu związanego z retencjonowaniem wód opadowych

Uwarunkowania i rekomendacje

Dostępność do infrastruktury technicznej znacząco wpływa na jakość życia mieszkańców jak również podniesienie atrakcyjności osiedleńczej. W przypadku Gminy Zwierzyn głównym utrudnieniem i barierą w kompleksowym rozwoju sieci infrastruktury jest rozproszona zabudowa, która powoduje znaczny wzrost kosztów inwestycji, ograniczenia w zagospodarowaniu z uwagi na obecność obszarów chronionych, jak również ograniczona dostępność komunikacyjna. Szczególnym deficytem w gminie jest sieć kanalizacyjna, której brak znacząco wpływa na ograniczenie atrakcyjności osiedleńczej Gminy Zwierzyn.

Kierunek działania 12.

Rozwój infrastruktury drogowej wraz ze wzmacnianiem dostępności komunikacyjnej

- Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej
- Podnoszenie standardu technicznego dróg wraz z utwardzaniem dróg gruntowych
- Zapewnienie spójności sieci dróg publicznych
- Współpraca z instytucjami zewnętrznymi w zakresie zwiększenia dostępności komunikacyjnej gminy
- Poprawa dostępności komunikacyjnej w wymiarze lokalnym i regionalnym
- Zwiększenie dostępności transportu publicznego na terenie gminy z dostosowaniem częstotliwości kursowania do potrzeb mieszkańców
- Wykorzystanie potencjału związanego z obecnością linii kolejowej
- Prowadzenie działań lobbujących na rzecz zelektryfikowania linii kolejowej
- Rozwój ścieżek rowerowych, w szczególności wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych
- Budowa i rozbudowa chodników oraz oświetlenia ulicznego w celu podniesienia bezpieczeństwa komunikacyjnego
- Zwiększenie efektywności energetycznej poprzez kompleksową modernizację oświetlenia ulicznego

Uwarunkowania i rekomendacje

Z uwagi a brak bezpośredniego połączenia z Gorzowem Wielkopolskim dostępność do usług jest ograniczona, co znacząco wpływa na obniżenie jakości życia mieszkańców. Wśród najgorzej ocenianych według mieszkańców elementów infrastruktury i oferty w gminie wskazuje się liczbę ścieżek rowerowych (70,3% negatywnych odpowiedzi) i jakość dróg (71,9%). Zatem istotne znacznie w kontekście rozwoju gospodarczego i demograficznego Gminy Zwierzyn odgrywa kompleksowa modernizacja infrastruktury drogowej. Ponadto istotna jest poprawa dostępności komunikacyjnej, w tym w relacji do najbliższego regionalnego bieguna rozwoju, jakim jest Gorzów Wielkopolski, poprzez działania inwestycyjne dotyczące budowy najkrótszej drogi do tego miast, prowadzącej przez Gminę Santok.

Kierunek działania 13.

Koordinacja działań z zakresu ochrony środowiska naturalnego

- Zwiększenie poziomu wykorzystania instalacji OZE w budynkach użyteczności publicznej i gospodarstwach indywidualnych
- Prowadzenie działań na rzecz rozwoju alternatywnych energii
- Budowa farm fotowoltaicznych na terenie gminy
- Wsparcie mieszkańców w zakresie wymiany indywidualnych źródeł ciepła
- Działania na rzecz rozwoju sieci gazowej na terenie gminy
- Prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania degradacji środowiska przyrodniczego
- Prowadzenie działań na rzecz likwidacji wyrobów azbestowych
- Współpraca w zakresie kompleksowej obsługi gospodarowania odpadami komunalnymi w ramach Celowego Związku Gmin SGO5
- Udostępnienie terenów atrakcyjnych przyrodniczo
- Ochrona bioróżnorodności

Uwarunkowania i rekomendacje

Blisko 76% powierzchni gminy pokryte jest formami ochrony przyrody, wśród których można wskazać m.in. na obszar chronionego krajobrazu Dolinę Warty i Dolnej Noteci, Puszcę Barlinecką czy obszar specjalnej ochrony Dolina Dolnej Noteci. Atrakcyjne środowisko przyrodnicze determinuje konieczność prowadzenia inwestycji z uwzględnieniem ograniczenia zagospodarowania tych obszarów i ich racjonalnego wykorzystania. Istotnym wyzwaniem dla samorządu, jak i mieszkańców jest poszukiwanie alternatywnych źródeł energii w celu ograniczenia wykorzystania węgla. Ważne jest wsparcie mieszkańców w zakresie wymiany indywidualnych źródeł ciepła. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w celu poprawy efektywności energetycznej oraz poprawy jakości środowiska, w szczególności stanu powietrza to nie tylko wyzwanie dla mieszkańców ale również dla samorządu.

Kierunek działania 14.

Przystosowywanie do zmieniających się warunków klimatycznych

- Ochrona i odtworzenie naturalnej retencji na terenie gminy
- Zapobieganie wystąpieniu powodzi w szczególności w południowej części gminy poprzez wdrażanie rozwiązań z zakresu ochrony przeciwpowodziowej
- Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych
- Wprowadzanie rozwiązań z zakresu niebiesko-zielonej infrastruktury
- Łagodzenie negatywnych skutków i zapobieganie wystąpieniu suszy
- Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych z zakresu skutków i oddziaływania kryzysu klimatycznego
- Prowadzenie działań informacyjnych z zakresu adaptacji do zmian klimatycznych

Uwarunkowania i rekomendacje

Postępujący kryzys klimatyczny stanowi istotne wyzwanie dla samorządu, polegające na adaptacji i zwiększeniu odporności gminy na zmiany klimatyczne. Możliwość wystąpienia powodzi, w przypadku Gminy Zwierzyn z uwagi na bliskość rzeki Noteć, wymaga odpowiedniego zabezpieczenia i ograniczenia możliwości wystąpienia ekstremalnych zjawisk pogodowych. Istotną rolę odgrywają działania z zakresu budowy obiektów retencyjnych, jak również prowadzone na szeroką skalę działania informacyjne, edukacyjne i szkoleniowe, mające na celu podniesienie świadomości mieszkańców na temat konieczności dbania o środowisko, jak również adaptacji do zmian klimatu.

Kierunek działania 15.

Wysoka jakość i dostępność przestrzeni publicznych

- Prowadzenie działań na rzecz uchwalania Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego
- Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji zgodnie z ustawą o rewitalizacji
- Estetyzacja przestrzeni publicznych
- Odnowa centrum wsi wraz ze wzmocnieniem roli jako przestrzeni spotkań dla mieszkańców
- Zachowanie ładu przestrzennego wraz z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych

- Urządzenie i porządkowanie terenów zielonych na terenie gminy
- Kształtowanie struktur przestrzennych wzmacniających jakość środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych
- Niwelowanie barier architektonicznych w przestrzeniach publicznych
- Zwiększenie poziomu dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami
- Budowa obiektów małej architektury w przestrzeniach publicznych

Uwarunkowania i rekomendacje

Wysoka jakość przestrzeni publicznych oraz ich dostępność, w szczególności w odniesieniu do osób ze szczególnymi potrzebami, odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu jakości życia mieszkańców. Wśród głównych problemów społecznych obserwowanych na terenie gminy, ankietowani mieszkańcy wskazują na zaśmiecanie okolicy oraz wandalizm i niszczenie mienia społecznego. Dlatego ważne jest zapewnienie ładu przestrzennego, odnowa wsi i estetyzacja przestrzeni publicznych, które sprzyjać będą budowie wizerunku gminy, jako atrakcyjnego miejsca do zamieszkania.

Schemat interwencji strategicznej

Wymiar społeczny	Wymiar gospodarczy	Wymiar przestrzenny
Cel strategiczny 1. Wzmocnienie atrakcyjności osiedleńczej i jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie wysokiej jakości oferty usług publicznych	Cel strategiczny 2. Rozwój turystyki i wielosektorowej współpracy prowadzący do wzrostu gospodarczego	Cel strategiczny 3. Wysoka jakość środowiska naturalnego i jego bioróżnorodności i rozwinięta infrastruktura publiczna
Kierunek działania 1. Poprawa jakości oferty i bazy oświatowej	Kierunek działania 8. Rozwój sfer aktywności turystycznej	Kierunek działania 11. Rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej
Kierunek działania 2. Zapewnienie bogatej oferty kulturalnej i usługowej	Kierunek działania 9. Wsparcie lokalnej przedsiębiorczości	Kierunek działania 12. Rozwój infrastruktury drogowej wraz ze wzmacnianiem dostępności komunikacyjnej
Kierunek działania 3. Animowaniu życia sportowo-rekreacyjnego w gminie	Kierunek działania 10. Wzmacnianie współpracy partnerskiej wraz z promocją zasobów i produktów turystycznych	Kierunek działania 13. Koordynacja działań z zakresu ochrony środowiska naturalnego
Kierunek działania 4. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego		Kierunek działania 14. Przystosowywanie do zmieniających się warunków klimatycznych
Kierunek działania 5. Zapewnienie wysokiego standardu usług opiekuńczych i zdrowotnych		Kierunek działania 15. Wysoka jakość i dostępność przestrzeni publicznych
Kierunek działania 6. Rozwój lokalnej polityki mieszkaniowej		
Kierunek działania 7. Zwiększenie poziomu cyfryzacji		

Obszary Strategicznej Interwencji kluczowe dla gminy

Zgodnie z powyższym zapisem, w niniejszym rozdziale wskazano dwa priorytetowe przedsięwzięcia stanowiące jednocześnie obszary strategicznej interwencji, kluczowe dla Gminy Zwierzyn.

	OSI kluczowe dla gminy	Zakres przedsięwzięcia
<p>Zwiększenie dostępności transportowej Gminy Zwierzyn</p>	<p>Budowa połączenia drogowego w miejscowości Górki Noteckie do Gminy Santok</p>	<p>Gmina Zwierzyn stanowi drugi pierścień gmin otaczających Gorzów Wielkopolski, jednakże dostępność transportowa i skomunikowanie z miastem jest ograniczone, z uwagi na brak dogodnego połączenia drogowego prowadzącego przez Gminę Santok do Gorzowa Wielkopolskiego. Zakres planowanych działań obejmuje budowę drogi utwardzonej o długości około 6km, w miejscowości Górki Noteckie. Inwestycja wpłynie na poprawę dostępności komunikacyjnej, konkurencyjność gminy oraz rozwój poprzez wzrost atrakcyjności gospodarczej i turystycznej.</p>
	<p>Budowa mostu na Noteci w miejscowości Górecko</p>	<p>W celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju gminy, ważne są inwestycje w nowoczesną infrastrukturę, które obejmują również budowę przepraw nad rzekami. Aktualnie jedyny most na Noteci znajduje się w Gościmcu. W celu zwiększenia dostępności do oferty społecznej „z za między” oferowanej przez Gminę Santok, a także skrócenia drogi dojazdowej do Zielonej Góry - siedziby Marszałka Województwa Lubuskiego rekomenduje się budowę drugiego mostu w gminie. Zakres inwestycji obejmuje budowę przeprawy mostowej przez rzekę Noteć w miejscowości Górecko i skomunikowania z miejscowością Lipki Małe (Gmina Santok).</p>

Rezultaty planowanych działań

L.p. kierunku działania	Nazwa kierunku działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2020)	Oczekiwany rezultat w 2030 roku	Źródło danych
1.	Poprawa jakości oferty i bazy oświatowej	Liczba miejsc w przedszkolach	143 ²	wzrost	BDL GUS
		Liczba oddziałów w przedszkolach	8	wzrost	BDL GUS
		Współczynnik skolaryzacji netto	80,4%	wzrost	BDL GUS
2.	Zapewnienie bogatej oferty kulturalnej i usługowej	Liczba zorganizowanych imprez przez instytucje kultury	46 ³	wzrost	BDL GUS
		Liczba uczestników imprez	4 530 ⁴	wzrost	BDL GUS
3.	Animowaniu życia sportowo-rekreacyjnego w gminie	Liczba zorganizowanych imprez turystycznych i sportowo-rekreacyjnych	2	wzrost	BDL GUS
		Liczba członków klubów sportowych	110 ⁵	wzrost	BDL GUS
4.	Rozwój społeczeństwa obywatelskiego	Udział osób, będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej	1,1%	wzrost	BDL GUS
		Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	4,41	wzrost	BDL GUS
5.	Zapewnienie wysokiego standardu usług opiekuńczych i zdrowotnych	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	964	spadek	BDL GUS

2 Dane za 2018 r., GUS nie dysponuje nowszymi danymi dotyczącymi liczby miejsc w przedszkolach.

3 Z uwagi na ograniczenia wprowadzone pandemią COVID-19 i niższy poziom reprezentatywności danych w 2020 r. przedstawiono dane za 2019 r.

4 Jw.

5 Dane za 2018 r., GUS nie dysponuje nowszymi danymi dotyczącymi liczby członków klubów

L.p. kierunku działania	Nazwa kierunku działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2020)	Oczekiwany rezultat w 2030 roku	Źródło danych
6.	Rozwój lokalnej polityki mieszkaniowej	Mieszkania na 1000 mieszkańców	311,4	wzrost	BDL GUS
7.	Zwiększenie poziomu cyfryzacji	Liczba przeprowadzonych działań na rzecz wzmocnienia kompetencji cyfrowych wśród pracowników instytucji publicznych	0 ⁶	wzrost	UG Zwierzyn
8	Rozwój sfer aktywności turystycznej	Liczba obiektów noclegowych	2	wzrost	UG Zwierzyn
9	Wsparcie lokalnej przedsiębiorczości	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	70	wzrost	BDL GUS
10	Wzmacnianie współpracy partnerskiej wraz z promocją zasobów i produktów turystycznych	Liczba przeprowadzonych działań z zakresu promocji turystyki	0 ⁷	wzrost	BDL GUS
11	Rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	Udział mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej	0,0%	wzrost	BDL GUS
		Udział mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej	98,3%	wzrost	BDL GUS
12	Rozwój infrastruktury drogowej wraz ze wzmacnianiem dostępności komunikacyjnej	Drogi dla rowerów na 100 km ²	10,49 km	wzrost	BDL GUS
13	Koordynacja działań z zakresu ochrony środowiska naturalnego	Udział ludności korzystającej z sieci gazowej	1,9%	wzrost	BDL GUS
		Ilość wyrobów azbestowych zawierających abzest	754 Mg	spadek	UG Zwierzyn

6 Jako rok bazowy traktujemy rok 2022, od tego roku monitorujemy wartość wskaźnika.

7 Jw.

L.p. kierunku działania	Nazwa kierunku działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2020)	Oczekiwany rezultat w 2030 roku	Źródło danych
14	Przystosowywanie do zmieniających się warunków klimatycznych	Liczba nowo wdrożonych instalacji OZE w gospodarstwach indywidualnych	0 ⁸	wzrost	UG Zwierzyn
15	Wysoka jakość i dostępność przestrzeni publicznych	Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem	0,3%	wzrost	BDL GUS
		Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji	0	1	UG Zwierzyn

V System wdrażania

System realizacji strategii stanowi bardzo ważny element dokumentu, gdyż jako narzędzie zarządzania umożliwia skuteczne i efektywne wdrożenie zaplanowanych w jej ramach działań. Obejmuje on zarówno proces formułowania założeń strategii, jak i jej wdrażanie oraz monitoring jej rezultatów.

Ze względu na fakt, iż system wdrażania uwzględnia kompleksowo etapy powstawania, realizacji i kontroli wyników strategii, obejmuje on pracę różnych podmiotów o odmiennej odpowiedzialności. Z tego względu należy zadbać o jego odpowiednią koordynację, podział zaplanowanych prac oraz określenie odpowiedzialności za poszczególne procesy. Procesy wdrażania i zakres odpowiedzialności zaprezentowano poniżej:

Proces wdrażania	Podmiot odpowiedzialny
Przygotowanie projektu Strategii lub zmian do Strategii	Wójt Gminy, eksperci zewnętrzni, Rada Gminy, organizacje społeczne, mieszkańcy
Wybór zadań do realizacji w ramach Strategii	Wójt Gminy, Rada Gminy
Zabezpieczenie środków w budżecie na realizację zadań, umieszczenie poszczególnych zadań w budżecie oraz Wieloletnim Planie Finansowym	Skarbnik, Wójt Gminy, Rada Gminy
Przygotowanie projektów od strony technicznej	Urząd Gminy i jednostki organizacyjne
Przygotowanie wniosków o dofinansowanie	Urząd Gminy, jednostki podległe
Nadzór nad realizacją projektów, rozliczenia, raporty	Wójt Gminy, Urząd Gminy
Ewaluacja osiągnięcia poszczególnych celów operacyjnych	Urząd Gminy, Wójt Gminy, Rada Gminy, dyrektorzy jednostek podległych

Ponadto w procesie wdrażania Strategii w zależności od typu projektu, będą również uczestniczyć inne jednostki lub organy.

Monitoring i ewaluacja

Prowadzenie bieżącego monitoringu i okresowej ewaluacji ma na celu zapewnienie skuteczności i efektywności rezultatów wdrażanej Strategii. Dzięki gromadzeniu danych, ich analizie i opracowywaniu wniosków na ich podstawie możliwe jest bowiem weryfikowanie efektów prowadzonych prac, a także reagowanie na pojawiające się problemy na drodze aktualizacji zapisów strategii i ich odpowiedniej modyfikacji stanowiącej odpowiedź na zidentyfikowane zmiany.

Monitoring Strategii Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2022-2030 będzie prowadzony przez cały okres jej obowiązywania, przynajmniej raz w roku. Wynikiem bieżącego przeglądu będzie sprawozdanie zawierające informacje na temat stopnia realizacji zaplanowanych zadań w danym okresie. Analizie będą podlegały wskaźniki wyznaczone w Strategii.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, za wdrażanie strategii odpowiedzialny jest Wójt Gminy. Wójt zobowiązany jest także do przygotowania sprawozdania z realizacji strategii, które składane jest następnie Radzie Gminy i przez nią przyjmowane, bądź odrzucone.

Ewaluacja strategii będzie miała natomiast charakter oceny średniookresowej, przeprowadzonej w 2026 roku. Jej celem będzie porównanie osiągniętych do tej pory wyników z rezultatami założonymi na etapie przygotowywania strategii. Na tej podstawie uzyskanych informacji, formułowane będą zalecenia na kolejne lata wdrażania Strategii. Zmiany w dokumencie będą dokonywane uchwałą Rady Gminy na wniosek Wójta Gminy po wydaniu stosownej opinii przez komisję (komisje) odpowiedniej dla danego typu zadania.

Po zakończeniu okresu, w jakim realizowane mają być zadania ujęte w Strategii, zostanie przeprowadzona jej ocena końcowa. Proces jej sporządzania będzie analogiczny do procesu sporządzenia oceny średniookresowej, a jej wyniki będą służyć jako rekomendacje w kolejnych procesach planowania strategicznego.

Aktualizacja oraz wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Aktualizacja dokumentu

- Zmiany w Strategii Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2022-2030 dokonywane będą uchwałą Rady Gminy na wniosek Wójta Gminy Zwierzyn.
- Przed podjęciem uchwały wymagane jest wydanie stosownej opinii przez właściwą komisję.
- Ocena realizacji strategii na podstawie danych zawartych w raportach ewaluacyjnych zostanie dokonana w latach 2026 i 2030. Jej celem będzie porównanie założonych w strategii oddziaływań i efektów jej wdrażania z faktycznie osiągniętymi efektami. Na tej podstawie

formułowane będą zalecenia w zakresie aktualizacji na kolejne lata wdrażania Strategii.

- Decyzja o aktualizacji dokumentu podejmowana będzie przez Wójta Gminy Zwierzyn we współpracy z właściwymi komórkami organizacyjnymi Urzędu Gminy Zwierzyn.

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

- Dokumenty wykonawcze powinny być napisane możliwie przejrzystym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie.
- Obowiązkowe jest oznakowanie dokumentu zgodne z obowiązującymi zasadami.
- Przygotowanie dokumentu wykonawczego powinno zakończyć się w ciągu 12 miesięcy od jego zainicjowania.
- Obowiązkowo każdy dokument wykonawczy powinien zostać poddany konsultacjom
- W każdym dokumencie wykonawczym powinno znaleźć się co najmniej odniesienie do konkretnego celu strategicznego i kierunku działań niniejszej strategii.

Finansowanie strategii

Dla prowadzenia efektywnej i skutecznej polityki rozwoju gminy, samorząd powinien wykorzystywać wszystkie dostępne środki finansowe oraz poszukiwać wszelkich dostępnych źródeł, narzędzi, metod i możliwości realizacji określonych celów, w celu urzeczywistnienia zaproponowanej w dokumencie wizji.

Wśród potencjalnych źródeł finansowania działań zapisanych w strategii, można wskazać:

- środki własne gminy,
- środki pochodzące z budżetu państwa,
- Fundusze Europejskie Województwa Lubuskiego 2021-2027,
- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
- Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy,
- inne środki publiczne.

Dodatkowo jako źródła finansowania można wskazać środki sektora prywatnego, które mogą być wykorzystywane do współfinansowania projektów realizowanych w ramach programów operacyjnych lub formule partnerstwa publiczno-prywatnego, ponadto kredyty bankowe, obligacje oraz inne instrumenty finansowe. Gminy mogą skorzystać również ze wsparcia dostępnego w ramach specjalnych linii budżetowych, np. tarczy antykryzysowych.

Ewaluacja ex-ante

Nowe przepisy zawarte w ustawie o samorządzie gminnym i w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju określają wymogi i obowiązkowe elementy strategii, a także procedury ich sporządzania. Jednym z ustawowych wymogów jest konieczność przeprowadzenia uprzedniej ewaluacji (ewaluacja ex-ante). Zgodnie z art. 10a ust. 2 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju „*Podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przeprowadza uprzednią ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju – przed jej przyjęciem*”.

Przeprowadzenie ewaluacji przed wdrożeniem strategii ma na celu weryfikację jej zapisów pod kątem kompletności, spójności i potencjalnej skuteczności zaplanowanych działań. Tym samym jej przeprowadzenie podnosi jakość dokumentu strategicznego oraz jakość całego systemu zarządzania rozwojem gminy ze względu na umożliwienie udoskonalenia interwencji przed jej wdrożeniem.

Skuteczna ewaluacja ex-ante uwzględnia w swojej formule następujące kryteria:

- trafności celów strategicznych i planowanych działań w odniesieniu do zidentyfikowanych problemów lub wyzwań,
- przewidywanej skuteczności działań na rzecz realizacji celów oraz metod ich wdrażania i zabezpieczenia odpowiednich zasobów,
- przewidywanej efektywności sumy zasobów przeznaczonych na realizację działań,
- spójności wewnętrznej między jej celami a priorytetami i działaniami oraz zewnętrznej między założeniami strategii a założeniami dokumentów wyższego rzędu lub równorzędnymi.

Na potrzeby niniejszej Strategii wybrano wariant, jakim jest ewaluacja partycypacyjna. Ewaluacja prowadzona była równolegle z procesem tworzenia dokumentu, a ewaluator włączony był w proces powstawania strategii od samego początku, dzięki temu jest w stanie lepiej poznać specyfikę dokumentu, a także być wsparciem w trakcie prac nad dokumentem.

Analiza zapisów niniejszej Strategii pozwoliła na określenie stopnia, w jakim zaplanowane działania odpowiadają na zidentyfikowane potrzeby i bariery rozwojowe Gminy Zwierzyn. Na tej podstawie dokonano także oceny ich potencjalnej skuteczności i efektywności, a także spójności z innymi obowiązującymi dokumentami strategicznymi. Wnioski z dokonanej ewaluacji przedstawiono poniżej.

TRAFNOŚĆ

Misją Gminy Zwierzyn jest kompleksowa realizacja polityki społecznej w celu podniesienia jakości życia na terenie gminy, systematyczny rozwój sieci transportowej i poprawa skomunikowania z Gorzowem Wielkopolskim poprzez Gminę Santok, jak również dywersyfikacja struktury

gospodarczej w oparciu o posiadane zasoby i potencjał turystyczny Noteci, przy jednoczesnym zachowaniu równowagi między przestrzenią ekologiczną a przekształceniami i rozwojem całej gminy. Misja została sformułowana jako odpowiedź na zidentyfikowane mocne i słabe strony gminy oraz kluczowe szanse i wyzwania mające wpływ na jej przyszły rozwój, a osiągnięcie zakładanych rezultatów będzie możliwe dzięki realizacji trzech celów strategicznych uwzględniających działania w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Wśród najważniejszych barier rozwojowych Gminy Zwierzyn wymienia się jej niską atrakcyjność osiedleńczą i związany z nią odpływ ludności. W gminie zauważa się bowiem stopniowy spadek liczby ludności (spadek w 2020 r. o 3,2% w stosunku do roku 2010). Co więcej, prognozy dotyczące liczby ludności zakładają, że w perspektywie 2030 roku mieszkańców Gminy Zwierzyn będzie ubywać. W 2030 r. gminę będzie zamieszkiwać niewiele ponad 4 tys. osób, o około 3,6 % mniej w porównaniu do 2020 r. Na zmniejszanie się liczby ludności wpływ ma zarówno ujemny przyrost naturalny, jak i ujemne saldo migracji. Jako reakcję na zidentyfikowane negatywne zjawiska demograficzne, w niniejszej Strategii zawarto plany dotyczące wzmocnienia atrakcyjności osiedleńczej i jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie wysokiej jakości oferty i usług publicznych, co stanowi I cel strategiczny. Opracowane kierunki działań trafnie odpowiadają na zidentyfikowane problemy w sferze społecznej, takie jak niedostateczna liczba mieszkań, niska dostępność do usług opieki zdrowotnej, niezadowalająca oferta rekreacyjno-wypoczynkowa, a także niedostateczny rozwój infrastruktury sieciowej. Wszystkie te czynniki wpływają na jakość życia mieszkańców oraz ich zadowolenie z zamieszkiwania na terenie gminy. Uszczegółowienie kierunków działań pozwala na stwierdzenie, iż ich realizacja wpłynie na zwiększenie poziomu życia mieszkańców, a tym samym wzrost atrakcyjności osiedleńczej Gminy Zwierzyn.

Na drodze diagnozy strategicznej zidentyfikowano również niewykorzystany potencjał w sferze gospodarczej. Gminę Zwierzyn cechuje bowiem bogactwo środowiska przyrodniczego i występowanie obszarów chronionych (Obszar Natura 2000, użytek ekologiczny), co wpływa na jej wysoką atrakcyjność turystyczną. Obecnie na terenie gminy nie ma jednak wystarczająco rozwiniętej bazy turystycznej, która mogłaby stanowić podstawę do dywersyfikacji struktury gospodarczej gminy oraz wzrostu gospodarczego. Wykorzystanie szansy, jaką jest rozwój turystyki, zawarto w II celu strategicznym, który uwzględnia m.in. stworzenie atrakcyjnej oferty turystycznej w oparciu o posiadane zasoby. Ponadto, w ramach II celu strategicznego zaplanowano wsparcie lokalnej przedsiębiorczości, co odpowiada na zidentyfikowany problem bezrobocia. W 2020 roku w gminie odnotowano bowiem 118 zarejestrowanych bezrobotnych, z czego 62,7% stanowiły kobiety. Działania zaplanowane w ramach II celu strategicznego uwzględniają wsparcie aktywizacji

zawodowej, co przyczyni się do poprawy sytuacji w tym zakresie.

III cel strategiczny uwzględnia natomiast problemy natury przestrzennej i środowiskowej. Diagnoza strategiczna wykazała bowiem szereg barier wpływających na ograniczenie wielokierunkowego rozwoju Gminy Zwierzyn. Kierunki działania takie jak rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, rozwój infrastruktury drogowej oraz ochrona środowiska przyrodniczego stanowią trafną odpowiedź na zdiagnozowane problemy. W celu podniesienia jakości życia mieszkańców i zapewnienie możliwości wzrostu gospodarczego niezbędne jest bowiem skanalizowanie gminy oraz poprawa jej dostępności komunikacyjnej. Gminę Zwierzyn charakteryzuje wysoki poziom dostępności infrastruktury wodociągowej, jednak w przypadku sieci kanalizacyjnej i gazowej sytuacja jest znacznie gorsza – gmina nie jest wyposażona w kanalizację, a z sieci gazowej korzysta zaledwie 1,9% mieszkańców. Ponadto, zaplanowana w ramach III celu strategicznego poprawa dostępności i zapewnienie wysokiej jakości przestrzeni publicznych wpłynie na zwiększenie atrakcyjności zarówno osiedleńczej, jak i turystycznej.

Uszczegółowienie celów strategicznych i kierunków działań pozwoliło na określenie poziomu, w jakim zaplanowane zadania odpowiadają na zidentyfikowane bariery rozwoju Gminy Zwierzyn. Z ich analizy wynika, że założenia Strategii zostały prawidłowo sformułowane i stanowią trafną reakcję na występujące problemy.

SKUTECZNOŚĆ

Schemat strategicznej interwencji i logika interwencji zostały opracowane poprzez przypisanie kierunków działań do konkretnych celów strategicznych wpisujących się w trzy wymiary (społeczny, gospodarczy i przestrzenny). Analiza zaprezentowanego w Strategii schematu pozwala na stwierdzenie skuteczności zaplanowanych działań. Zaproponowany w Strategii system wdrażania przedstawia oczekiwane rezultaty i tendencje w odniesieniu do planowanych kierunków działań, a wybrany katalog wskaźników skupia się na ocenie osiągnięcia celów stawianych przed Strategią. Dzięki realizacji opracowanego systemu wdrażania możliwe będzie określenie stopnia osiągnięcia zakładanych wskaźników, a tym samym – poziomu skuteczności realizacji Strategii.

EFEKTYWNOŚĆ

Efektywność Strategii zapewniona została poprzez wybór do realizacji działań najbardziej priorytetowych, mających na celu przede wszystkim przeciwdziałanie obserwowanym deficytom, ale również uwzględniających potrzeby i oczekiwania mieszkańców Gminy Zwierzyn. Zaplanowane przedsięwzięcia odnoszą się do słabych stron i mają przyczynić się do ich eliminacji, ale również do

wykorzystania zidentyfikowanych mocnych stron i szans pojawiających w otoczeniu. Dzięki zapewnieniu spójności poszczególnych działań i ich jednoczesnym oddziaływaniu zarówno na sferę społeczną i gospodarczą, jak i przestrzenną, ich realizacja będzie wysoce efektywna.

Ponadto, możliwość efektywnej i skutecznej realizacji zaplanowanej interwencji wykazano poprzez wskazanie możliwych źródeł finansowania oraz oczekiwanych rezultatów poszczególnych kierunków, co uzasadnia, że przyjęte założenia są możliwe do osiągnięcia w trakcie obowiązywania Strategii.

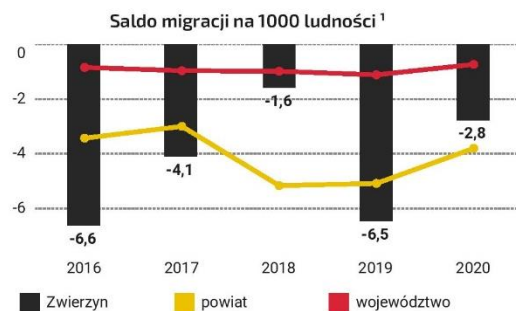
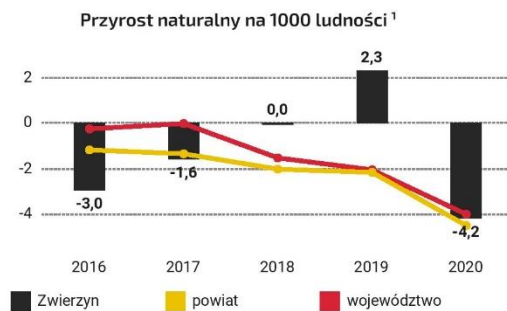
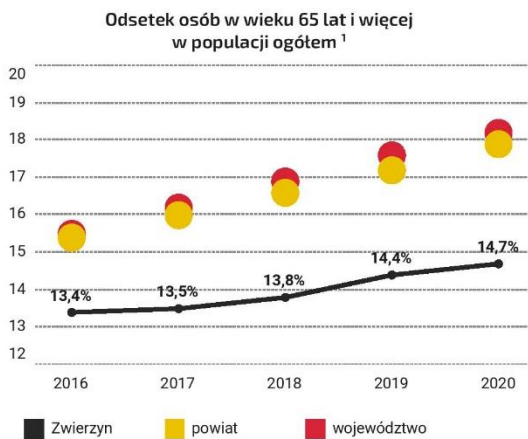
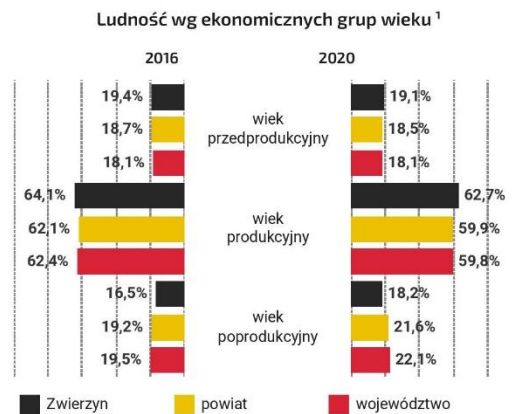
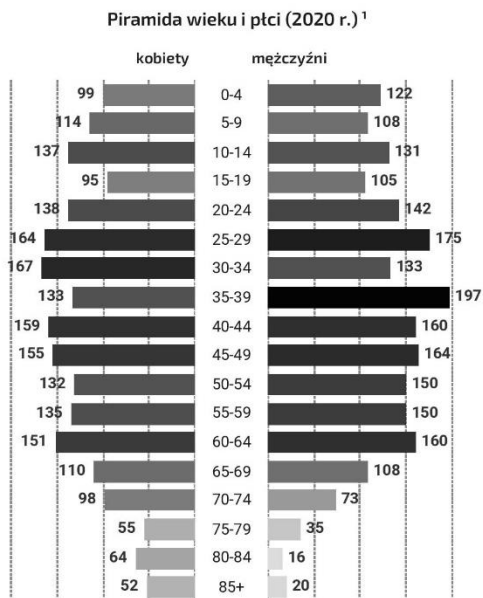
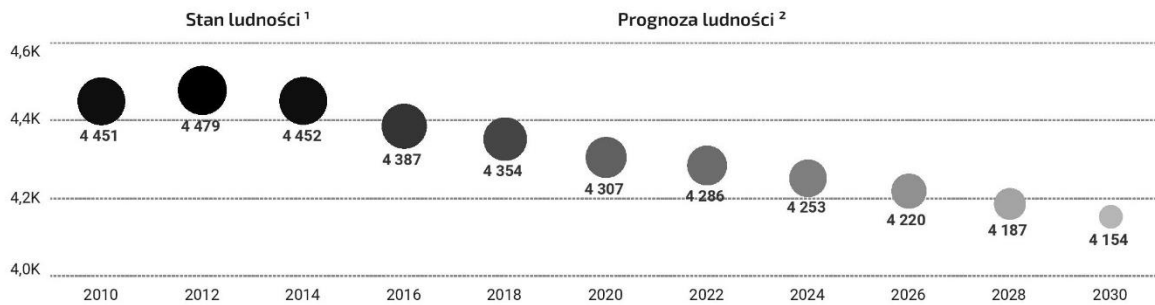
SPÓJNOŚĆ

Strategię Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2022-2030 cechuje wysoka spójność wewnętrzna. Poszczególne cele i kierunki działań wzajemnie się uzupełniają, dzięki czemu zaplanowane w ich ramach prace są wobec siebie komplementarne. Wzmocnienie atrakcyjności osiedleńczej i jakości życia mieszkańców przyczyni się bowiem do polepszenia sytuacji demograficznej w Gminie Zwierzyn poprzez ograniczenie negatywnych zjawisk takich jak odpływ ludności. Na realizację tego celu będzie miał wpływ zarówno rozwój usług publicznych zaplanowanych w ramach I celu strategicznego, jak i wzrost gospodarczy, który jest elementem II celu strategicznego. Ponadto, Cel III jest spójny z pozostałymi dwoma celami strategicznymi, co jest ważne z punktu widzenia wielowymiarowego rozwoju. Rozwinięta infrastruktura publiczna, sieciowa i drogowa oraz wysoka jakość środowiska mają bowiem znaczenie w rozwoju biznesu (dostępność komunikacyjna, atrakcyjność turystyczna), a także wpływają na jakość życia mieszkańców.

Ponadto, niniejszy dokument jest komplementarny z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym i regionalnym, ze szczególnym uwzględnieniem Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030. W dokumencie wojewódzkim Gmina Zwierzyn została przypisana do OSI obszary wiejskie, OSI obszary przygraniczne, OSI obszary zagrożone powodzią, a także objęta Instrumentami terytorialnymi dla OSI miejskich i wiejskich. W opracowaniu wskazano interwencję skierowaną do poszczególnych OSI, która została uwzględniona przy opracowywaniu Strategii Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2022-2030.

Załącznik nr 1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej
Analiza danych zastanych

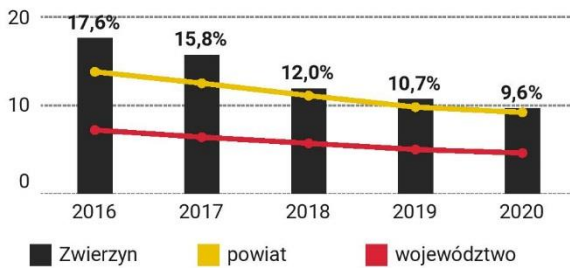
DEMOGRAFIA

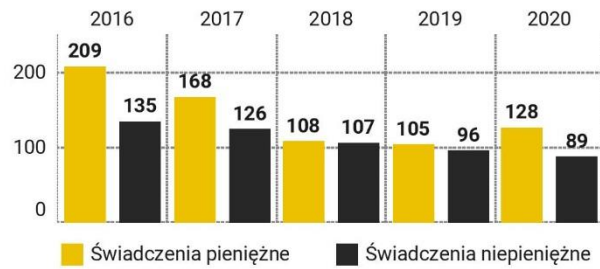
źródło danych:
¹ GUS BDL (2010-2020)
² Opracowanie własne

POMOC SPOŁECZNA

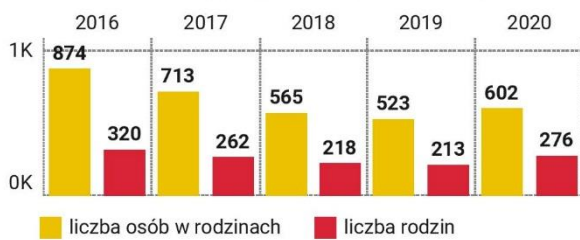
Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej¹

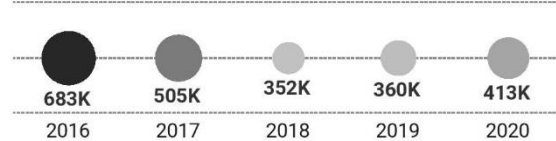
Liczba rodzin, którym udzielono świadczeń²

Rodziny objęte pomocą społeczną²

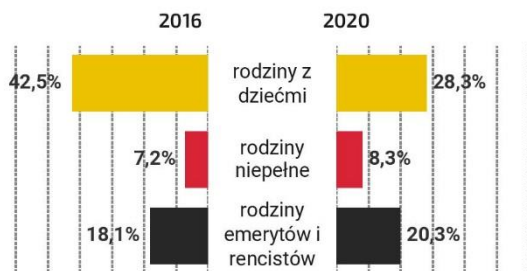
Kwota udzielonych świadczeń w ramach zadań własnych gminy [tys. zł]²

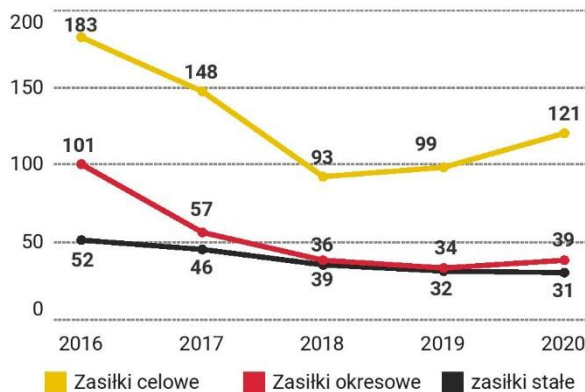
Główne przyczyny przyznania pomocy² - liczba rodzin (2020 r.) -

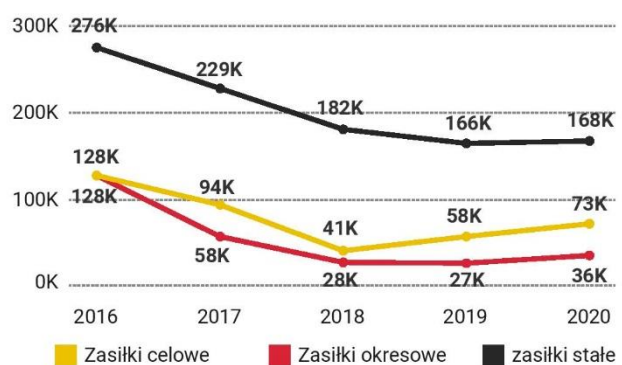
Struktura rodzin objętych pomocą społeczną²

Liczba osób, którym udzielono zasiłki²

Kwota udzielonych świadczeń na zasiłki [tys. zł]²

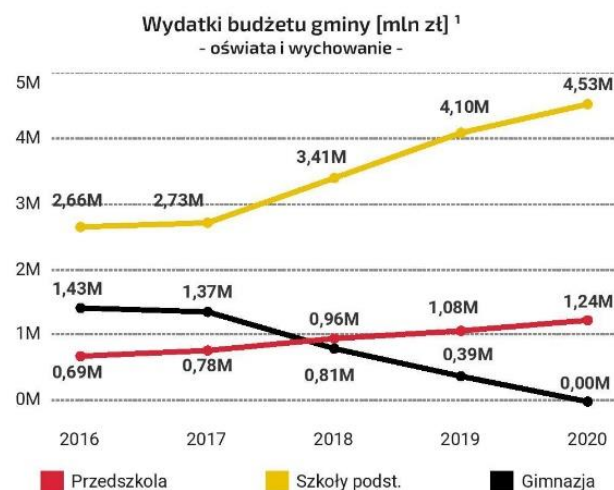
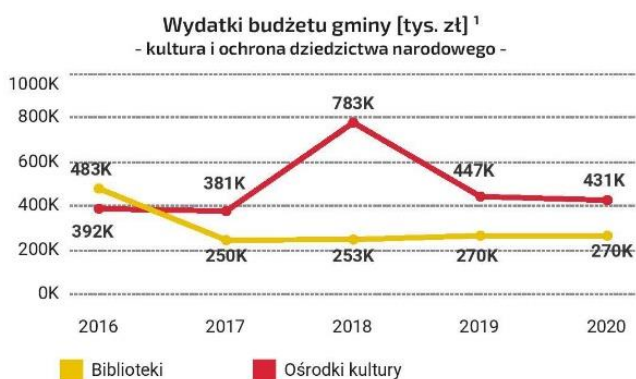
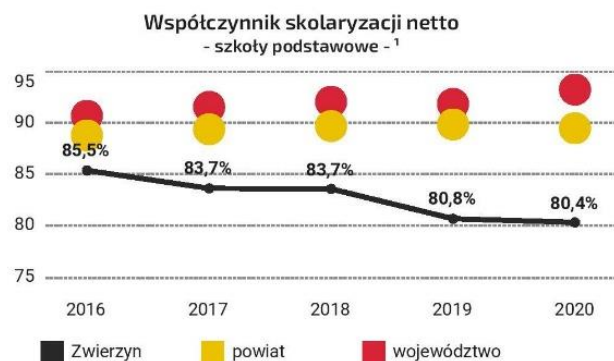
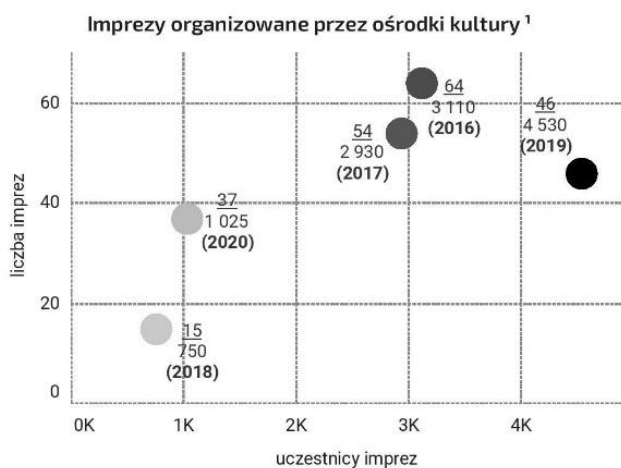
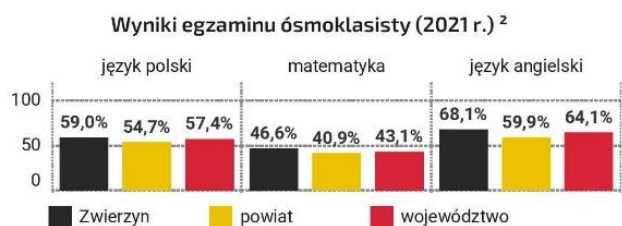
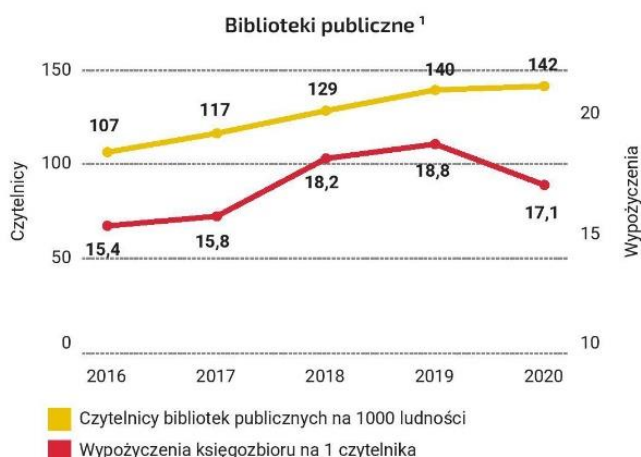

źródło danych:

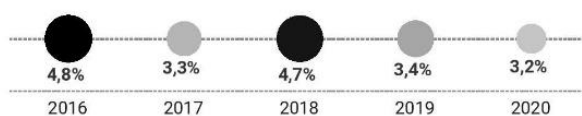
¹ GUS BDL (2016-2020)

² Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zwierzynie

EDUKACJA I KULTURA

- udział wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa kulturowego w wydatkach ogółem -

- udział wydatków na oświatę i wychowanie w wydatkach ogółem -

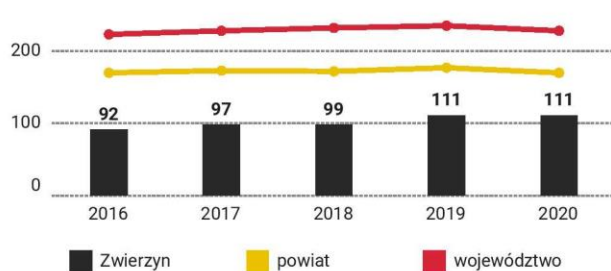
źródło danych:

¹ GUS BDL (2016-2020)

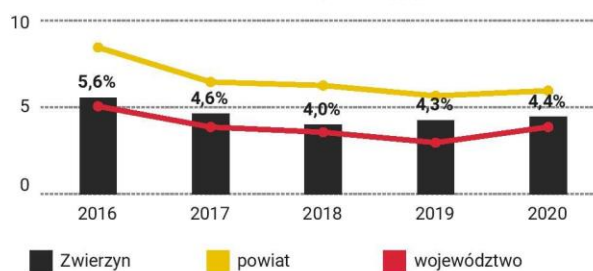
² <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

RYNEK PRACY

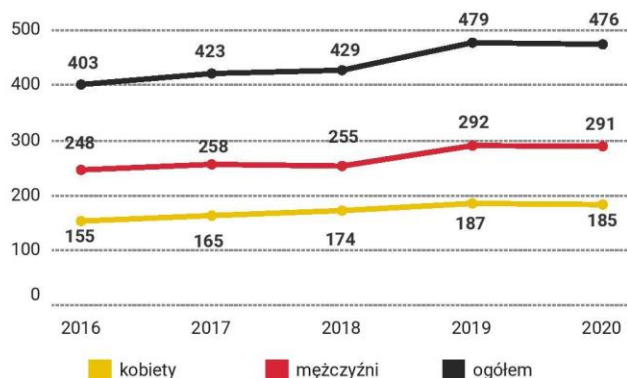
Pracujący na 1000 ludności¹

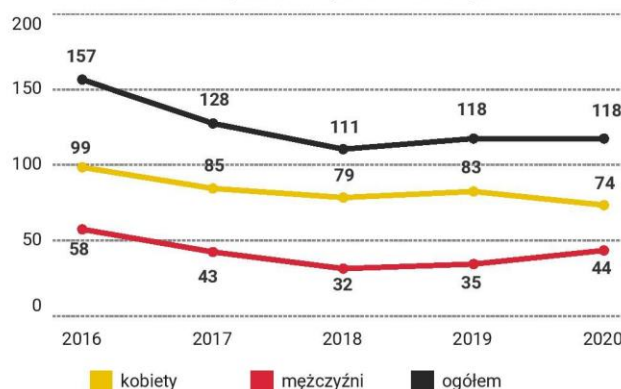
Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym¹

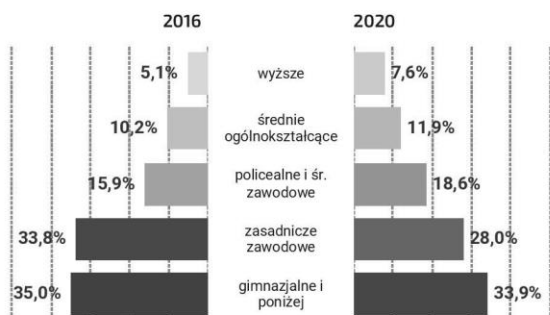
Liczba osób pracujących*¹

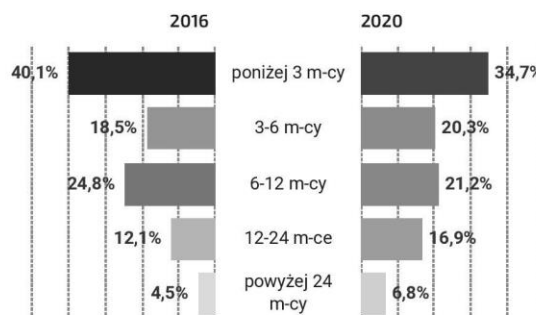
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych²

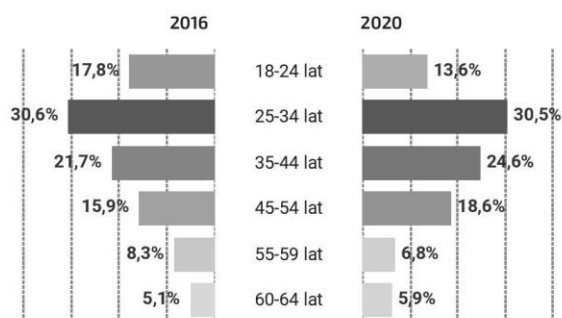
Bezrobotni wg wykształcenia²

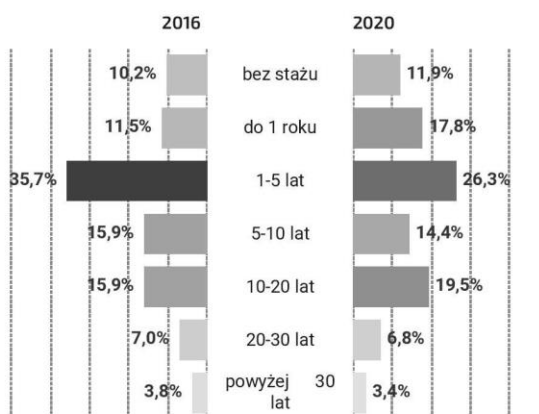
Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy²

Bezrobotni wg wieku²

Bezrobotni wg stażu pracy²

źródło danych:

¹ GUS BDL (2016-2020)

² Powiatowy Urząd Pracy w Strzelcach Krajeńskich

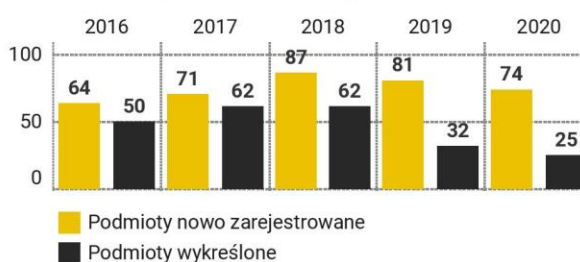
* dane dotyczą podmiotów gospodarki narodowej o liczbie pracujących 10 i więcej osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

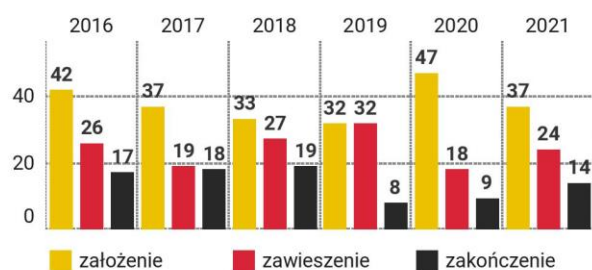
Liczba podmiotów gospodarczych¹

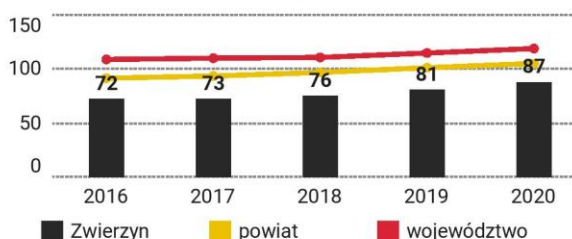
Podmioty nowo zarejestrowane i wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności¹

Liczba wniosków złożonych w systemie CEIDG²

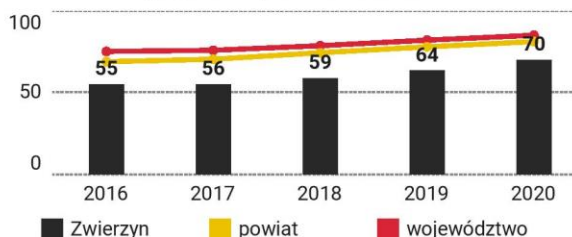
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności¹

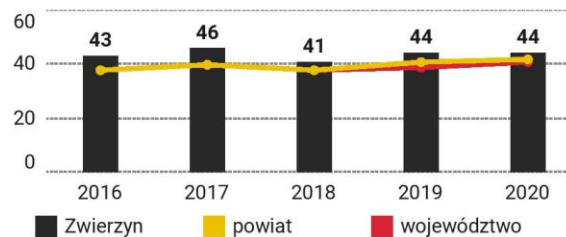
Podmioty wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD 2007 [2020 r.]¹

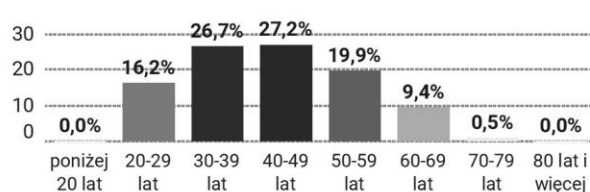
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności¹

Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. ludności¹

Struktura wiekowa przedsiębiorców (2021 r.)²

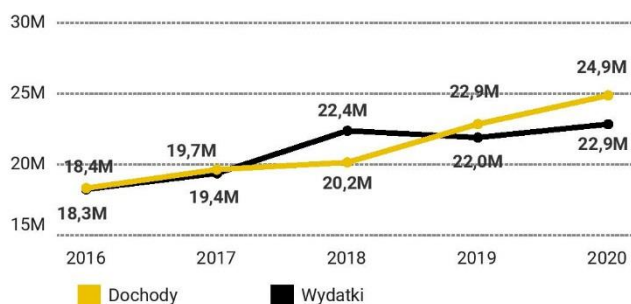
źródło danych:

¹ GUS BDL (2016-2020)

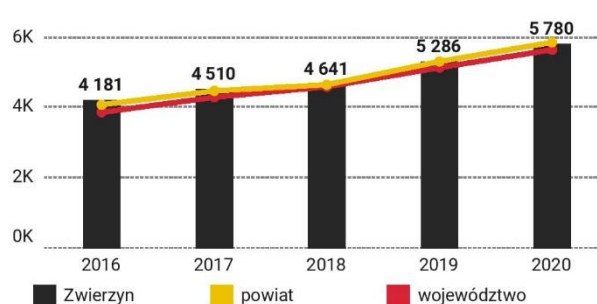
² Hurtownia danych CEIDG i Biznes.gov.pl

FINANSE SAMORZĄDOWE

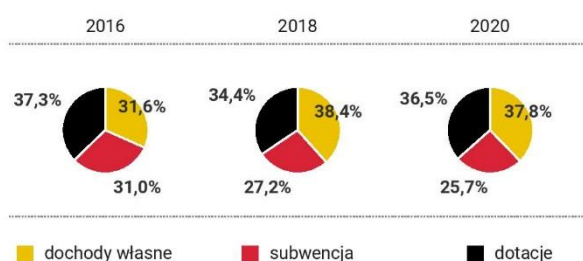
Dochody i wydatki gminy [mln zł] ¹

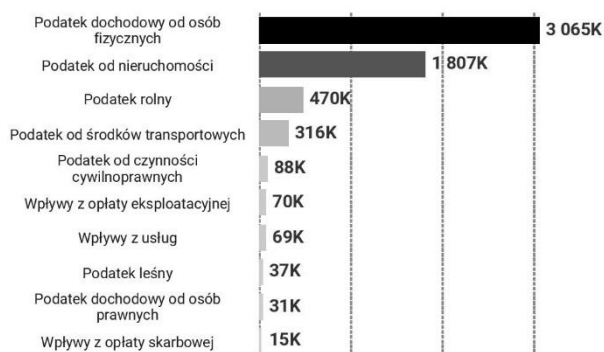
Dochody gminy na 1 mieszkańca [zł] ¹

Źródła dochodów ¹

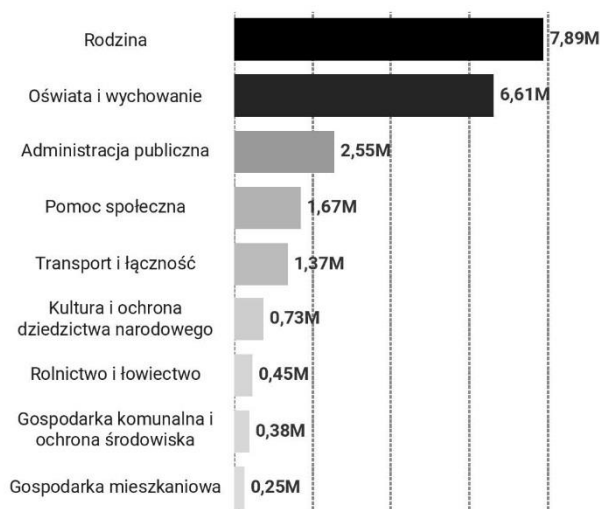

Dochody własne (2020 r.) [tys. zł] ¹
- wybrane źródła -

Główne wydatki

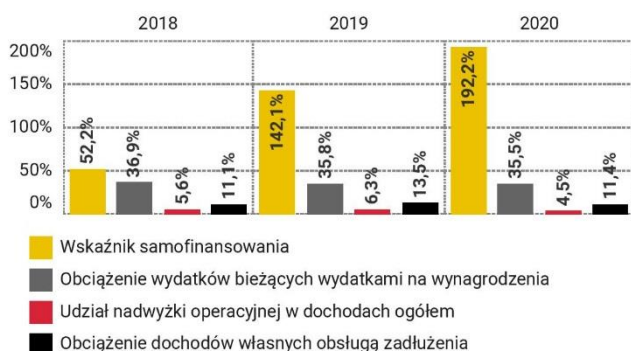
wg działów Klasyfikacji Budżetowej (2020 r.) [mln zł] ¹

Udział w wydatkach ogółem ¹
- pomoc społeczna i rodzina -

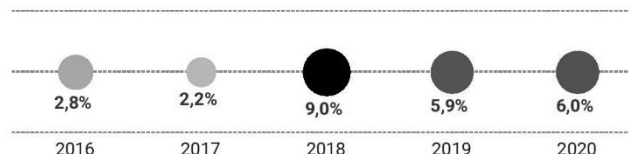
Wskaźniki oceny finansowej gminy ²

- administracja publiczna -

- transport i łączność -

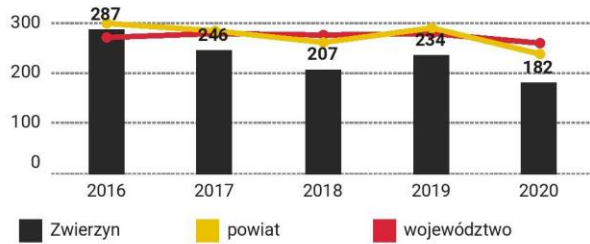
źródło danych:

¹ GUS BDL (2016-2020)

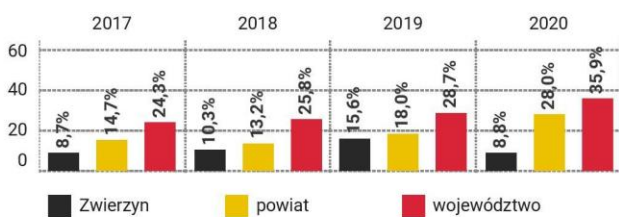
² Ministerstwo Finansów

INFRASTRUKTURA I OCHRONA ŚRODOWISKA

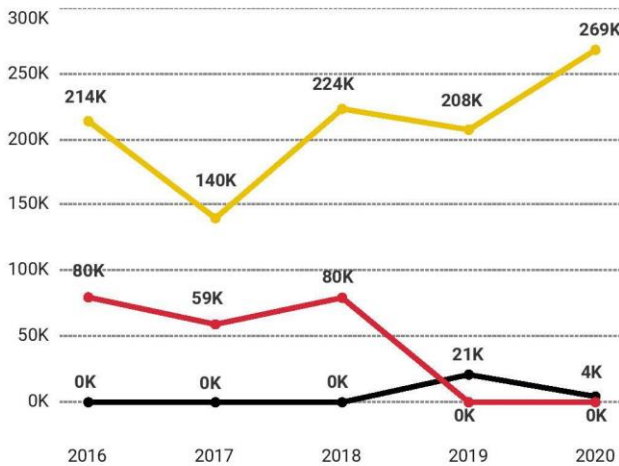
Zmieszane odpady komunalne z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca¹

Odpady zebrane selektywnie z gospodarstw domowych w relacji do ogółu odpadów¹

Wydatki budżetu gminy [tys. zł]¹
- gospodarka komunalna i ochrona środowiska -

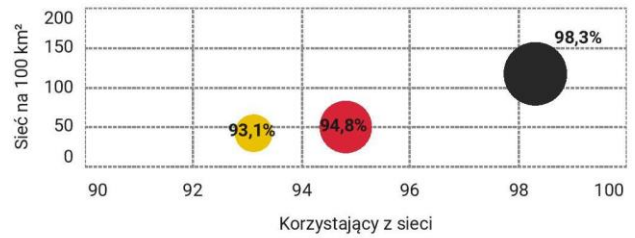

- oświetlenie ulic, placów i dróg
- gospodarka odpadami komunalnymi
- utrzymanie zieleni w miastach i gminach

- udział wydatków na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w wydatkach ogółem -

Sieć wodociągowa (2020 r.)¹

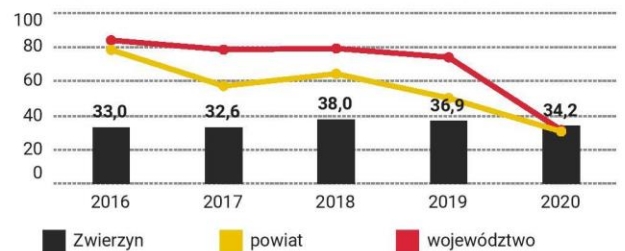
Sieć kanalizacyjna (2020 r.)¹

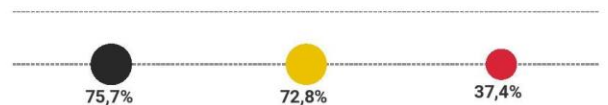
Sieć gazowa (2020 r.)¹

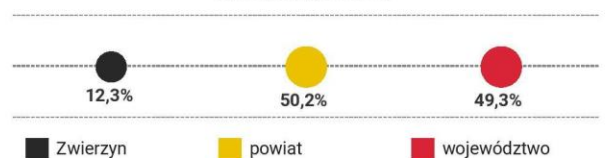
Zużycie wody z wodociągów na 1 korzystającego [m³]¹

Udział powierzchni prawnie chronionych w powierzchni ogółem (2020 r.)¹

Lesistość (2020 r.)¹

źródło danych:

¹ GUS BDL (2016-2020)

Gmina oczami mieszkańców

Gmina Zwierzyn przystępuje do opracowania kluczowego gminnego dokumentu planistycznego, jakim jest Strategia Rozwoju Gminy Zwierzyn na lata 2022-2030. Strategia Rozwoju Gminy jest dokumentem, który wskazuje kierunki rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego gminy, pozwala sięgnąć po środki finansowe na ważne projekty rozwojowe, m.in. z zakresu szeroko pojętej infrastruktury społecznej w nowej perspektywie unijnej.

Strategia Rozwoju Gminy powstaje na podstawie szczegółowej diagnozy i z uwzględnieniem potrzeb lokalnych władz i mieszkańców. W celu opracowania trafnych odpowiedzi na zidentyfikowane problemy, konieczne jest zatem przeprowadzenie konsultacji z głównymi zainteresowanymi, która przyjmuje zwykle postać badań ankietowych. Dzięki zebraniu odpowiedzi na kluczowe pytania możliwe jest poznanie mocnych stron gminy, jej deficytów i newralgicznych problemów oraz potencjalnych kierunków rozwoju w opinii jej mieszkańców.

Niniejsze badanie zostało przygotowane w formie ankietowej (papierowej). Wzięło w nim udział 135 mieszkańców Gminy Zwierzyn, z czego zdecydowaną większość (70,4%) stanowiły kobiety. Udało się dotrzeć do osób zamieszkujących prawie wszystkie sołectwa, z wyjątkiem Brzezinki. Największą aktywnością wykazało się sołectwa Zwierzyn I (25,2%) i Zwierzyn II (17,0%), natomiast najmniejszą część badanych stanowiły osoby z sołectwa Rzekcin (0,7%).

Struktura wiekowa badanych była zróżnicowana. Warto zaznaczyć, że aż 34,1% badanych stanowiły osoby powyżej 65. roku życia, co może świadczyć o wysokiej aktywności osób w wieku poprodukcyjnym w regionie. Drugą licznie reprezentowaną grupą były osoby poniżej 18 lat (30,4%). Stosunkowo duży odsetek badanych stanowiły też osoby z przedziału 35-44 lata (14,1%) oraz 55-64 lata (9,6%). W strukturze wykształcenia przeważało zatem wykształcenie gimnazjalne i podstawowe, a znaczną część respondentów to emeryci lub renciści (36,3%) oraz osoby pracujące (30,4%).

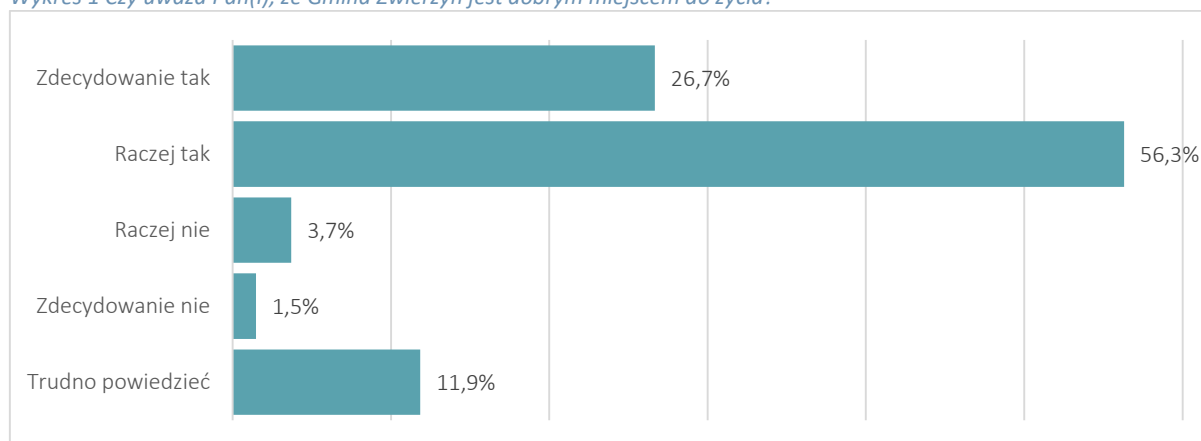
Tabela 4 Profil socjo-demograficzny respondentów

Zmienna	Liczba, wartość
Próba badawcza	135 osób
Płeć	Kobiety: 70,4% Mężczyźni: 29,6%
Struktura wieku	Poniżej 18 lat: 30,4% 18-24 lata: 0,7% 25-34 lata: 5,2% 35-44 lata: 14,1% 45-54 lata: 5,9% 55-64 lata: 9,6% Powyżej 65 lat: 34,1%
Struktura wykształcenia	Gimnazjalne/podstawowe: 42,2% Zasadnicze zawodowe/zasadnicze branżowe: 20,7%

Zmienna	Liczba, wartość
	Średnie/średnie branżowe: 12,6% Wyższe: 24,4%
Status na rynku pracy	Pracujący: 30,4% Prowadzący działalność: 0,7% Nie pracuje, zajmuje się domem: 3,7% Emeryt, rencista: 36,3% Uczeń, student: 24,4% Rolnik: 3,0% Inne: 1,4%
Zamieszkiwane sołectwa	Zwierzyn I – Sierostawice: 25,2% Zwierzyn II: 17,0% Górki Noteckie: 11,9% Górecko: 11,1% Gościmiec: 10,4% Przysieka-Górzyna: 8,1% Sarbiewo: 5,9% Żółwin: 5,2% Błotno: 4,4% Rzekcin: 0,7% Brzezinka: 0%

Pierwsze pytanie w ankiecie dotyczyło obrazu gminy w oczach jej mieszkańców. Ankietowani zostali zapytani o to, jak oceniają Gminę Zwierzyn pod kątem jakości życia na jej terenie. Zdecydowana większość odpowiedzi była pozytywna – 83% mieszkańców gminy uważa, że jest ona dobrym miejscem do życia. Część respondentów (11,9%) nie potrafiła jednoznacznie ocenić atrakcyjności gminy. Jednak tylko 5,2% badanych odpowiedziało na postawione pytanie przecząco, co może świadczyć o tym, iż mieszkańcy są zadowoleni z życia na terenie Gminy Zwierzyn.

Wykres 1 Czy uważa Pan(i), że Gmina Zwierzyn jest dobrym miejscem do życia?

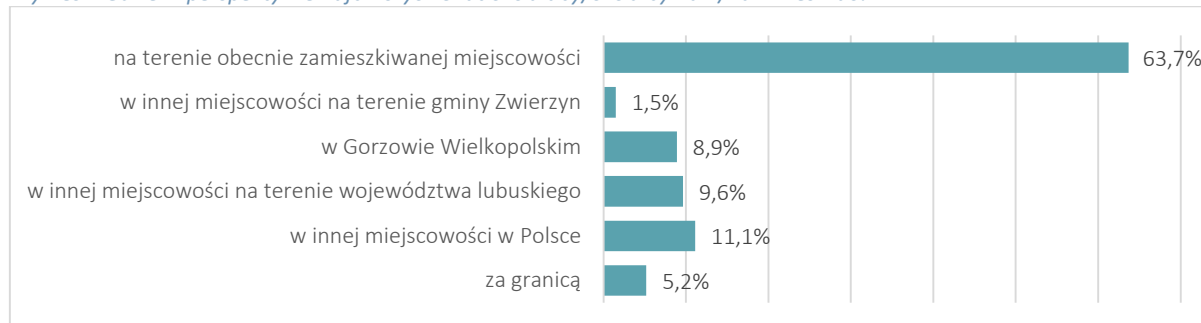

Źródło: opracowanie własne, n=135

Powyższe sformułowanie znajduje potwierdzenie w odpowiedziach na pytanie o potencjalne miejsce zamieszkania w najbliższej perspektywie. Nieco ponad 65% badanych przyznaje, że zamierza pozostać w obecnie zamieszkiwanej miejscowości, bądź przenieść się do innej na terenie Gminy Zwierzyn. Na tej

podstawie można wysnuć wniosek, że mieszkańcy gminy są przywiązani do swojego miejsca zamieszkania. Pozostałe 35% badanych planuje przeprowadzić się poza granice gminy, przy czym 18,5% badanych chce pozostać na terenie województwa lubuskiego.

Wykres 2 Gdzie w perspektywie najbliższych 5 lat chciałaby/chciałby Pani/Pan mieszkać?

Źródło: opracowanie własne, n=135

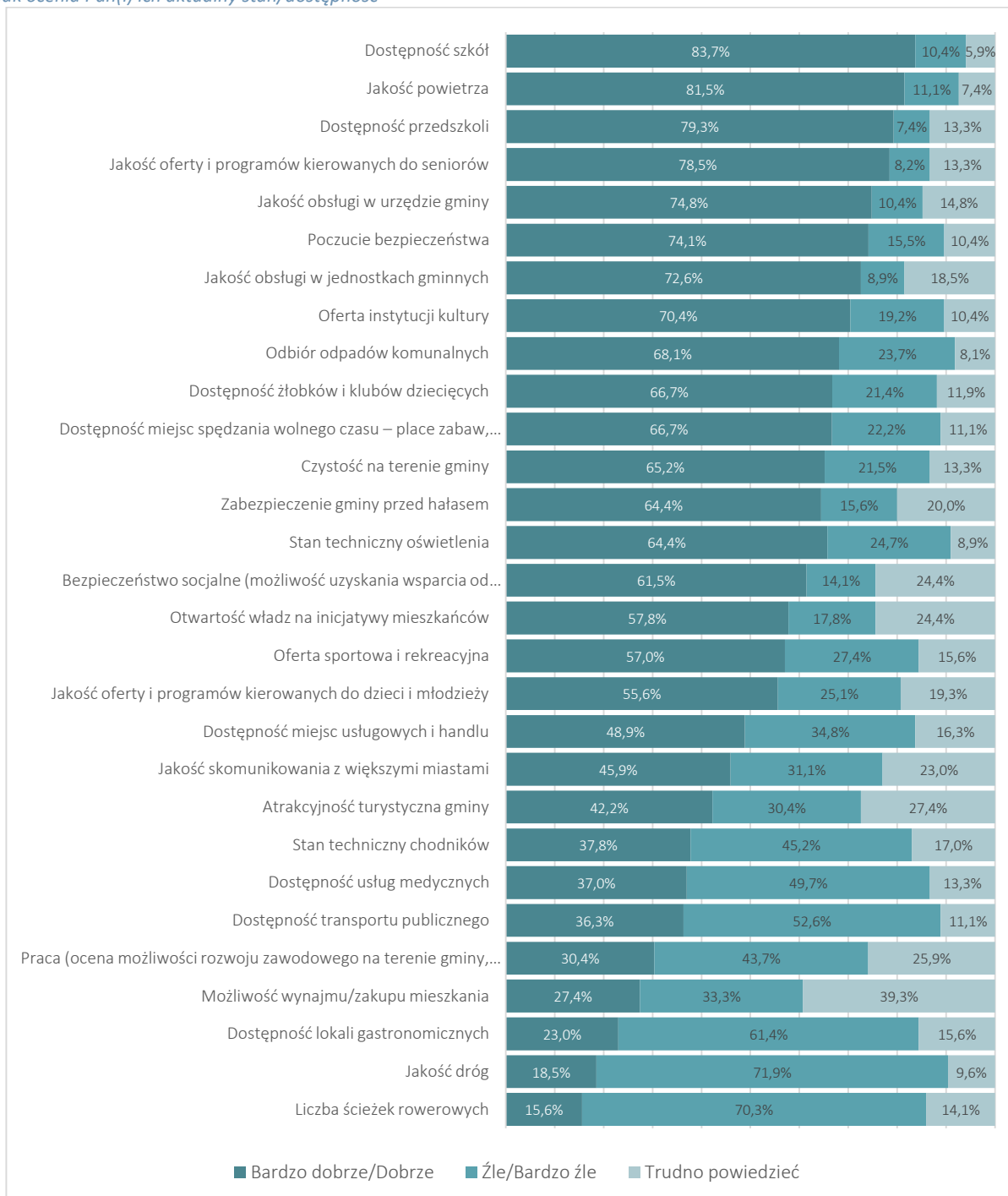
Pytanie odnoszące się do infrastruktury technicznej i dostępności usług publicznych pozwoliło określić ich stan w oczach mieszkańców Gminy Zwierzyn. W ankiecie zestawiono podstawowe elementy oferty i poproszono badanych o ich ocenę. W opinii mieszkańców najlepiej wypada dostępność placówek wychowawczo-edukacyjnych. W przypadku szkół, 83,7% respondentów oceniło ich dostępność dobrze lub bardzo dobrze, natomiast w przypadku przedszkoli odsetek pozytywnych ocen wniósł 79,3%. Innym wysoko ocenianym elementem na terenie Gminy Zwierzyn jest jakość powietrza (81,5% pozytywnych odpowiedzi). Bardzo dobra jakość środowiska przyrodniczego wynika prawdopodobnie z wysokiego odsetka terenów objętych ochroną (75% powierzchni gminy).

Wśród wysoko notowanych usług znajduje się także dostępność jakości oferty i programów skierowanych do seniorów, a także jakość obsługi w Urzędzie Gminy. Każdą z wymienionych pozycji zdecydowana większość badanych (74% i więcej) oceniła dobrze lub bardzo dobrze. Gminna infrastruktura techniczna wypada natomiast nieco gorzej. Jej niekorzystnym aspektem jest przede wszystkim liczba ścieżek rowerowych oraz jakość dróg – w obu przypadkach ponad 70% ankietowanych oceniło je negatywnie. Zastrzeżenie budzi także wysoki odsetek negatywnych opinii na temat dostępności usług medycznych (49,7%) i transportu publicznego (52,6%). Biorąc pod uwagę fakt, iż znaczną część respondentów stanowiły osoby starsze, sytuacja ta może świadczyć o konieczności podjęcia działań w tych sferach, gdyż są one bardzo ważne pod względem podniesienia jakości życia seniorów w gminie.

W przypadku dostępności mieszkań na terenie Gminy Zwierzyn, znaczna część respondentów (39,3%) nie potrafiła jednoznacznie określić możliwości ich zakupu lub wynajmu. Podobna sytuacja miała miejsce w przypadku oceny atrakcyjności turystycznej gminy (27,4%) oraz oceny rynku pracy (25,9%). Można wnioskować, że trudności w przyjęciu stanowiska wśród badanych osób wynikają ze struktury

ich wieku i statusu na rynku pracy. Niemal połowa z nich (43,7%) to osoby powyżej 55. roku życia, które prawdopodobnie nie są zainteresowane zmianą mieszkania, bądź pracy i nie podróżują.

Wykres 3 Spośród wymienionych elementów infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie Gminy Zwierzyn, proszę określić jak ocenia Pan(i) ich aktualny stan/dostępność

Źródło: opracowanie własne, n=135

Z odpowiedzi na pytanie o mocne strony Gminy Zwierzyn wynika, że w opinii mieszkańców gminy jej największym atutem jest środowisko naturalne, krajobraz i tereny zielone (27% głosów). Wysoki odsetek powierzchni gminy (75%) pokrywają bowiem obszary chronione, głównie obszary chronionego

krajobrazu: Dolina Warty i Dolnej Noteci oraz Puszcza Barlinecka. Znaczna część wskazań dotyczyła też inwestycji (np. w nowy dworzec) oraz komunikacji (po 13,5% głosów). Nieco mniej odpowiedzi miało związek z atrakcjami turystycznymi (10,8%), natomiast niewielka ich część (4,1%) zwraca uwagę na obsługę gminy.

Tabela 5 Co Pana/Pani zdaniem jest największą zaletą, mocną stroną, atutem Gminy Zwierzyn?

Mocne strony	Odsetek wskazań
Krajobraz, środowisko naturalne, tereny zielone	27,0%
Nowy dworzec, inwestycje	13,5%
Komunikacja	13,5%
Atrakcje turystyczne	10,8%
Lokalizacja, położenie	9,5%
Czystość, powietrze	9,5%
Żłobek, przedszkole	6,8%
Klub seniora	5,4%
Obsługa gminy	4,1%

Źródło: opracowanie własne, n=74

Najczęściej wymienianą wadą okazał się natomiast zły stan techniczny lokalnych dróg. Ponad połowa odpowiedzi (52,2%) dotyczyła właśnie tej kwestii, przy czym pozostałe odpowiedzi stanowiły niewielki odsetek (w większości mniej, niż 10%). Istotną słabością gminy jest także brak punktów usługowych, handlowych i gastronomicznych na jej obszarze (11,1% odpowiedzi) oraz brak komunikacji z sąsiednimi miejscowościami (7,8%). Z badania wynika zatem wyraźna potrzeba poprawy stanu infrastruktury drogowej i usługowej. Ponadto, zastrzeżenie budzi stosunkowo wysoka pozycja w zestawieniu braku dialogu z mieszkańcami (6,7% odpowiedzi).

Tabela 6 Co Pana/Pani zdaniem jest największą wadą, słabą stroną Gminy Zwierzyn?

Słabe strony	Odsetek wskazań
Zły stan techniczny dróg	52,2%
Brak punktów usługowych, handlowych, gastronomicznych	11,1%
Brak komunikacji z sąsiednimi miastami, gminami	7,8%
Brak dialogu z mieszkańcami	6,7%
Brak zakładów pracy	6,7%
Brak ścieżek rowerowych	4,4%
Brak miejsc spędzania czasu wolnego	3,3%
Opieka medyczna	2,2%
Brak infrastruktury technicznej	2,2%
Brak inwestycji w wioskach	2,2%
Brak bazy turystycznej	1,1%

Źródło: opracowanie własne, n=90

Badani zostali poproszeni także o wskazanie, które z zaproponowanych kierunków rozwoju są według nich najkorzystniejsze dla rozwoju Gminy Zwierzyn. Z analizy zebranych odpowiedzi wynika,

że władze miasta powinni skupić się na działaniach zmierzających do poprawy stanu lokalnej gospodarki (18,2% odpowiedzi) oraz do zwiększenia liczby nowych mieszkańców gminy (17,8% odpowiedzi). Mieszkańcy gminy uważają zatem, że należy postawić na jej rozwój gospodarczy i wzmocnienie atrakcyjności osiedleńczej np. poprzez rozbudowę oferty usług i tworzenie nowych miejsc pracy. Wśród najczęściej wskazywanych kierunków znalazło się także zapewnienie bezpieczeństwa w gminie (17,0%).

Wykres 4 Z zaproponowanych poniżej możliwych kierunków rozwoju Gminy Zwierzyn proszę wybrać maksymalnie 2 kierunki, które jej władze powinny rozważyć jako najkorzystniejsze dla dalszego rozwoju gminy

Źródło: opracowanie własne, n=247

Respondenci zostali poproszeni także o wskazanie przedsięwzięć, jakie według nich powinny zostać zrealizowane w Gminie Zwierzyn, aby podniosła się jakość ich życia. Najwięcej odpowiedzi dotyczyło modernizacji infrastruktury drogowej (43,4% odpowiedzi) oraz budowy punktów usługowych, handlowych i gastronomicznych (22,9%). Stosunkowo dużą liczbę głosów (9,6%) zyskało też prowadzenie dialogu z mieszkańcami. Zdaniem respondentów, w celu podniesienia jakości życia lokalnej społeczności, konieczne jest więc podjęcie działań obejmujących przede wszystkim inwestycje w modernizację infrastruktury technicznej i usługowej. Należy przy tym podkreślić znaczenie głosu mieszkańców i wzmocnić ich poczucie posiadania wpływu na to, co się dzieje w najbliższym otoczeniu.

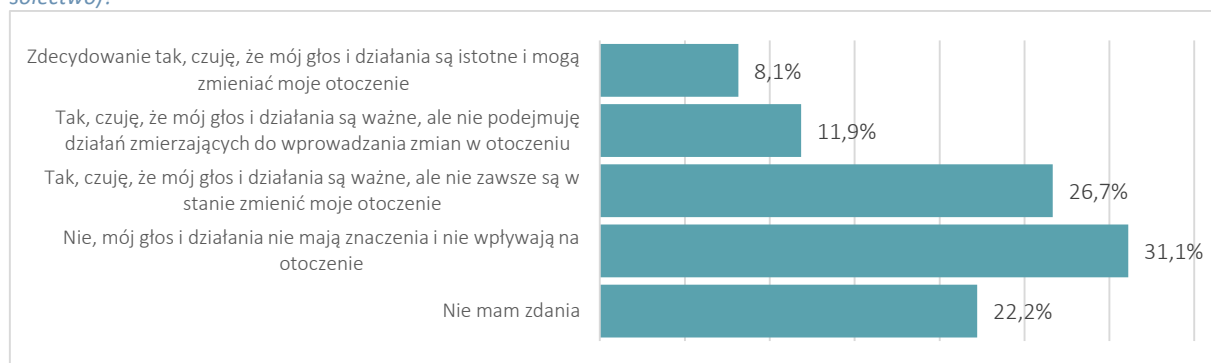
Wykres 5 Co Pana/Pani zdaniem należy zrobić (jakie przedsięwzięcie zrealizować), aby w Gminie Zwierzyn żyło się lepiej?

Źródło: opracowanie własne, n=83

Powyższa kwestia znajduje swoje potwierdzenie w odpowiedziach na pytanie dotyczące poczucia posiadania wpływu na to, co się dzieje w najbliższym otoczeniu mieszkańców gminy. W sumie tylko 46,7% badanych odczuwa bowiem, że ich głos i działania są ważne. Co istotne, część z nich mimo wszystko nie ma poczucia, że jest w stanie zmienić coś w swoim otoczeniu. Wśród badanych 31,1% uważa, że ich głos i działania nie są ważne i nie mają żadnego wpływu na lokalne zmiany.

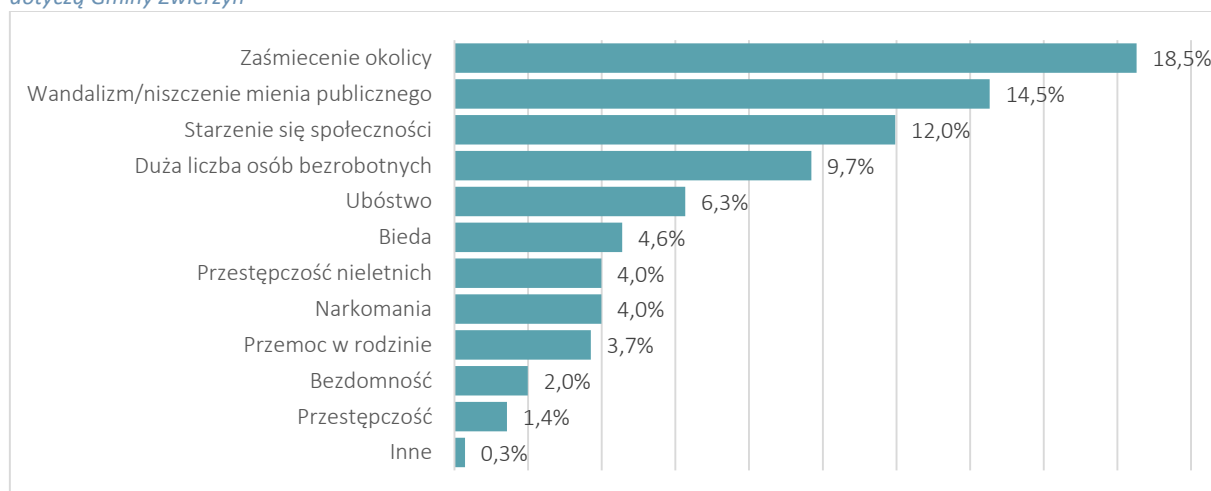
Wykres 6 Czy uważa Pan(i), że ma Pan(i) realny wpływ na to, co dzieje się w Pani/Pana najbliższym otoczeniu (miejscowość, sołectwo)?

Źródło: opracowanie własne, n=135

Pytanie dotyczące najważniejszych problemów społecznych miało charakter pytania wielokrotnego wyboru. Badane osoby zostały poproszone o wskazanie pozycji, które w ich ocenie w istotny sposób dotyczą Gminy Zwierzyn. Najczęściej podnoszonymi kwestiami były: zaśmiecenie okolicy i alkoholizm – odsetek tych odpowiedzi wynosił odpowiednio 18,5% i 14,5%. Znaczącym problemem dla mieszkańców Gminy Zwierzyn okazuje się być także starzenie się społeczeństwa (12,0%), a także duża liczba osób bezrobotnych (9,7%). Może to sygnalizować trudną sytuację społeczną na analizowanym obszarze. Wśród najrzadziej typowanych odpowiedzi znalazła się bezdomność (2,0%) i przestępczość (1,4%), co świadczy o stosunkowo wysokim poziomie poczucia bezpieczeństwa lokalnej społeczności.

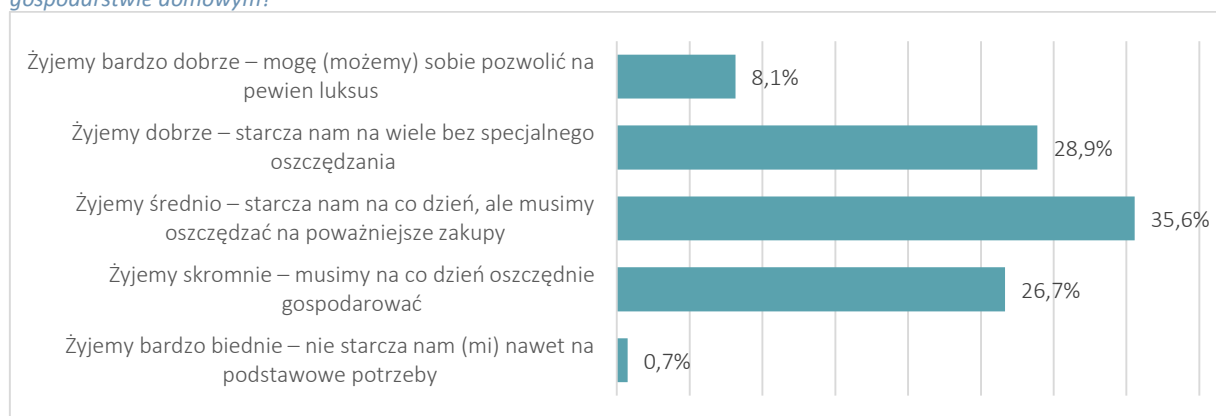
Wykres 7 Z poniższego katalogu problemów społecznych, proszę wskazać te, które Pani/Pana zdaniem w istotny sposób dotyczą Gminy Zwierzyn

Źródło: opracowanie własne, n=351

W badaniu poruszono także kwestię poziomu życia w poszczególnych gospodarstwach domowych. Respondenci zostali poproszeni o wskazanie, które określenie najlepiej charakteryzuje ich sposób gospodarowania pieniędzmi. Nieco ponad 37% z nich deklaruje, że żyje na dobrym lub bardzo dobrym poziomie i może sobie pozwolić na zaplanowane wydatki bez konieczności specjalnego oszczędzania. Spora część badanych osób (35,6%) musi natomiast odkładać pieniądze na poważniejsze zakupy, a 26,7% badanych żyje skromnie i jest zmuszone do oszczędnego gospodarowania na co dzień. Ponadto, jedna z osób przyznała, że jej fundusze nie wystarczają nawet na podstawowe potrzeby. Taki stan rzeczy pozwala wnioskować, iż sytuacja ekonomiczna mieszkańców Gminy Zwierzyn jest stosunkowo słaba.

Wykres 8 Które z wymienionych określeń najlepiej charakteryzuje sposób gospodarowania pieniędzmi w Pana(i) gospodarstwie domowym?

Źródło: opracowanie własne, n=135

Przeprowadzone badanie ankietowe pozwoliło na zidentyfikowanie kluczowych problemów Gminy Zwierzyn i określenie potrzeb jej mieszkańców. Zebrane opinie umożliwią opracowanie konkretnych działań w kierunku rozwoju analizowanego obszaru.

Załącznik nr 2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Zwierzyn

Polityka przestrzenna w systemie polityk publicznych

Polityka przestrzenna należy do sfery tzw. polityk publicznych, które rozumiane są, jako sfera świadomych i zorganizowanych działań struktur państwa i społeczeństwa wokół problemów publicznych. Posługujemy się tu rozumieniem „polityk”, dotyczącym nie samego sprawowania władzy, ale działań w oparciu o przyjęte reguły. O ile polityka w ogólnym znaczeniu zajmuje się przede wszystkim sferą idei, zdobywania władzy i instrumentów jej egzekucji, to polityka publiczna, jako sfera praktyczna – przede wszystkim zagadnieniami związanymi z urzeczywistnianiem idei i bliska jest zarządzaniu publicznemu.

Polityka przestrzenna spełnia wszystkie kryteria polityk publicznych. Jest to bowiem planowa działalność, polegająca na wykorzystywaniu znajomości dostępnych zasobów oraz praw rządzących kształtowaniem i użytkowaniem przestrzeni w celu najbardziej racjonalnego jej zagospodarowania. W ramach polityki przestrzennej władze publiczne ustalają cele i środki kształtowania zagospodarowania przestrzennego w określonych, zmiennych w czasie warunkach zewnętrznych – społecznych, ekonomicznych, technicznych, a także politycznych. Polityka przestrzenna zajmuje się określeniem celów, wraz ze sposobami ich osiągnięcia, w zakresie użytkowania i przekształcania środowiska życia człowieka, a więc wykorzystywanego przez niego zajmowanego terytorium. Musi ona wpływać na działania podejmowane przez liczne podmioty, czynnie zmieniające kształt tego środowiska.

Obowiązek prowadzenia polityki przestrzennej zawarty jest w polskim prawie, wyznaczającym zakres formalnych kompetencji w tej sferze poszczególnych poziomów władzy.

Instrumentacja polityki przestrzennej

Wdrażanie polityk publicznych można ułożyć w tzw. drabinę interwencji: na najniższym szczeblu władze powstrzymują się od działania, a na najwyższym narzucają swoje rozwiązania, czyli eliminują wybór obywateli, tworząc szczególne zakazy i ograniczenia. Władze mogą działać także na rzecz zwiększania skali wyboru, które ma przed sobą obywatel. Zakres instrumentów oddziaływania jest dość szeroki: najbardziej skuteczne mogą być bezpośrednie inwestycje publiczne, realizujące potrzeby społeczne, ale też istotnie wpływające na zachowania inwestycyjne. Istnieje też sfera prawno-regulacyjna, ale jej skuteczność jest w Polsce przeceniana. Lepiej jest udoskonalać sposoby zarządzania przestrzenią, głównie poprzez zwiększanie wiedzy i poprawę dostępu do informacji o problemach specyficznych obszarów, w których żyją obywatele i funkcjonuje gospodarka. Wszystko to winno

sprzyjać większej dynamice wzrostu, co jest obecnie podstawowym kryterium oceny polityk publicznych.

Większa świadomość i zaangażowanie władz w politykę przestrzenną mogą sprzyjać jej skuteczności, ale należy także liczyć w tym względzie na wzrost świadomości obywatelskiej. Zwiększanie wiedzy obywateli może spowodować wzrost poczucia identyfikacji z miejscem zamieszkania oraz świadomości własnej siły sprawczej w procesie rozwoju – to wymarzona sytuacja dla wzrostu zaangażowania obywatelskiego i kapitałowego. Zwiększanie partycypacji obywatelskiej i zaangażowania lokalnego biznesu może stanowić skuteczną przeciwwagę dla ograniczoności instrumentów sprawowania władzy.

Rekomendacje dla polityki przestrzennej

Polityka przestrzenna powinna stanowić płaszczyznę negocjacji pomiędzy potrzebami a realnymi możliwościami. Nadrzędną zasadą polityki przestrzennej jest **zasada zachowania ładu przestrzennego**, przejawiającą się prowadzeniem efektywnej i racjonalnej polityki przestrzennej i planistycznej na wszystkich poziomach planowania przestrzennego, umożliwiając uzyskanie harmonijnej całości oraz uwzględniając w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne. Łączy się z nią również zasada zrównoważonego rozwoju, oznaczająca taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności oraz obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. Zasada ta pozwala kształtować ład przestrzenny, zapewniając utrzymanie właściwych relacji estetycznych, funkcjonalnych i ekonomicznych zarówno pomiędzy różnymi sposobami zagospodarowania terenów zurbanizowanych, jak i w relacjach pomiędzy układem przyrodniczym i antropogenicznym.

Określenie rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej ma na celu wskazanie zamierzeń, jakie należy realizować, aby osiągnąć ład przestrzenny i zrównoważony rozwój gminy. Kierunki zagospodarowania przestrzennego służące osiągnięciu ww. celów oraz stanowiące podstawę prowadzenia polityki przestrzennej samorządu zostały wskazane w zakresie następujących dziedzin:

1. System przyrodniczy

1.1. Ochrona i kształtowanie systemu przyrodniczego

- 1.1.1. Inwestycja celu publicznego: Działania udrażniające w zakresie potrzeb przywracania ciągłości morfologicznej cieków (rz. Pełcz)
- 1.1.2. Integracja działań w zakresie funkcjonowania spójnego systemu obszarów chronionych jako podstawy ochrony najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych;
- 1.1.3. Kształtowanie zagospodarowania terenów w obszarach chronionych w dostosowaniu do przedmiotu ochrony oraz zgodnie z przepisami w zakresie ochrony przyrody oraz dokumentami nadrzędnymi;
- 1.1.4. Rewizja celów, funkcji oraz zasad wykonywania ochrony w obszarach chronionego krajobrazu;
- 1.1.5. Opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych, w tym obszarów Natura 2000 oraz włączenie wskazań z nich wynikających do aktów prawa miejscowego;
- 1.1.6. Inwentaryzacja i ochrona najcenniejszych siedlisk przyrodniczych nieobjętych dotychczas ochroną prawną;
- 1.1.7. Wzmocnienie integracji działalności turystycznej z celami ochrony przyrody;
- 1.1.8. Koordynacja działań dla zintegrowania systemu terenów chronionych w województwie z systemami ochronnymi w województwach sąsiednich (zachodniopomorskie, wielkopolskie).
- 1.2. Zapewnienie spójności i ciągłości systemu przyrodniczego
 - 1.2.1. Zachowanie integralności obszarów węzłowych i zapewnienie drożności korytarzy wyznaczonych w ramach krajowej sieci ekologicznej (części Korytarza Północnego Centralnego (KPnC));
 - 1.2.2. Zachowanie drożności cieków stanowiących istotne korytarze migracyjne ichtiofauny lub odtworzenie ich drożności;
 - 1.2.3. Kształtowanie systemu przyrodniczego poszczególnych miast i gmin w sposób zapewniający ich spójność i powiązanie z krajową siecią ekologiczną;
 - 1.2.4. Przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej, likwidacja barier na trasach przemieszczania się gatunków.
- 1.3. Ochrona walorów przyrody ożywionej
 - 1.3.1. Ochrona ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej;
 - 1.3.2. Ochrona i zachowanie integralności oraz trwałości głównych kompleksów leśnych wraz ze strefą ekotonową;
 - 1.3.3. Zwiększenie powierzchni lasów zgodnie z założeniami Krajowego Programu Zwiększania Lesistości wraz z projektami aktualizacji;

- 1.3.4. Stopniowa przebudowa drzewostanów w celu dostosowania struktury lasów do warunków siedliskowych, odnowienie uszkodzonych ekosystemów leśnych;
- 1.3.5. Ochrona obszarów wodno-błotnych, torfowisk;
- 1.3.6. Ochrona siedlisk łąkowych i pastwiskowych, w tym ochrona zbiorowisk na siedliskach wilgotnych i zmiennowilgotnych,
- 1.3.7. Ochrona muraw kserotermicznych;
- 1.3.8. Ochrona ostoi faunistycznych, w tym miejsc lęgowych i żerowiskowych;
- 1.3.9. Wsparcie różnorodności biologicznej poprzez zrównoważoną gospodarkę wodną, rolną, leśną, łowiecką i rybacką;
- 1.3.10. Opracowanie i upowszechnienie zrównoważonych zasad rozwoju turystyki na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych;
- 1.3.11. Edukacja ekologiczna społeczeństwa.
- 1.4. Ochrona najcenniejszych fragmentów krajobrazu naturalnego i kulturowego;
- 1.5. Ochrona środowiska glebowego
 - 1.5.1. Ochrona gleb przed degradacją chemiczną i biologiczną;
 - 1.5.2. Ochrona gleb przed suszą rolniczą;
 - 1.5.3. Ochrona gleb wysokich klas bonitacyjnych przed zmianą na cele nierolnicze;
 - 1.5.4. Wykorzystywanie gleb zgodnie z jej potencjałem produkcyjnym z dbałością o dobrą kulturę orną;
 - 1.5.5. Ochrona gleb przed erozją wodną i wietrzną;
 - 1.5.6. Ekstensywna produkcja zwierzęca i roślinna.
- 1.6. Racjonalne gospodarowanie i ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych
 - 1.6.1. Ochrona zasobów wód podziemnych GZWP zgodnie z warunkami określonymi dla ich obszarów ochronnych;
 - 1.6.2. Wdrażanie zrównoważonego i zintegrowanego zarządzania zasobami wód w układzie zlewniowym;
 - 1.6.3. Osiągnięcie i utrzymanie stanu dobrego jednolitych części wód;
 - 1.6.4. Rozwój kanalizacji sanitarnej i deszczowej;
 - 1.6.5. Zwiększanie retencji zlewni, w tym retencja terenowa wód opadowych;
 - 1.6.6. Zagospodarowanie terenów wokół jezior dla potrzeb turystyki i rekreacji w sposób zapewniający ochronę wód jeziornych przed zanieczyszczeniem;
 - 1.6.7. Prowadzenie monitoringu lokalnego wokół obiektów potencjalnie zagrażających jakości wód;

- 1.6.8. Zachowanie i tworzenie otulin biologicznych wzdłuż cieków, przekształcanie gruntów ornych w dolinach na użytki zielone;
- 1.6.9. Aktualizacja i zbilansowanie stanu zasobów eksploatacyjnych z zasobami dyspozycyjnymi;
- 1.6.10. Optymalizacja zużycia wody: modernizacja sieci wodociągowej, wprowadzenie ograniczeń w zużyciu wód podziemnych.
- 1.7. Poprawa warunków aerosanitarnych
- 1.7.1. Wspieranie efektywności energetycznej, w tym:
- rozwój scentralizowanych systemów ciepłowniczych,
 - termomodernizacja budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej,
 - przebudowa i modernizacja istniejącej infrastruktury komunikacyjnej,
 - rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego oraz jego promocja,
 - podnoszenie świadomości energetycznej wśród mieszkańców;
- 1.7.2. Ograniczanie niskiej emisji i emisji ze źródeł komunikacyjnych;
- 1.7.3. Upowszechnienie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, takich jak:
- biomasa i biogaz,
 - energia słoneczna,
 - energia wiatru,
 - pompy ciepła;
- 1.7.4. Wdrażanie i realizacja założeń programów służących ochronie powietrza w celu osiągnięcia wymaganych norm jakości powietrza, określonych w przepisach szczególnych.
- 1.8. Ochrona przed hałasem
- 1.8.1. Stała kontrola stanu nawierzchni drogowych i kolejowych, ich systematyczna wymiana lub modernizacja;
- 1.8.2. Wprowadzanie zieleni izolacyjnej ograniczającej uciążliwość źródła hałasu;
- 1.8.3. Promowanie alternatywnych środków transportu oraz transportu publicznego;
- 1.9. Realizacja inwestycji celu publicznego
- 1.9.1. Działania udrażniające w zakresie potrzeb przywracania ciągłości morfologicznej cieków województwa lubuskiego (rz. Pełcz)
- 1.9.2. Osiągnięcie właściwego stanu ochrony lub jego poprawę w odniesieniu do typów siedlisk przyrodniczych i gatunków o znaczeniu priorytetowym występujących w obszarach Natura 2000, które wymagają ochrony czynnej

- 1.9.3. Poprawa lub osiągnięcie właściwego stanu ochrony w odniesieniu do pozostałych typów siedlisk przyrodniczych i gatunków występujących w obszarach Natura 2000.

2. Strefa społeczna

- 2.1. Poprawa dostępności do usług medycznych, w tym usług specjalistycznych, oraz podnoszenie jakości profilaktyki zdrowotnej i dostępu do usług sportu – rekreacji
 - 2.1.1. Zwiększenie dostępności do usług medycznych, w szczególności na obszarach wiejskich;
 - 2.1.2. Rozszerzenie kadry medycznej, zwłaszcza wśród lekarzy pierwszego kontaktu;
 - 2.1.3. Dostosowanie opieki zdrowotnej do dynamiki zmian długookresowych trendów demograficznych;
 - 2.1.4. Promocja zdrowia i kształtowanie prozdrowotnych postaw wśród mieszkańców;
 - 2.1.5. Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej;
- 2.2. Rozwój szkolnictwa poprzez rozbudowę infrastruktury oraz podniesienie jakości kształcenia w dostosowaniu do potrzeb regionalnego rynku pracy
 - 2.2.1. Podnoszenie jakości kształcenia i poprawa dostępności do placówek edukacyjnych na poziomie przedszkolnym i podstawowym;
- 2.3. Kształtowanie zasobu budownictwa mieszkaniowego o odpowiednim standardzie
 - 2.3.1. Rozwój budownictwa mieszkaniowego, w tym poszerzenie oferty budownictwa komunalnego;
 - 2.3.2. Prowadzenie sprawnego systemu zarządzania zasobami lokalowymi;
 - 2.3.3. Rewaloryzacja i podniesienie standardu istniejących zasobów mieszkaniowych;
 - 2.3.4. Zachowanie ładu przestrzennego i spójności przestrzennej obszaru (zapobieganie rozpraszaniu zabudowy, rozwój urbanizacji w nawiązaniu do ukształtowanych układów osadniczych)
 - 2.3.5. Wyznaczanie nowych terenów mieszkaniowych dostosowanych do krajobrazu kulturowego, z zapewnieniem dostępu do infrastruktury technicznej jak i społecznej.
- 2.4. Rozwój struktury osadniczej regionu zgodnie z ich specjalizacją usługowo-przemysłową;
 - 2.4.1. Rozwój terenów zurbanizowanych - Wyznaczenie stref ograniczeń w zabudowie oraz terenów wyłączonych z zabudowy;

3. Ochrona dziedzictwa kulturowego i turystyka

- 3.1. Zachowanie i ochrona obiektów zabytkowych
 - 3.1.1. Konserwacja i rewaloryzacja obiektów zabytkowych;
 - 3.1.2. Podejmowanie działań przeciwdziałających degradacji zabytków;
 - 3.1.3. Nadawanie nowych funkcji użytkowych obiektom zabytkowym z zachowaniem ich wartości architektonicznych i historycznych;

3.1.4.. Sporządzanie i realizacja lokalnych programów opieki nad zabytkami;

3.1.5. Objęcie obiektów zabytkowych właściwą ochroną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;

3.2. Kreowanie i ochrona spójnego i harmonijnego krajobrazu kulturowego

3.3. Efektywne wykorzystanie walorów dziedzictwa kulturowego, w tym przede wszystkim na cele turystyczne

3.4. Kształtowanie tożsamości kulturowej

4. Strefa ekonomiczno-gospodarcza

4.1. Rozwój gospodarki i wzmocnienie potencjału innowacyjnego sektora gospodarczego.

4.1.1. Wsparcie rozwoju stref ekonomicznych i gospodarczych, promocja terenów inwestycyjnych oraz zapewnienie wysokiej jakości obsługi inwestora;

4.2. Zmniejszenie bezrobocia i zwiększenie aktywności zawodowej ludności

4.2.1. Wspieranie inicjatyw służących zwiększeniu aktywności zawodowej oraz zasobu miejsc pracy;

4.2.2. Podnoszenie kwalifikacji osób zatrudnionych;

4.2.3. Promocja włączenia zawodowego i społecznego.

4.3. Rozwój turystyki

4.3.1. Budowa spójnego wizerunku gminy i promocja produktów turystycznych;

4.3.2. Wsparcie rozwoju stref i ośrodków turystycznych;

4.3.3. Rozbudowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej;

4.3.4. Wykorzystanie turystyczne lasów, utrzymanie i powiększenie zasobów leśnych;

4.3.5. Współpraca samorządów w procesie tworzenia zintegrowanej oferty usług turystycznych.

4.4. Poprawa i ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej

4.4.1. Rozwój produkcji rolniczej wysokiej jakości oraz promowanie wytwarzania żywności wysokiej jakości;

4.4.2. Wspieranie działalności grup producenckich;

4.4.3. Tworzenie i wspomaganie funkcjonowania ośrodków obsługi rolnictwa;

4.4.4. Wpieranie przedsięwzięć służących ochronie środowiska

4.4.5. Intensyfikacja rolnictwa na gruntach najwyższej jakości i ochrona gleb najwyższych klas bonitacyjnych przed zmianą przeznaczenia na cele nierolnicze.

4.5. Gospodarcze wykorzystanie lasu.

5. Komunikacja i transport

5.1. Realizacja inwestycji celu publicznego:

- 5.1.1. Modernizacja DW156 na odc. Drezdenko – Strzelce Krajeńskie – granica woj.
 - 5.1.2. Modernizacja DW157 do mostu na rzece Noteć
 - 5.1.3. Rewitalizacja linii kolejowej nr 203 na odcinku Krzyż – Gorzów Wielkopolski
 - 5.1.4. Odbudowa budowli regulacyjnych i roboty regulacyjne na Warcie od km 0,0 (m. Kostrzyn n/Odrą) o km 68,2 (m. Santok) i na Noteci swobodnie płynącej (od km 176,2 do km 226,1) dla przywrócenia parametrów II klasy drogi wodnej – na terenie województwa lubuskiego
 - 5.1.5. Modernizacja międzynarodowej drogi wodnej E70.
 - 5.2. Poprawa drogowej dostępności komunikacyjnej w zakresie powiązań zewnętrznych i wewnętrznych
 - 5.3. Wzrost bezpieczeństwa w obrębie miejskich i wiejskich terenów zabudowanych
 - 5.4. Poprawa parametrów użytkowych sieci i infrastruktury kolejowej
 - 5.4.1. Elektryfikacja linii kolejowej
 - 5.5. Stworzenie spójnego systemu pasażerskich i towarowych powiązań kolejowych
 - 5.5.1. Świadczenie usług publicznych w zakresie kolejowych przewozów pasażerskich – organizowanie i zarządzanie publicznym transportem zbiorowym
 - 5.6. Zwiększenie znaczenia transportu wodnego w przewozach towarów oraz turystyce
 - 5.6.1. Modernizacja śródlądowych dróg wodnych o znaczeniu międzynarodowym i krajowym;
 - 5.6.2. Tworzenie powiązań z siecią drogową i kolejową;
 - 5.6.3. Stworzenie regionalnego planu rozwoju infrastruktury turystycznej dróg wodnych.
 - 5.7. Wzrost znaczenia transportu zbiorowego
 - 5.7.1. Rozwój sieci połączeń autobusowych;
 - 5.7.2. Modernizacja i zakup taboru;
 - 5.7.3. Poprawa stanu infrastruktury obsługi ruchu pasażerskiego;
 - 5.7.4. Tworzenie zintegrowanych węzłów przesiadkowych.
 - 5.8. Zwiększanie znaczenia ruchu rowerowego jako środka komunikacji
 - 5.8.1. Rozbudowa spójnej sieci dróg rowerowych
 - 5.8.2. Budowa dróg rowerowych przy drogach o dużym natężeniu ruchu;
 - 5.8.3. Rozbudowa systemu tras turystycznych;
 - 5.8.4. Wdrożenie jednolitych standardów infrastruktury.
- 6. Infrastruktura techniczna**
- 6.1. Wzrost bezpieczeństwa energetycznego w zakresie energii elektrycznej
 - 6.1.1. Rozwój sieci przesyłowej i dystrybucyjnej energii elektrycznej:
 - 6.1.2. Zachowanie rezerw terenowych pod rozwój sieci elektroenergetycznych

- 6.2. Wzrost bezpieczeństwa energetycznego w zakresie paliw gazowych
- 6.3. Wzrost efektywności energetycznej
 - 6.3.1. Ograniczenie strat energii elektrycznej, ciepła, gazu ziemnego w przesyłce i dystrybucji;
 - 6.3.2. Termomodernizacja budynków i obiektów użyteczności publicznej;
 - 6.3.3. Racjonalizacja użytkowania energii w sektorze usługowym i przemysłowym;
 - 6.3.4. Upowszechnianie i promowanie postaw energooszczędnych;
 - 6.3.5. Stosowanie energooszczędnego oświetlenia ulicznego oraz transportu miejskiego;
- 6.4. Rozwój społeczeństwa informacyjnego
 - 6.4.1. Budowa nowej oraz modernizacja istniejącej infrastruktury teleinformatycznej
 - 6.4.2. Upowszechnianie technologii informacyjnych (Rozwój i promocja e-usług; zastosowanie technologii informatycznych w administracji i służbach publicznych; zmniejszenie liczby osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym.)
- 6.5. Wykorzystanie energii biomasy (budowa instalacji wykorzystujących biomasę; budowa mikroinstalacji w budynkach mieszkalnych, usługowych, przemysłowych, użyteczności publicznej.)
- 6.6. Wykorzystanie energii wodnej (Wykorzystanie rzek o dużym potencjale energetycznym; budowa małych elektrowni wodnych.)
- 6.7. Zapewnienie stałego dostępu do wody przeznaczonej do spożycia o dobrej jakości oraz pełnej obsługi w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków
- 6.8. Zrównoważona gospodarka wodno-kanalizacyjna
 - 6.8.1. Budowa sieci kanalizacyjnej
 - 6.8.2. Uregulowanie gospodarki wodnej i kanalizacyjnej w granicach stref ochronnych ujęć wód oraz projektowanych obszarach ochronnych głównych zbiorników wód podziemnych, zwłaszcza na terenach zurbanizowanych;
 - 6.8.3. Inwentaryzacja miejsc nielegalnych zrzutów nieczystości ze źródeł punktowych i ich bieżąca likwidacja;
 - 6.8.4. Ograniczenie składowania osadów ściekowych poprzez ich wykorzystanie np. w celach rekultywacyjnych oraz odzysku energii;
 - 6.8.5. Promowanie wśród przedsiębiorców technologii wodooszczędnych lub opartych na zamkniętych obiegach wody.
- 6.9. Rozwój gospodarki odpadami - Współpraca w zakresie kompleksowej obsługi gospodarowania odpadami komunalnymi w ramach Celowego Związku Gmin SGO5

7. Strefa obronności i bezpieczeństwa

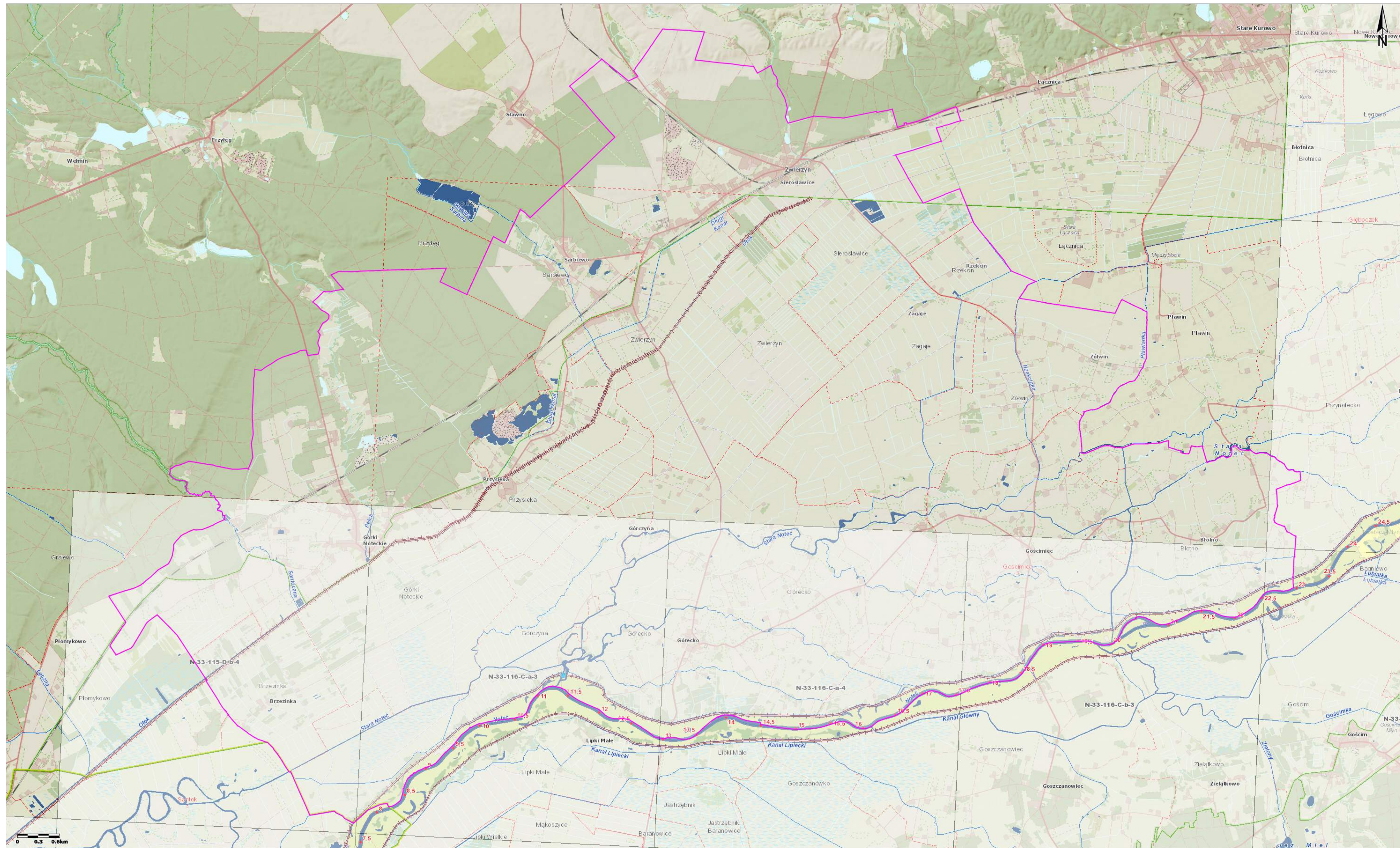
- 7.1. Realizacja inwestycji celu publicznego: Odbudowa kanału Pulsa III – etap I

7.2. Zahamowanie wzrostu i minimalizacja istniejącego ryzyka powodziowego

- 7.2.1. Ograniczenie wzrostu zagospodarowania na obszarach zagrożonych powodzią;
- 7.2.2. Określenie warunków możliwego zagospodarowywania obszarów chronionych obwałowaniami;
- 7.2.3. Identyfikacja obszarów zagrożonych lokalnymi podtopieniami;
- 7.2.4. Utrzymanie oraz zwiększanie istniejącej zdolności retencyjnej zlewni w regionie wodnym;
- 7.2.5. Działania ograniczające zagrożenie powodziowe, skierowane w pierwszej kolejności na obszary o najwyższym ryzyku powodziowym wyznaczone w planie zarządzania ryzykiem powodziowym;
- 7.2.6. Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym.

Załącznik nr 3 Mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego

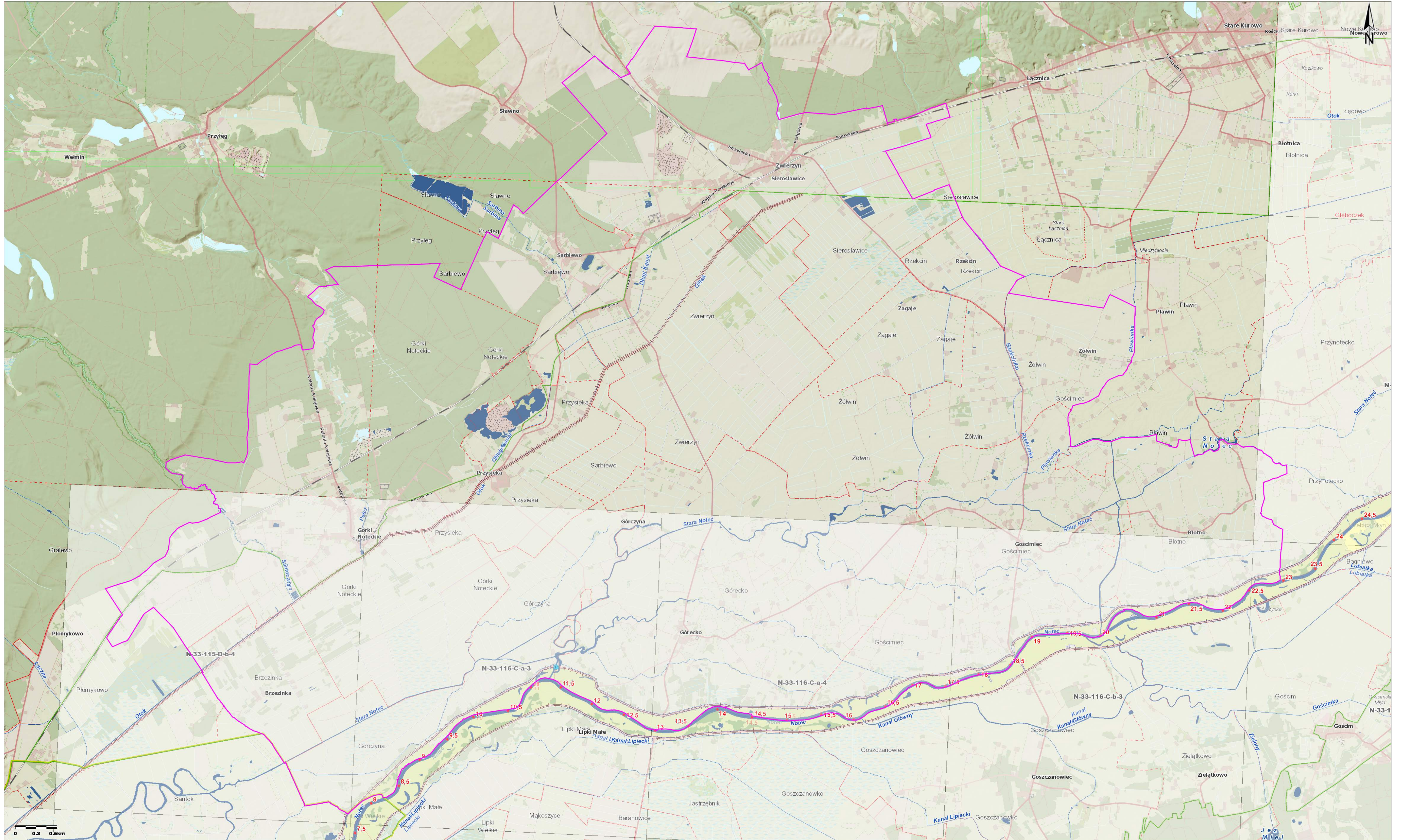
Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat)

Uwaga: Ten wydruk ma charakter wyłącznie poglądowy i w żadnym razie nie może być traktowany jako dokument oficjalny.

© 2019 Wody Polskie. Wszystkie prawa zastrzeżone.

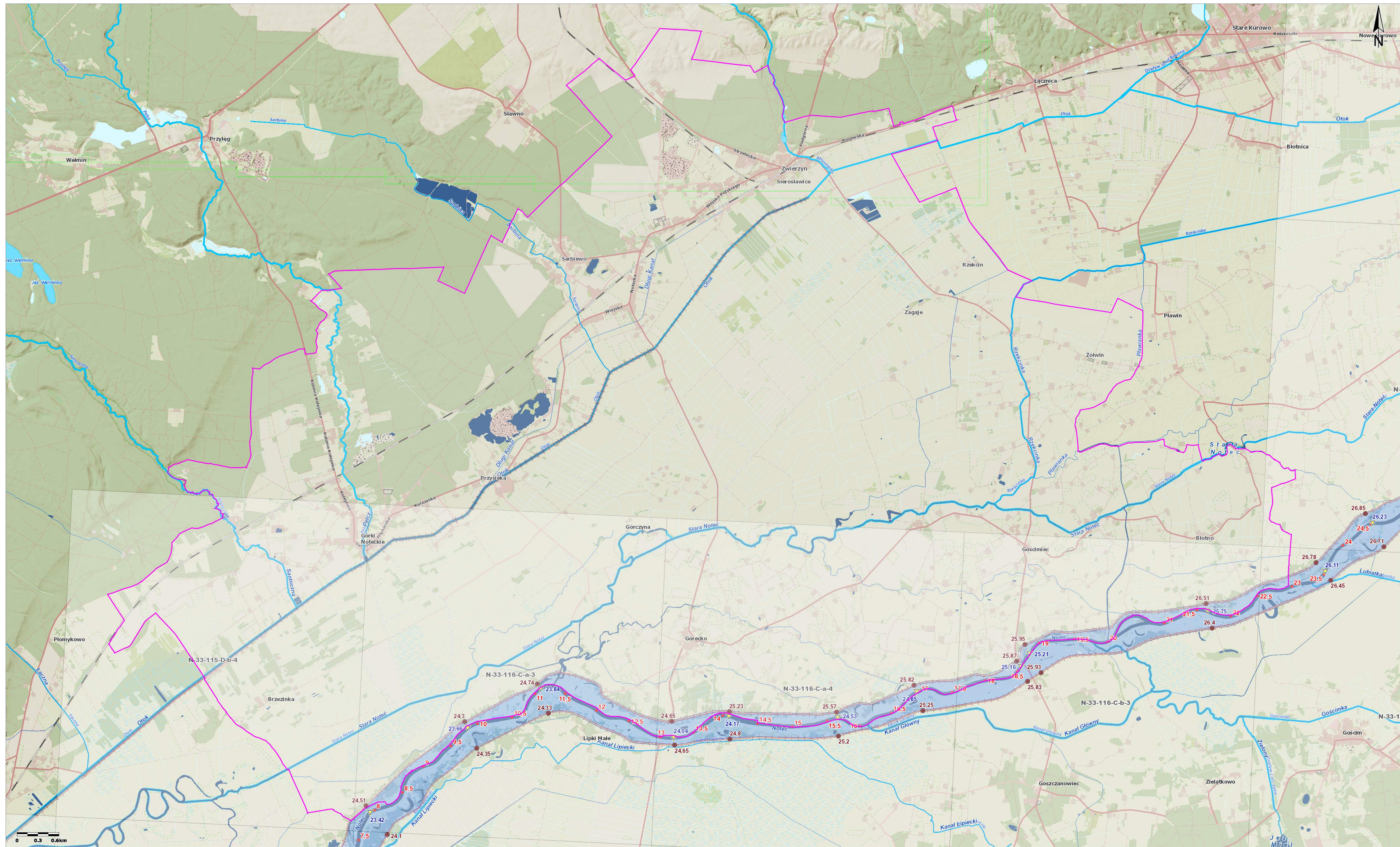
Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat)

Uwaga: Ten wydruk ma charakter wyłącznie poglądowy i w żadnym razie nie może być traktowany jako dokument oficjalny.

© 2019 Wody Polskie. Wszystkie prawa zastrzeżone.

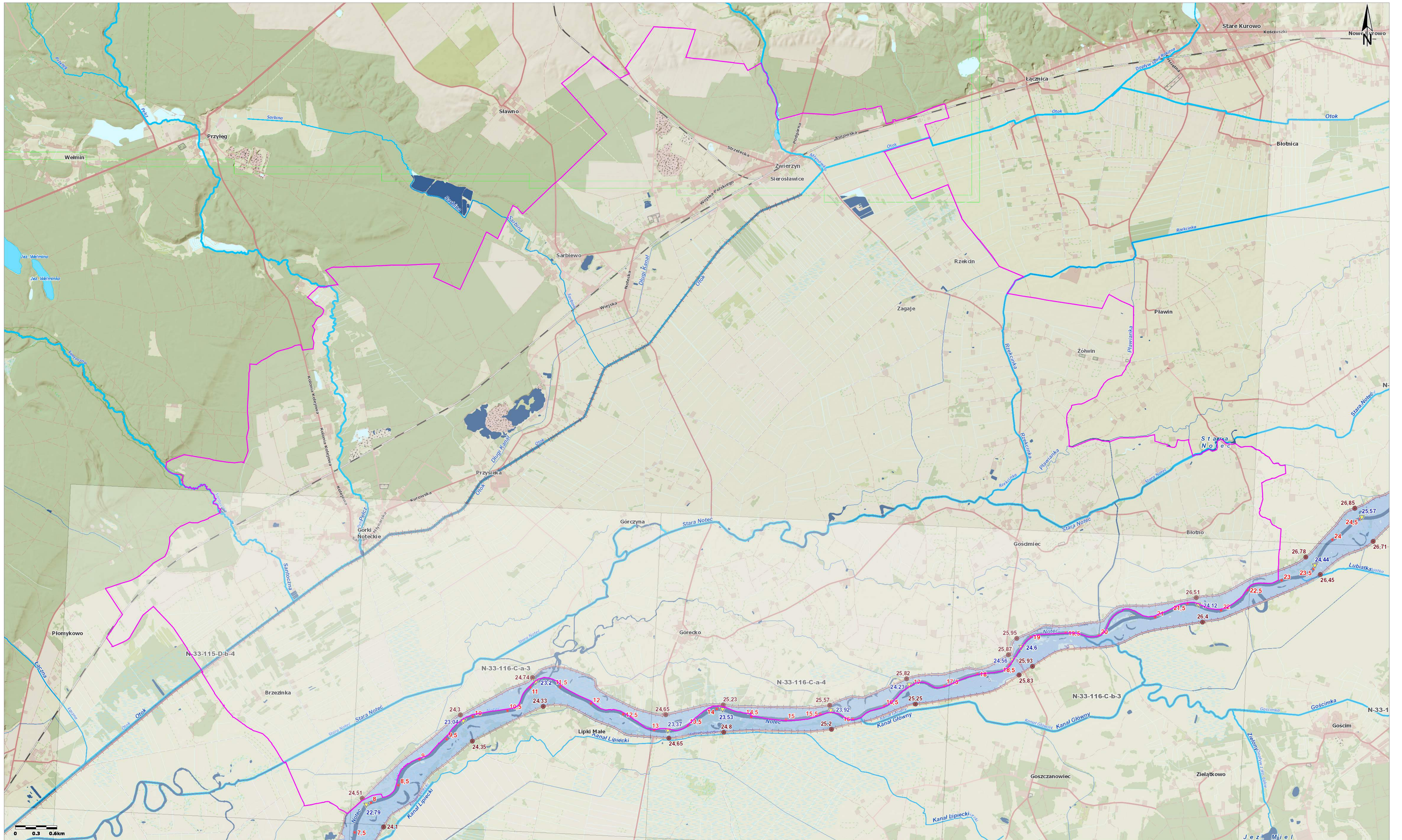
Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat)

Uwaga: Ten wydruk ma charakter wyłącznie poglądowy i w żadnym razie nie może być traktowany jako dokument oficjalny.

© 2019 Wody Polskie. Wszystkie prawa zastrzeżone.

Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat)

Uwaga: Ten wydruk ma charakter wyłącznie poglądowy i w żadnym razie nie może być traktowany jako dokument oficjalny.

© 2019 Wody Polskie. Wszystkie prawa zastrzeżone.

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW

MAPA ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO

- **72,56** maksymalna rzędna zwierciadła wody
- **75,15** rzędna korony wału przeciwpowodziowego lub zapory bocznej
- **50** kilometr rzeki
- obszar szczególnego zagrożenia powodzią
- głębokość wody [m]
 - $h \leq 0,5$
 - $0,5 < h \leq 2,0$
 - $2,0 < h \leq 4,0$
 - $h > 4,0$
- ciek naturalne i kanały
- wody powierzchniowe
- wał przeciwpowodziowy
- zapora boczna
- miejsce przelania się wody przez wał przeciwpowodziowy lub zapórę boczną
- granica gminy
- granica powiatu
- granica województwa
- granica państwa
- granica gminy

MAPA RYZYKA POWODZIOWEGO

Potencjalne negatywne skutki dla środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej

klasy użytkowania terenu:

- tereny zabudowy mieszkaniowej
- tereny przemysłowe
- tereny komunikacyjne
- lasy
- tereny rekreacyjno-wypoczynkowe
- grunty orne i uprawy trwałe
- użytki zielone
- tereny pozostałe
- wody powierzchniowe

- kąpielisko
- ujęcie wody podziemnej
- ujęcie wody powierzchniowej
- strefa ochronna ujęcia wody
- ogród zoologiczny
- obszar, obiekt zabytkowy U- obiekt wpisany na listę UNESCO
- pomnik ząglady
- skansen, muzeum
- biblioteka, archiwum
- park narodowy
- rezerwat przyrody
- obszar Natura 2000 - obszar specjalnej ochrony ptaków
- obszar Natura 2000 - specjalny obszar ochrony siedlisk

zakłady przemysłowe:

- instalacje mogące powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości
- zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej
- o kategorii działalności:
 - przemysł energetyczny
 - produkcja i obróbka metali
 - przemysł mineralny
 - przemysł chemiczny
 - gospodarka odpadami
 - inne rodzaje działalności

potencjalne ogniska zanieczyszczeń:

- składowisko odpadów komunalnych
- składowisko odpadów przemysłowych
- składowisko odpadów mieszanych
- cmentarz
- oczyszczalnia ścieków
- przepompownia ścieków
- obszar szczególnego zagrożenia powodzią
- kilometr rzeki
- ciek naturalne i kanały
- wał przeciwpowodziowy
- zapora boczna
- granica gminy
- granica powiatu
- granica województwa
- granica państwa
- granica gminy Zwierzyn

Potencjalne negatywne skutki dla życia i zdrowia ludzi oraz wartości potencjalnych strat powodziowych

budynek mieszkalny

w obszarze zagrożenia powodziowego [głębokość wody w m]:

- $\leq 2,0$
- $> 2,0$

budynek o znaczeniu społecznym

w obszarze zagrożenia powodziowego [głębokość wody w m]:

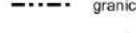
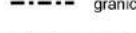

- $\leq 2,0$
- $> 2,0$

oznaczenie budynku o znaczeniu społecznym:

złb. - żłobek, *przedzsk.* - przedszkole, *szk.* - szkoła, *P* - jednostki Policji, *rem.* - jednostki ochrony przeciwpożarowej, *SG* - jednostki Straży Granicznej, *szpit.* - szpital, *san.* - sanatorium, *d. op.* - dom pomocy społecznej, dom opieki, hospicjum, *c. han.* - centrum handlowo-usługowe, *H* - hotel, *d. wyp.* - dom wypoczynkowy, *d. wych.* - dom wychowawczy, *z. kar.* - zakład karny, zakład poprawczy, areszt śledczy

wartość potencjalnych strat powodziowych [zł/m²]

- obszary, dla których nie oblicza się strat
- ≤ 1
- 2 - 50
- 51 - 150
- 151 - 300
- 301 - 600
- > 600

- **50** kilometr rzeki
- obszar szczególnego zagrożenia powodzią
- ciek naturalne i kanały
- wody powierzchniowe
- wał przeciwpowodziowy
- zapora boczna
- granica części miejscowości znajdującej się w obszarze zagrożenia powodziowego
- granica miejscowości znajdującej się w obszarze zagrożenia powodziowego
- granica gminy
- granica powiatu
- granica województwa
- granica państwa

KALISZ nazwa miasta i szacunkowa liczba mieszkańców zagrożonych powodzią
1380

Chotów nazwa wsi i szacunkowa liczba mieszkańców zagrożonych powodzią
52

Rypinek nazwa części miasta lub wsi i szacunkowa liczba mieszkańców zagrożonych powodzią
15